

ΔΙΑΣ

Δορυφορικός Ιστός Απομακρυσμένων Σχολείων

Έκθεση αξιολόγησης του έργου

Επιμέλεια:

Σοφοκλής Σωτηρίου
Παύλος Κουλούρης
Άννα Τουλουμάκου
Κώστας Τσολακίδης
Μενέλαος Σωτηρίου

Συμβολή:

Αλίνα Κωνσταντινίδη, Μιχάλης Ορφανάκης, Γιώργος Γεωργιάδης,
Βαγγέλης Τσιόπουλος, Έλενα Ταβλάκη, Θωμάς Πλιάκας,
Θανάσης Τυροπάνης

Εικαστικά:

Βασίλης Τζάνογλος
Ευάγγελος Αναστασίου
Μάκης Μαζαράκος

Το έργο «Δορυφορικός Ιστός
Απομακρυσμένων Σχολείων (ΔΙΑΣ)»
υλοποιείται με μερική χρηματοδότηση
από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ) του Υπουργείου
Ανάπτυξης, στο πλαίσιο του Συντονισμένου Προγράμματος «Ηλεκτρονική
Μάθηση» του Μέρους 3.3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Κοινωνία
της Πληροφορίας» (Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης 2000-2006). Κωδικός
έργου:72

Copyright © 2006, Σύμπραξη ΔΙΑΣ

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Η αναπαραγωγή ή μετάφραση οποιουδήποτε τμήματος του παρόντος έργου χωρίς
τη γραπτή συγκατάθεση του κατόχου των πνευματικών δικαιωμάτων είναι παράνομη.
Αιτήματα για την παραχώρηση σχετικής άδειας ή για την παροχή περαιτέρω
πληροφοριών πρέπει να απευθύνονται στον επιστημονικό υπεύθυνο του έργου, κα
Έλενα Ταβλάκη (ΟΤΕ).

Τυπώθηκε από την ΕΠΙΝΟΙΑ Α.Ε.

ΔΙΑΣ

Δορυφορικός Ιστός Απομακρυσμένων Σχολείων

Έκθεση αξιολόγησης του έργου

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή.....	7
2. Μεθοδολογία Αξιολόγησης	13
2.1 Σχέδιο Αξιολόγησης	13
2.2 Εργαλεία Αξιολόγησης	18
2.3 Επιλογή Επιμορφούμενων Εκπαιδευτικών.....	
3. Αναλυτική παρουσίαση των αποτελεσμάτων	25
3.1 Αξιολόγηση ως προς την τεχνολογική συνιστώσα	25
3.2 Αξιολόγηση ως προς το εκπαιδευτικό περιεχόμενο	30
3.3 Αξιολόγηση ως προς την εκπαιδευτική διαδικασία	55
3.4 Συνολική αποτίμηση του προγράμματος επιμόρφωσης	61
4. Συμπεράσματα	67
5. Το παρόν και το μέλλον του ολιγοθέσιου σχολείου	75
Παραρτήματα	79

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στόχος του έργου ΔΙΑΣ ήταν η ανάπτυξη **ενός προηγμένου ηλεκτρονικού μαθησιακού περιβάλλοντος** το οποίο θα μπορεί να υποστηρίξει την ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση εκπαιδευτικών που εργάζονται σε ολιγοθέσια σχολεία μέσω δορυφορικών τηλεπικοινωνιακών συστημάτων. Το πρόγραμμα επιμόρφωσης σχεδιάστηκε κατάλληλα ώστε να καλύψει τις διδακτικές ανάγκες και να βελτιώσει το έργο των εκπαιδευτικών αυτών. Το πρόγραμμα επιμόρφωσης δομήθηκε πάνω σε τρεις βασικούς άξονες:

- **Κατάρτιση σε μεθοδολογίες και στρατηγικές διδασκαλίας στο ολιγοθέσιο σχολείο** ώστε οι εκπαιδευτικοί να μπορέσουν να αντεπεξέλθουν στις αυξημένες απαιτήσεις της διδασκαλίας στα σχολεία αυτά.
- **Κατάρτιση σε μεθόδους διαμόρφωσης κινήτρων στους μαθητές** ώστε να ενισχυθούν τα ποσοστά ολοκλήρωσης του κύκλου της βασικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα.
- **Κατάρτιση για την υποστήριξη της ανάπτυξης των κοινοτήτων όπου λειτουργούν τα σχολεία αυτά.**

Το πρόγραμμα επιμόρφωσης παρουσιάστηκε στους εκπαιδευτικούς με τεχνικές Ανοικτής και Εξ αποστάσεως Εκπαίδευσης δια μέσου της **Δορυφορικής Ψηφιακής Πλατφόρμας του ΟΤΕ**. Ειδικότερα επιμέρους στόχοι του

Στα δύο χρόνια, που διδάσκω στο ολιγοθέσιο σχολείο, έχω ακούσει μαθητές της Α΄ Τάξης να δίνουν απαντήσεις σε ερωτήσεις, που απευθύνονται στους μεγαλύτερους μαθητές. Η αλληλεπίδραση των ομάδων είναι τόσο δυνατή, που είναι δύσκολο για όποιον δεν το έχει ζήσει από κοντά, να το καταλάβει. Αυτό αποτελεί για μένα ίσως το δυνατότερο πλεονέκτημα του ολιγοθέσιου σχολείου.

σχόλιο Επιμορφούμενου Εκπαιδευτικού

έργου ήταν οι παρακάτω:

- **Αξιολόγηση συστημάτων και υπηρεσιών προηγμένης τεχνολογίας για εκπαιδευτική χρήση.** Τα δορυφορικά τηλεπικοινωνιακά συστήματα παρουσιάζουν σημαντικά πλεονεκτήματα αφού μπορούν να καλύψουν ανάγκες εκτεταμένων γεωγραφικά περιοχών. Νέες υπηρεσίες μπορούν να προσφερθούν με την ίδια ευκολία ανεξαρτήτως τόπου και χρόνου. Η Ελληνική επικράτεια, με πολλές απομακρυσμένες περιοχές, αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα χώρας με ιδιομορφίες στις τηλεπικοινωνιακές συνδέσεις. Η επιτυχία τους όμως εξαρτάται σε μεγάλο ποσοστό στο βαθμό αποδοχής τους από τους χρήστες.
- **Ανάπτυξη εξειδικευμένου προγράμματος επιμόρφωσης εκπαιδευτικών σε ολιγοθέσια σχολεία.** Στα πλαίσια του έργου, αναπτύχθηκε ένα εξειδικευμένο πλαίσιο επιμόρφωσης προσαρμοσμένο στις ανάγκες των εκπαιδευτικών ολιγοθέσιων σχολείων.
- **Βελτίωση των επαγγελματικών προσόντων των εκπαιδευτικών και ανάπτυξη των ικανοτήτων τους να σχεδιάζουν δραστηριότητες σύμφωνα με τις ανάγκες που παρουσιάζονται στο περιβάλλον του ολιγοθέσιου σχολείου.** Το πρόγραμμα επιμόρφωσης που αναπτύχθηκε περιλαμβάνει ενότητες που αφορούν στο σχεδιασμό και την εφαρμογή διαθεματικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και μαθημάτων. Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να είναι σε θέση να αναπτύσσουν σχέδια μαθημάτων που περιλαμβάνουν διαθεματικές δραστηριότητες και που θα απευθύνονται σε μαθητές διαφορετικών τάξεων. Το πρόγραμμα επιμόρφωσης περιλαμβάνει προτάσεις για εφαρμογή τέτοιων δραστηριοτήτων καθώς και σειρά καλών πρακτικών για τη χρήση των Νέων Τεχνολογιών.
- **Παρουσίαση ενός μοντέλου για την παροχή συνεχούς κατάρτισης και υποστήριξης στους εκπαιδευτικούς των ολιγοθέσιων σχολείων.** Το έργο παρουσίασε στους εκπαιδευτικούς τη χρήση του διαδικτύου ως εργαλείου συνεχούς επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης με την υπόλοιπη εκπαιδευτική κοινότητα. Στα πλαίσια του έργου χρησιμοποιήθηκε η δορυφορική πλατφόρμα επικοινωνίας ως το κύριο εργαλείο το οποίο συνέβαλε στην επιμόρφωση, τη συνεργασία, την επικοινωνία εκπαιδευτών και επιμορφούμενων. Το σχήμα εφαρμογής του προγράμματος επιμόρφωσης περιελάμβανε επαναλαμβανόμενους κύκλους εφαρμογής. Οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί μετέφεραν στην ομάδα των εκπαιδευτών τις εμπειρίες τους από την εφαρμογή των προτεινόμενων δραστηριοτήτων στην τάξη.
- **Αξιοποίηση των ΤΠΕ (Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνίας) για την προώθηση θεμάτων της τοπικής κοινωνίας.** Όπως έχει ήδη αναφερθεί, το έργο εφαρμόστηκε σε απομακρυσμένες, απομονωμένες περιοχές όπου οι δυνατότητες οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης

είναι περιορισμένες. Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να επιμορφωθούν κατάλληλα ώστε να είναι σε θέση να αξιοποιήσουν πλήρως την υποδομή του σχολείου για το κοινό συμφέρον ενώ παράλληλα η εκπαίδευση των μαθητών θα πρέπει να συνδέεται άμεσα με τα ενδιαφέροντα και τις προτεραιότητες της τοπικής κοινωνίας. Η χρήση των Νέων Τεχνολογιών αναμένεται να συμβάλλει αποτελεσματικά στην σύνδεση αυτή της εκπαίδευσης με την καθημερινή ζωή στην τοπική κοινωνία. Αυτό θα οδηγήσει στο μετασχηματισμό του ολιγοθέσιου σχολείου σε κοινωνικό κέντρο για την κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη. Αυτό επιτεύχθηκε με την ενεργό συμμετοχή εκπαιδευτικών και μαθητών στην οργάνωση και υλοποίηση εξωσχολικών δραστηριοτήτων που παρουσιάζουν τα πλεονεκτήματα της χρήσης των Νέων Τεχνολογιών για την τοπική κοινωνία και οικονομία (π.χ ηλεκτρονικό παζάρι αγροτικών προϊόντων, επαφή με εφημερίδες και ΜΜΕ, πρόγνωση καιρικών φαινομένων κτλ.)

- **Συμβολή στην επικοινωνία των ολιγοθέσιων σχολείων με την ευρύτερη εκπαιδευτική κοινότητα.** Ο σκοπός του έργου ήταν η δημιουργία μιας **εικονικής εκπαιδευτικής κοινότητας** όπου οι εκπαιδευτικοί θα επικοινωνούν με την υπόλοιπη εκπαιδευτική κοινότητα ενισχύοντας τις δυνατότητες για συνεργασία, ανταλλαγή ιδεών, καλών πρακτικών και απόψεων. Με χρήση της εκπαιδευτικής πλατφόρμας του έργου οι εκπαιδευτικοί είχαν τη δυνατότητα να βρίσκονται σε διαρκή επικοινωνία με τους εκπαιδευτές, με ερευνητές καθώς και με συναδέλφους από τα συνεργαζόμενα σχολεία. Οι εκπαιδευτικοί είχαν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν σε τηλεσυνδιασκέψεις, σε διαδικτυακές συζητήσεις με συνεργάτες τους καθώς και να επιζητούν και να αποκομίζουν υποστήριξη από την ομάδα επιμόρφωσης. Επιπρόσθετα, οι εκπαιδευτικοί είχαν τη δυνατότητα να χρησιμοποιούν καινοτόμα διαδικτυακά εργαλεία και εφαρμογές, να επισκέπτονται ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες, θα έχουν πρόσβαση σε εκπαιδευτικό υλικό που τους αφορά, να ενημερώνονται για τις εξελίξεις στο χώρο κ.α.
- **Δημιουργία ενός δικτύου συνεργασίας για τη διδασκαλία στο ολιγοθέσιο σχολείο.** Η σύμπραξη ΔΙΑΣ έθεσε ως στόχο τη δημιουργία ενός δικτύου συνεργασίας για την εκπαίδευση στο ολιγοθέσιο σχολείο. Στα πλαίσια του έργου αναπτύχθηκε μια εικονική εκπαιδευτική κοινότητα από δασκάλους, και εκπαιδευτές με στόχο την ανταλλαγή απόψεων και παρουσίαση προβληματισμών για την ποιοτική αναβάθμιση της διδασκαλίας στο ολιγοθέσιο σχολείο. Στόχος είναι το ήδη διαμορφωμένο δίκτυο να μην παύσει τη λειτουργία του μετά το πέρας του έργου ΔΙΑΣ αλλά να οδηγήσει και μελλοντικές ερευνητικές δραστηριότητες στο χώρο. Τα αποτελέσματα του έργου και η ερευνητική εμπειρία στο χώρο αναμένεται να υποκινήσει μελλοντικές ανάλογες δραστηριότητες στο ολιγοθέσιο

σχολείο και η ύπαρξη ενός τέτοιου δικτύου μπορεί να συμβάλλει στην κατεύθυνση αυτή.

Το έργο ΔΙΑΣ είχε επίσης ως κύριο στόχο τη διαμόρφωση συγκεκριμένων παραμέτρων για την επιμόρφωση εκπαιδευτικών που εργάζονται σε ολιγοθέσια σχολεία αλλά και την ανάδειξη ενός μοντέλου εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και κατάρτισης που θα μπορεί να υιοθετηθεί και σε άλλες περιπτώσεις κατάρτισης εργαζομένων σε απομακρυσμένες περιοχές (π.χ. ιατρών, κοινοτικών υπαλλήλων, τουριστικών πρακτόρων). Το μοντέλο αυτό παρουσιάζεται στο κύριο παραδοτέο του έργου ΔΙΑΣ, τον **Οδηγό Εφαρμογής**. Ο οδηγός αυτός συνοψίζει τα αποτελέσματα της έρευνας του σχεδίου πάνω στο εν λόγω πεδίο και θα προτείνει τις βασικές προϋποθέσεις για την επιτυχή εκτέλεση έργων στη συγκεκριμένη θεματική περιοχή αλλά και σε σχετικές περιπτώσεις σε διαφορετικά θεματικά πεδία. Παρουσιάζει επίσης τις συνθήκες που επικρατούν στα Ελληνικά ολιγοθέσια σχολεία και τις ανάγκες των εκπαιδευτικών. Παρουσιάζει τις περιπτώσεις των πιλοτικών σχολείων όπου το πρόγραμμα εφαρμόστηκε, τις προδιαγραφές που πληρούσαν αλλά και την επίδραση που είχε η πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος στη λειτουργία τους. Η παρούσα έκθεση αξιολόγησης αποτελεί μέρος του Οδηγού Εφαρμογής και παρουσιάζει αναλυτικά τη μεθοδολογία αξιολόγησης, τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν και τα κύρια συμπεράσματα από την πιλοτική εφαρμογή. Οι συγγραφείς έκριναν πως η παρουσίαση της έκθεσης αξιολόγησης ως ανεξάρτητου εντύπου μπορεί να βοηθήσει σημαντικά στη διάδοση των παιδαγωγικών αποτελεσμάτων του έργου αλλά και στην ανάδειξη του θέματος των ολιγοθέσιων σχολείων καθώς επικεντρώνει καθαρά στο εκπαιδευτικό μέρος του έργου και τον αντίκτυπο του στα πιλοτικά σχολεία εφαρμογής και έχει ως στόχο τις εκπαιδευτικές αρχές και τους υπευθύνους της χάραξης της εθνικής εκπαιδευτικής πολιτικής. Λαμβάνοντας υπόψη τις βασικές προτεραιότητες του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων για την προσφορά ευρυζωνικής πρόσβασης στο σύνολο των Ελληνικών σχολείων στα επόμενα χρόνια αλλά και τις συνεχιζόμενες προσπάθειες για την ενδοϋπηρεσιακή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις Νέες τεχνολογίες και τις εφαρμογές τους, η έκθεση αυτή μπορεί να αποτελέσει ένα σημαντικό σημείο αναφοράς για τα επόμενα βήματα των προσπαθειών δικτύωσης όλων των σχολείων της επικράτειας.

Κλείνοντας το εισαγωγικό κεφάλαιο οι συγγραφείς θα ήθελαν να εκφράσουν τις θερμές τους ευχαριστίες στους εκπαιδευτικούς που έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα επιμόρφωσης. Η συνεργασία μαζί τους αποτέλεσε την κύρια πηγή έμπνευσης και δημιουργίας για την ερευνητική ομάδα του έργου ΔΙΑΣ.

2. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

2.1 Σχέδιο Αξιολόγησης

Η ανάπτυξη του σχεδίου αξιολόγησης του προγράμματος ΔΙΑΣ πραγματοποιήθηκε με βάση τους κύριους στόχους του προγράμματος όπως αυτοί παρουσιάζονται στο εισαγωγικό κεφάλαιο. Η εφαρμογή του προγράμματος επιμόρφωσης πραγματοποιήθηκε σε εκτεταμένους κύκλους εφαρμογής, έτσι ώστε οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί να ανατροφοδοτούν την ακαδημαϊκή ομάδα με τις εμπειρίες που αποκτούσαν στην τάξη. Καθορίστηκαν οι ποιοτικές και ποσοτικές παράμετροι αξιολόγησης του προγράμματος, σε σχέση με τους στόχους που είχαν τεθεί. Κρίθηκε αναγκαίο να καθοριστούν τρία κύρια πεδία αξιολόγησης που συμπεριλαμβάνουν όλους τους επιμέρους στόχους του έργου (Χρήση τεχνολογίας, Εκπαιδευτικό Περιεχόμενο, Εκπαιδευτική Διαδικασία). Τα πεδία που επιλέγηκαν με τις επιμέρους παραμέτρους που προσδιορίστηκαν για την κάθε περίπτωση παρουσιάζονται στην Εικόνα 1.

Πιο αναλυτικά τα κύρια πεδία αξιολόγησης περιελάμβαναν:

Χρήση τεχνολογίας (αφορά στην αξιολόγηση της τεχνολογικής λύσης που χρησιμοποιήθηκε)

Φιλικότητα Χρήσης: Η παράμετρος αυτή αναφέρεται στις βασικές γνώσεις που απαιτείται να έχει ο καταρτιζόμενος προκειμένου να χρησιμοποιήσει την τεχνολογία που υποστηρίζει το πρόγραμμα επιμόρφωσης. Αναφέρεται επίσης στις δυσκολίες που μπορεί να παρουσιαστούν κατά τη διάρκεια της χρήσης

Εικόνα 1: Πεδία Αξιολόγησης και επιμέρους παράμετροι

των τεχνολογικών εφαρμογών.

Αποδοτικότητα: Η παράμετρος αυτή αφορά στην ταχύτητα επικοινωνίας που προσέφερε στους εκπαιδευόμενους η τεχνολογική λύση που επιλέχθηκε και στις τεχνικές δυσκολίες που προέκυψαν κατά την υλοποίηση του προγράμματος.

Λειτουργικότητα: Η παράμετρος αυτή αφορά στην ποιότητα των παρεχόμενων πληροφοριών (Εικόνα, Ήχος) αλλά και στη δυνατότητα αντιμετώπισης πιθανών προβλημάτων από απόσταση, στη χορήγηση οδηγιών για την επίτοπια επιδιόρθωση, στην επίλυση ενδεχόμενου προβλήματος και στη χρονική διάρκεια της διαδικασίας αντιμετώπισης τυχόν προβλημάτων.

Αξιοπιστία: Η παράμετρος αυτή αφορά στη συχνότητα παρουσίασης κάποιου προβλήματος, στα είδη των προβλημάτων που παρουσιάστηκαν και στην ύπαρξη εναλλακτικής λύσης ή σεναρίων για την αντιμετώπιση τους. Σημαντικό ρόλο στην τελική αξιολόγηση της προτεινόμενης τεχνολογικής λύσης διαδραματίζει και το γεγονός του εάν τα προβλήματα ήταν γνωστά ήδη από την τεχνική ομάδα ή παρουσιάζονταν για πρώτη φορά.

Εκπαιδευτικό Περιεχόμενο (αφορά στο εκπαιδευτικό περιεχόμενο που αναπτύχθηκε για τις ανάγκες του έργου και παρουσιάστηκε στους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς)

Το εκπαιδευτικό περιεχόμενο ήταν διαθέσιμο στους εκπαιδευτικούς μέσω της πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης του έργου ΔΙΑΣ (www.dias.ea.gr). Θα πρέπει να αναφερθεί ότι μέρος του περιεχομένου που αφορά στην εκμάθηση εφαρμογών προέρχεται από το αναλυτικό πρόγραμμα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών στις Νέες Τεχνολογίες σύμφωνα με τις προδιαγραφές του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου του ΥΠΕΠΘ. Η ερευνητική ομάδα του έργου περιορίστηκε στην αξιολόγηση του υλικού που αναπτύχθηκε στα πλαίσια του έργου και αναφέρεται σε μεθοδολογίες διδασκαλίας σε ολιγοθέσιο σχολείο, στην οργάνωση της τάξης και στο σχεδιασμό διαθεματικών εφαρμογών. Το εκπαιδευτικό αυτό υλικό αξιολογήθηκε με βάση τις παρακάτω παραμέτρους:

Δομή: Η παράμετρος αυτή αναφέρεται στη λογική συνέχεια του εκπαιδευτικού περιεχομένου, στη διαβάθμιση του αλλά και στην ευκολία πλοήγησης των χρηστών στις επιμέρους ενότητες του.

Πληρότητα: Η παράμετρος αυτή αναφέρεται στο κατά πόσο ανταποκρίθηκε το εκπαιδευτικό περιεχόμενο στις εντοπισμένες ανάγκες των εκπαιδευτικών, στην αποτελεσματικότητα των όσων διδάχτηκαν και στο βαθμό που χρησιμοποίησαν τις εφαρμογές που διδάχτηκαν στην καθημερινή τους διδασκαλία.

Σαφήνεια: Η παράμετρος αυτή αναφέρεται στο κατά πόσο ήταν κατανοητό το περιεχόμενο των εκπαιδευτικών ενοτήτων. Ο αριθμός των ερωτήσεων και των αποριών των εκπαιδευτικών διαμορφώνουν τη συνολική εικόνα για τη σαφήνεια του εκπαιδευτικού περιεχομένου.

Ποικιλία υλικού – Θελκτικότητα: Η παράμετρος αυτή αναφέρεται στο βαθμό στον οποίο το εκπαιδευτικό περιεχόμενο παρουσιάζει ενδιαφέρον για τους επιμορφούμενους, η ευελιξία του να προσαρμόζεται σε τυχόν αλλαγές του προγράμματος επιμόρφωσης, καθώς και η ύπαρξη ποικιλίας θεματικών ενότητων έτσι ώστε να προκαλούν το ενδιαφέρον και την επιθυμία των επιμορφούμενων να συμμετέχουν.

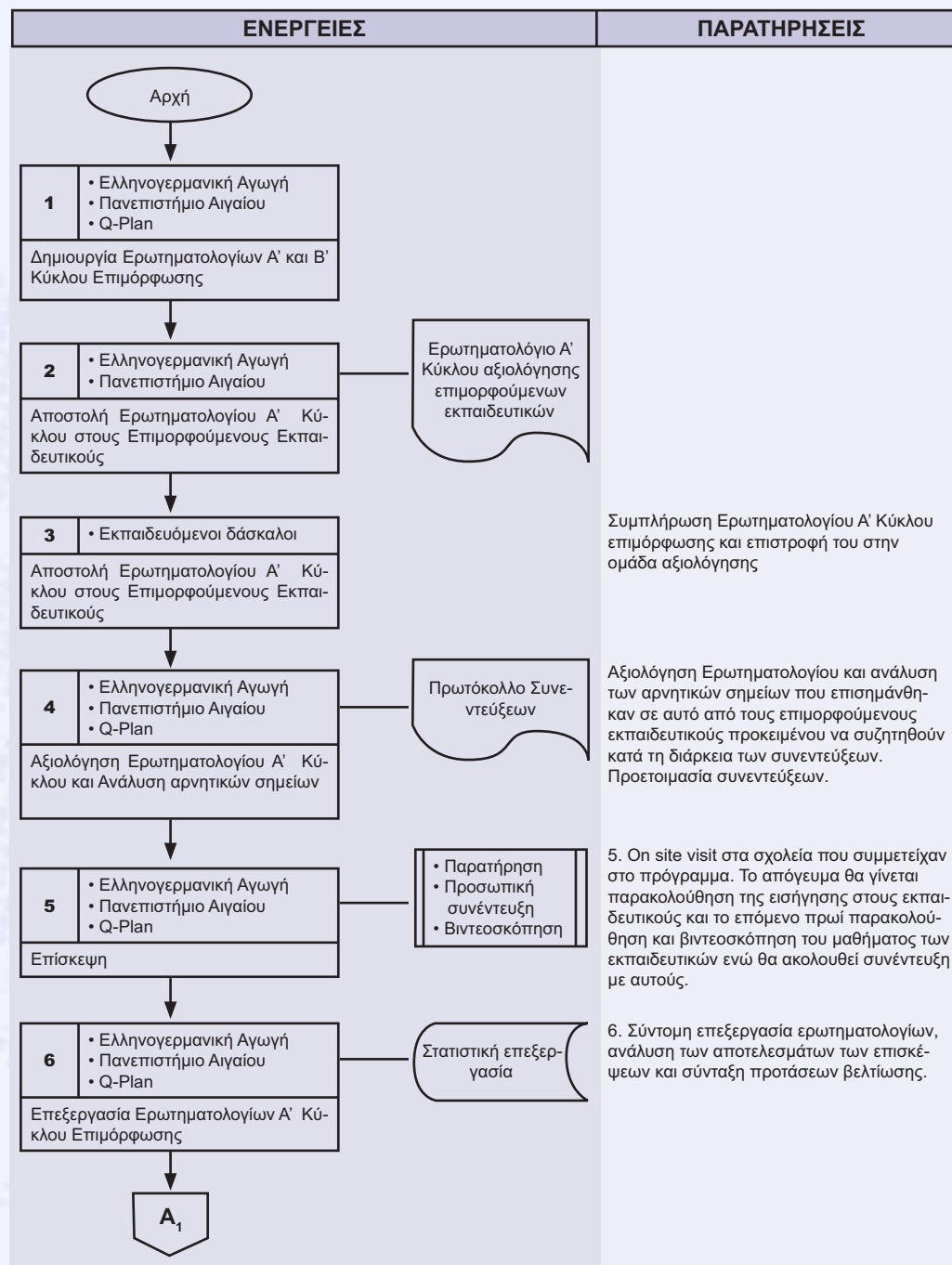
Εκπαιδευτική Διαδικασία (αφορά στον τρόπο με τον οποίο οργανώθηκαν τα μαθήματα επιμόρφωσης συνδυάζοντας την εκπαιδευτική πλατφόρμα και τη ζωντανή επικοινωνία)

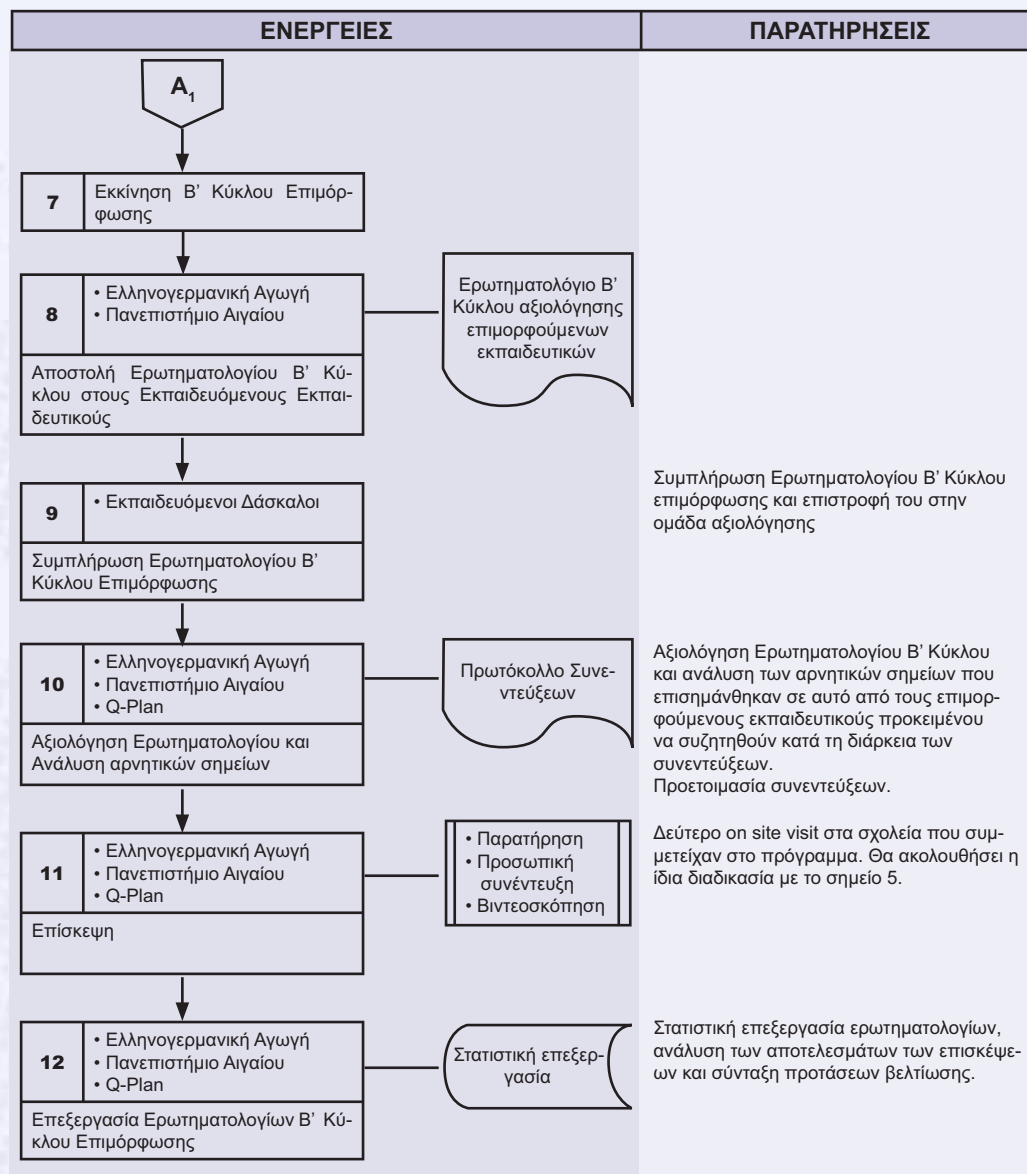
Θα πρέπει να επισημανθεί ότι συνήθως τα μαθήματα επιμόρφωσης οι εκπαιδευτικοί τα παρακολουθούν εκτός ωρών διδασκαλίας, χωρίς την παρουσία μαθητών. Στα πλαίσια του προγράμματος ΔΙΑΣ η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών πραγματοποιήθηκε τις ώρες λειτουργίας του σχολείου, παρουσία μαθητών. Αυτό έγινε καθώς έπρεπε να βρεθούν κοινές ώρες «συνάντησης» όλων των εκπαιδευτικών και επιμορφωτών, χωρίς να επιβαρύνεται πολύ το ήδη φορτωμένο πρόγραμμα των πρώτων. Η εκπαιδευτική αυτή διαδικασία αξιολογήθηκε ως προς τις ακόλουθες παραμέτρους:

Οργάνωση – Σχεδιασμός: Η παράμετρος αυτή αναφέρεται στον προγραμματισμό των μαθημάτων ώστε να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των εκπαιδευτικών αλλά και στους περιορισμούς από το σχολικό πρόγραμμα, στην ευελιξία του προγράμματος μαθημάτων ώστε να διευκολύνει τους εκπαιδευόμενους και να εξασφαλίζει κάθε φορά τη μέγιστη δυνατή συμμετοχή.

Εκπαιδευτική Μέθοδος: Η παράμετρος αυτή αναφέρεται στη χρήση οπτικο-ακουστικών μέσων και εκπαιδευτικών εργαλείων για την παροχή του εκπαιδευτικού περιεχομένου, στο συνδυασμό της χρήσης του εκπαιδευτικού υλικού που ήταν διαθέσιμο στην εκπαιδευτική πλατφόρμα και του περιεχομένου του ζωντανού μαθήματος και στη χρήση εναλλακτικών μεθόδων, εφαρμογών και εργαλείων.

Υλοποίηση: Η παράμετρος αυτή αναφέρεται στην αποτελεσματικότητα αυτής καθ' αυτής της διαδικασίας εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Εικόνα 2

2.2 Εργαλεία Αξιολόγησης

Με βάση τα παραπάνω καθορίστηκαν τα εργαλεία που χρησιμοποίησε η ομάδα αξιολόγησης και τα οποία περιελάμβαναν ερωτηματολόγια, βιντεοσκοπήση των μαθημάτων, επισκέψεις στα απομακρυσμένα σχολεία και συζήτηση με τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς που υπηρετούν εκεί, καθώς και αρχεία (τεχνικά και εκπαιδευτικά) που τηρούνταν καθ' όλη τη διάρκεια της εφαρμογής του προγράμματος. Η διαδικασία με την οποία υλοποιήθηκε το σχέδιο αξιολόγησης φαίνεται στην Εικόνα 2.

Τα εργαλεία που χρησιμοποιήθηκαν προκειμένου να αξιολογηθεί το πρόγραμμα επιμόρφωσης περιλαμβάνουν ερωτηματολόγια αξιολόγησης και καταγραφής της υφιστάμενης κατάστασης, επισκέψεις στα απομακρυσμένα σχολεία και συζητήσεις με τους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς, βιντεοσκοπήσεις των μαθημάτων και τήρηση έντυπων αρχείων μαθημάτων (log books) και ηλεκτρονικών αρχείων συστημάτων (log files) κατά τη διάρκεια εφαρμογής του προγράμματος.

Ερωτηματολόγια

Τα ερωτηματολόγια εντοπισμού αναγκών των εκπαιδευτικών και καταγραφής της υφιστάμενης κατάστασης στα ολιγοθέσια σχολεία στάλθηκαν στην πλειοψηφία των ολιγοθέσιων σχολείων της ελληνικής επικράτειας. Έτσι προσδιορίστηκε η αρχική κατάσταση που επικρατεί στα ολιγοθέσια σχολεία της χώρας, σκιαγραφήθηκε το προφίλ των δασκάλων που υπηρετούν σε αυτά και καταγράφηκαν οι ανάγκες τους. Κατόπιν, σχεδιάστηκαν τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης του προγράμματος επιμόρφωσης (Παράρτημα 1) που κάλυπταν και τα τρία πεδία αξιολόγησης. Τα ερωτηματολόγια αυτά αναρτήθηκαν στο δικτυακό τόπο του έργου κατά την έναρξη των πιλοτικών εφαρμογών. Τα ερωτηματολόγια περιελάμβαναν ανοικτού και κλειστού τύπου ερωτήσεις, ερωτήσεις πολλαπλών επιλογών, ενώ υπήρχε και σχετικό πεδίο για την καταγραφή σχολίων. Οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί εισέρχονταν στο δικτυακό τόπο και συμπλήρωναν τις σχετικές ηλεκτρονικές φόρμες μετά από κάθε ζωντανό μάθημα. Ένα επιπρόσθετο ερωτηματολόγιο σχεδιάστηκε και δόθηκε στους εκπαιδευόμενους με την ολοκλήρωση του προγράμματος κατάρτισης με στόχο την αποτύπωση της συνολικής εικόνας που σχημάτισαν για το έργο (Παράρτημα 2).

Επισκέψεις και Συζητήσεις

Έχοντας αναλύσει τα ερωτηματολόγια του κάθε μαθήματος και με βάση τα κρίσιμα σημεία που είχαν επισημανθεί, ακολούθησαν επισκέψεις της ομάδας αξιολόγησης του προγράμματος στα πιλοτικά σχολεία. Ο σκοπός των επισκέ-

ψεων ήταν να καταγραφεί η επικρατούσα κατάσταση σε κάθε σχολείο (υποδομή, αριθμός μαθητών, αριθμός τάξεων) και να συζητήσει αναλυτικά η ομάδα αξιολόγησης με τους εκπαιδευτικούς των σχολείων. Η καταγραφή της κατάστασης του κάθε σχολείου όπως και η συζήτηση γινόταν βάσει συγκεκριμένου πρωτοκόλλου ημί-δομημένης συνέντευξης (Παράρτημα 3) που είχε σχεδιαστεί ακριβώς για αυτό το σκοπό. Σε ορισμένες περιπτώσεις πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις στα σχολεία σε ημέρες που είχαν προγραμματισθεί και «ζωντανά» μαθήματα, έτσι ώστε η ομάδα αξιολόγησης να μπορέσει να καταγράψει τις ακριβείς συνθήκες κάτω από τις οποίες υλοποιήθηκε η κατάρτιση. Επίσης, κατά τη διάρκεια των επισκέψεων, συζητήθηκαν με τους δασκάλους των ολιγοθέσιων σχολείων, διάφορα θέματα σχετικά με το πρόγραμμα αλλά και την ολιγοθεσιακή διδασκαλία εν γένει, με στόχο να καταθέσουν οι εκπαιδευτικοί τις απόψεις τους σχετικά με την εφαρμογή τέτοιου είδους προγραμμάτων, να γίνει μια επικοινωνιακή συζήτηση και να υπάρξει ανατροφοδότηση από τη διαδικασία αξιολόγησης. Θα πρέπει να επισημανθεί πως ειδικά για την επίτευξη και την ολοκλήρωση των απαιτούμενων επισκέψεων 8 μέλη της ερευνητικής ομάδας του έργου καταρτίστηκαν ειδικά για το σκοπό αυτό και ταξίδεψαν στα πιλοτικά σχολεία για τη συλλογή όλων αυτών των δεδομένων.

Βιντεοσκοπήσεις

Κατά τη διάρκεια των επισκέψεων, περιλαμβάνονταν βιντεοσκοπήσεις των μαθημάτων που γινόταν από τους εκπαιδευτικούς στις ολιγοθέσιες τάξεις. Έτσι, δόθηκε η δυνατότητα να διαπιστωθεί αν και κατά πόσο, οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στο έργο, μπόρεσαν να εφαρμόσουν, στην καθημερινή τους διδασκαλία τα θέματα που επισημάνθηκαν κατά τη διάρκεια των ζωντανών μαθημάτων, όπως για παράδειγμα νέες πρακτικές διδασκαλίας στο ολιγοθέσιο, χρήση τεχνολογικές και διαθεματικές εφαρμογές, οργάνωση της τάξης. Περισσότερες από 15 ώρες βιντεοσκοπημένης διδασκαλίας συγκεντρώθηκαν και αναλύθηκαν διεξοδικά με τη χρήση του λογισμικού Videograph. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι στόχος της ανάλυσης του βίντεο των μαθημάτων δεν είναι τόσο το εκπαιδευτικό περιεχόμενο αλλά η καταγραφή του προφίλ του μαθητή-ματoς ώστε να αναδειχθεί κατά πόσο τροποποιείται ο τρόπος διδασκαλίας του επιμορφούμενου μετά την εκπαίδευση. Ταυτόχρονα υλικό που προέρχεται από 10 επιπρόσθετες ώρες βιντεοσκόπησης περιλαμβάνει τις προσωπικές 'συνεντεύξεις' της ομάδας αξιολόγησης του προγράμματος με τους εκπαιδευτικούς του κάθε σχολείου, μέρος των δορυφορικών μαθημάτων που έλαβαν χώρα καθώς και στιγμιότυπα από τον περιβάλλοντα χώρο και τις δραστηριότητες των μαθητών κατά τα διαλείμματα. Ο στόχος των βιντεοσκοπήσεων, σε κάθε περίπτωση, ήταν μία πιο συστηματική θεώρηση της διδασκαλίας στο ολιγοθέσιο σχολείο και μάλιστα κατά περίπτωση πριν και μετά την εφαρμογή του προγράμματος κατάρτισης ΔΙΑΣ.

Περισσότερες από 15 ώρες βιντεοσκοπημένης διδασκαλίας συγκεντρώθηκαν και αναλύθηκαν διεξοδικά με τη χρήση του λογισμικού Videograph. Η ανάλυση των στιγμιότυπων έδωσε πολύ χρήσιμα συμπεράσματα για την επίδραση του προγράμματος επιμόρφωσης στην καθημερινή διδακτική πρακτική των εκπαιδευτικών που έλαβαν μέρος στο πρόγραμμα.

Έντυπα αρχεία μαθημάτων (log books)

Κατά τη διάρκεια των ζωντανών μαθημάτων, λαμβάνονταν μετρήσεις και τη-ρούνταν αρχεία σχετικά με την εφαρμογή και την λειτουργία του προγράμματος. Κατ' αρχήν καταγράφονταν ο αριθμός των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν, καθώς και το πόση ώρα έμεναν συνδεδεμένοι σε αυτή. Επίσης καταγράφονταν ο χρόνος που διαρκούσε κάθε «ζωντανό» μάθημα και συγκρίνονταν με τον χρόνο που είχε προγραμματιστεί να διαρκέσει, ενώ συσχετίζονταν και με το ποσοστό κάλυψης της ύλης που ήταν προγραμματισμένο να καλύψει. Πριν και κατά τη διάρκεια των ζωντανών μαθημάτων, καταγράφονταν, για κάθε σχολείο, αίτια και προβλήματα που, κατά διαστήματα, καθιστούσαν αδύνατη ή ελλιπή την παρακολούθηση των ζωντανών μαθημάτων από τους εκπαιδευτικούς. Τα αίτια και τα προβλήματα αυτά κατηγοριοποιήθηκαν σε 5 κατηγορίες:

1. Προβλήματα που αφορούσαν τον δορυφόρο,
2. Προβλήματα της πλατφόρμας σύγχρονης εκπαίδευσης,
3. Προβλήματα υλικοτεχνικής υποδομής (εγκατάσταση ηλεκτρονικών υπολογιστών, λογισμικού κλπ)
4. Προβλήματα με το τηλεφωνικό δίκτυο
5. Προσωπικά / Άλλα αίτια – προβλήματα

Ακόμη, καταρτίστηκαν δείκτες καταγραφής και παρακολούθησης της ανταπόκρισης των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στο πρόγραμμα, τόσο στα ερωτηματολόγια αξιολόγησης, όσο και στις εργασίες που τους αναθέτονταν. Τέλος μετρήθηκε και αξιολογήθηκε η πληρότητα του υλικού που διατέθηκε στην πλατφόρμα ασύγχρονης εκπαίδευσης του έργου ΔΙΑΣ και στην οποία μπορούσαν να ανατρέξουν οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί ανά πάσα στιγμή. Η αξιολόγηση έγινε συγκρίνοντας το υλικό που είχε προγραμματισθεί να περιέχεται στο δικτυακό τόπο με αυτό που πραγματικά διετίθετο σε συνδυασμό και με τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών στις σχετικές ερωτήσεις του ερωτηματολογίου.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΤΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ.**ΟΝΟΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗ:** ΑΛΙΝΑ ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ**ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ:** ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ

	ΣΧΟΛΕΙΑ	Σήμα Δορυ- φόρου	MENTOR	Hardware	Τηλεφώνου	Άλλο (Προσδι- ορίστε)	Συνολικός Χρόνος Παραμο- νής στο live session (λεπτά)
Δ1	ΑΙΓΙΑΛΛΗ (ΑΜΟΡΓΟΣ)				Π.χ. 3: 2 Πτώσεις γραμμής ISDN, 1 βλάβη δικτύου ΟΤΕ		
Δ2	ΑΡΓΥΡΙ (ΚΑΡΔΙΤΣΑ)						
Δ3	ΑΥΛΩΝΑ (ΜΕΣΣΗΝΙΑ)	OK	OK	OK	OK		12.00 – 13.10 = 70 minutes
Δ4	ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ (ΖΑΓΟ- ΡΟΧΩΡΙΑ)	OK	OK	OK	OK		12.10 – 13.10 = 60 minutes
Δ5	ΠΥΡΓΟΣ (ΕΒΡΟΣ)	OK	OK	OK	OK		12.10 – 13.10 = 60 minutes
Δ6	ΜΕΓΑΡΧΗ (ΑΡΤΑ)						
Δ7	ΜΕΣΟΒΟΥΝΙ (ΚΕΦΑΛ- ΛΟΝΙΑ)	OK	OK	OK	OK		12.15 – 13.10 = 55 minutes
Δ8	ΠΥΛΕΣ (ΚΑΡΠΑΘΟΣ)	OK	OK	OK	OK		12.00 – 13.10 = 70 minutes
Δ9	ΣΑΛΑΚΟΣ (ΡΟΔΟΣ)	OK	OK	OK	OK		11.40 – 13.10 = 90 minutes

Παρακαλούμε σημειώστε τον αριθμό των προβλημάτων που παρουσιάστηκαν κατά τη διάρκεια του μαθήματος σε κάθε σχολείο. Ο πίνακας συμπληρώνεται (όπου ισχύει φυσικά) σημειώνοντας τον αριθμό των προβλημάτων που παρουσιάστηκαν, διακρίνοντας ή προσδιορίζοντας τα με περαιτέρω λεπτομέρειες.

Σχόλια:

*Το σχολείο της Αιγιάλλης (Αμοργός) παρουσίασε κάποιο πρόβλημα στην λήψη του ήχου. Η δασκάλα έκανε ένα logout από τον Mentor και παρέμεινε εκτός μαθήματος για περίπου 3 minutes. Μετά συνέχισε χωρίς να παρουσιαστούν άλλα προβλήματα. Ποιό συγκεκριμένα έκανε logout στις 12.28 και ξαναμπήκε στις 12.31. Άλλα προβλήματα δεν παρουσιάστηκαν κατά την διάρκεια του μαθήματος για κανένα σχολείο που συμμετείχε.

**Για τα σχολεία που δεν συμμετείχαν οι λόγοι μη συμμετοχής τους είναι οι παρακάτω:

- Το σχολείο της Αιγιάλλης (Αμοργός) δεν συμμετείχε λόγω μη διαθεσιμότητας του δασκάλου, λόγω άλλων υποχρεώσεων του.
- Το σχολείο στο Αργύρι (Καρδίτσα) δεν συμμετείχε λόγω μη διαθεσιμότητας του δασκάλου (Βασίλης Στάθης), λόγω άλλων υποχρεώσεων του.
- Το σχολείο της Μεγάρχης (Αρτα) δεν συμμετείχε, καμία επικοινωνία με τον υπεύθυνο δάσκαλο τους συγκεκριμένου σχολείου.

Σημείωση: Η επικοινωνία με τα σχολεία έγινε από το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, και συγκεκριμένα από την Αλίνα Κωσταντινίδη.

Όνομα Ατόμου που συμπλήρωσε το Log:

Θωμάς Πλιάκας

Ηλεκτρονικά αρχεία συστημάτων (log files)

Η εκπαιδευτική πλατφόρμα του προγράμματος ΔΙΑΣ παρείχε τη δυνατότητα καταγραφής των συμμετοχών των εκπαιδευτικών, της πλοήγησης τους στο εκπαιδευτικό υλικό, το χρόνο απόκρισης τους στις ερωτήσεις και τις προτεινόμενες δραστηριότητες των εκπαιδευτών. Τα στοιχεία αυτά σε συνδυασμό με τα υπόλοιπα δεδομένα αλλά και σε παραλληλισμό με συγκεκριμένα γεγονότα (π.χ. αριθμός επισκέψεων στο εκπαιδευτικό υλικό πριν ή αμέσως την υλοποίηση του ζωντανού μαθήματος) αποτελούν μία εξαιρετικά χρήσιμη αναφορά για την τελική έκθεση αξιολόγησης.

Η διεργασία που αναπτύχθηκε για τη χρήση των τριών πρώτων εργαλείων αξιολόγησης (ερωτηματολόγια, συνεντεύξεις, βιντεοσκοπήσεις), παρουσιάζεται στην Εικόνα 2. Η τήρηση των αρχείων (log books και log files) γινόταν καθ' όλη τη διάρκεια των πιλοτικών μαθημάτων.

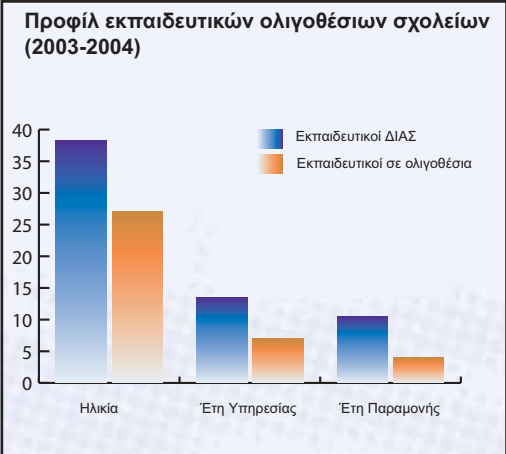

2.3 Επιλογή Επιμορφούμενων Εκπαιδευτικών

Η επιλογή των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών που θα συμμετείχαν στο πρόγραμμα έγινε βάσει μιας σειράς κριτηρίων. Δεδομένου του ότι το έργο ΔΙΑΣ αποτελούσε ερευνητικό πρόγραμμα και στηριζόταν εν πολλοίς στην πιλοτική εφαρμογή, βασικότερο κριτήριο αποτέλεσε η μεγιστοποίηση της συμμετοχής των εκπαιδευτικών που θα επιλέγονταν, κάτι που θα εξασφάλισε και την εμπλοκή τους στο σωστό σχεδιασμό του τελικού προγράμματος επιμόρφωσης. Ως εκ τούτου, στην επιλογή των εκπαιδευτικών που θα συμμετείχαν, λήφθηκε σοβαρά υπ' όψιν το ενδιαφέρον και η συμμετοχή τους σε προηγούμενα παρόμοια ή μη ερευνητικά προγράμματα και δράσεις, αφού θεωρήθηκε ότι όσοι είχαν τέτοια εμπειρία θα ήταν πιο πιθανό να ολοκληρώσουν και το συγκεκριμένο έργο, με επιτυχία.

Κριτήρια επιλογής επιμορφούμενων και πιλοτικών σχολείων:

1. Συμμετοχή σε προηγούμενα ερευνητικά έργα, προγράμματα ή δράσεις. Επιλέχθηκαν εκπαιδευτικοί με σχετική εμπειρία και γνώση στον τρόπο υλοποίησης σχετικών προγραμμάτων.
2. Γεωγραφική διασπορά επιμορφούμενων. Οι εκπαιδευτικοί που επιλέχθηκαν διδάσκουν σε απομακρυσμένα σχολεία που κάλυπταν όλη την ελληνική επικράτεια, από τον Έβρο και την Κεφαλονιά μέχρι την Κρήτη, τη Ρόδο και την Κάρπαθο.
3. Σχέση των επιμορφούμενων με τις νέες τεχνολογίες. Επιλέχθηκαν εκπαιδευτικοί οι οποίοι ήταν πολύ εξοικειωμένοι με τις νέες τεχνολογίες και γνώριζαν σχετικές λεπτομέρειες σε προχωρημένο επίπεδο, εκπαιδευτικοί οι οποίοι είχαν μια εξοικείωση με τους Η/Υ σε πολύ βασικό επίπεδο και εφαρμογές, αλλά και ένα ποσοστό εκπαιδευτικών που είχαν ελάχιστη έως μηδενική εμπειρία στους Η/Υ.
4. Παραμονή στο ίδιο σχολείο τουλάχιστον 5 ετών. Η παράμετρος αυτή δεν αντικατοπτρίζει την πραγματική κατάσταση όσο αφορά στο μέσο χρόνο παραμονής εκπαιδευτικών στα ολιγοθέσια σχολεία (μέσος χρόνος 2,2 έτη) αλλά αποτελούσε σημαντική παράμετρο για την επιτυχία του προγράμματος, τόσο για την εξασφάλιση συνεργασίας με τον ίδιο άνθρωπο για όλη η διάρκεια του έργου, όσο και για την επίτευξη της σύνδεσης του σχολείου με την τοπική κοινωνία που εξασφαλίζεται σε περιπτώσεις εντοπιότητας του εκπαιδευτικού.

Οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στο πρόγραμμα ΔΙΑΣ είχαν μέσο όρο ηλικίας 38 έτη, μέσο όρο χρόνου προϋπηρεσίας 13,5 έτη και μέσο χρόνο παραμονής στο συγκεκριμένο σχολείο 10,5 χρόνια. Επρόκειτο δηλαδή για μία έμπειρη ομάδα εκπαιδευτικών ολιγοθέσιων σχολείων που επιλέχτηκε ώστε να βοηθήσει στην ανάπτυξη του προγράμματος επιμόρφωσης, συνδράμοντας σε όλες τις φάσεις του σχεδιασμού χάρη στη μακροχρόνια πείρα τους στη διδασκαλία σε ολιγοθέσια σχολεία. Οι αντίστοιχοι μέσοι όροι για τους εκπαιδευτικούς στα ολιγοθέσια σχολεία της Ελλάδος είναι σημαντικά χαμηλότεροι (σύμφωνα με τα δεδομένα του ακαδημαϊκού έτους 2003-2004).

3. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Σημείωση:

Για τη διαφύλαξη της εμπιστευτικότητας των όσων ανέφεραν οι εμπλεκόμενοι στο πρόγραμμα επιμόρφωσης κατά τις διαδικασίες της αξιολόγησης, από τα δεδομένα που δημοσιεύονται έχουν αφαιρεθεί όλες οι ονομαστικές αναφορές σε συγκεκριμένα πρόσωπα.

3.1 Αξιολόγηση ως προς την τεχνολογική συνιστώσα

Ένας από τους τρεις πυλώνες της αξιολόγησης του έργου ΔΙΑΣ αφορούσε στην λειτουργικότητα, αποδοτικότητα, αξιοπιστία και φιλικότητα χρήσης των τεχνολογικών λύσεων που χρησιμοποιήθηκαν για την υλοποίηση της επιμόρφωσης.

Το γενικό συμπέρασμα που προέκυψε από αυτό τον άξονα της αξιολογητικής προσπάθειας ήταν ότι οι τεχνολογικές λύσεις που χρησιμοποιήθηκαν στο έργο ΔΙΑΣ ανταποκρίθηκαν σε σημαντικό βαθμό στην κάλυψη των αναγκών του προγράμματος. Ωστόσο, δεν έλειψαν τα τεχνικά προβλήματα και διαπιστώθηκαν στην πράξη οι δυνατότητες της τεχνολογικής λύσης που αξιοποιήθηκε, δηλαδή της σύνδεσης μέσω δορυφόρου με χρήση του προτύπου DVB. Θα πρέπει να επισημανθεί πως η εφαρμογή του προγράμματος έγινε κατά τη διάρκεια του πρώτου έτους λειτουργίας του δορυφόρου HELLAS SAT και πριν την έναρξη της λειτουργίας της νέας δορυφορικής πλατφόρμας DVB-RCS που επιτρέπει την αμφίδρομη δορυφορική επικοινωνία. Έτσι η εφαρμογή του προ-

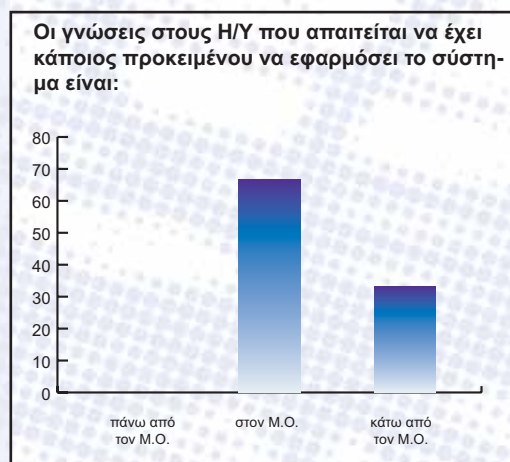
Δεν μπορώ να πω ότι είναι δύσκολο στην εφαρμογή του, γιατί εγώ έχω ελάχιστες -νηπιακές γνώσεις και δεν δυσκολεύτηκα στην πλοήγηση... τεχνικής φύσεως πράγματα δεν ξέρω και δεν δυσκολεύτηκα στην πλοήγηση...

Επιμορφούμενος εκπαιδευτικός

γράμματος βασίστηκε σε μονόδρομη δορυφορική σύνδεση και επιστροφή του σήματος μέσω επίγειας σύνδεσης (ISDN γραμμή).

Φιλικότητα Χρήσης

Το ολοκληρωμένο σύστημα εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (δορυφορική ζεύξη, πλατφόρμα σύγχρονης εκπαίδευσης, πλατφόρμα ασύγχρονης εκπαίδευσης) που χρησιμοποιήθηκε αποδείχθηκε σε γενικές γραμμές φιλικό προς τους χρήστες. Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει τόσο από το χαμηλό επίπεδο προαπαιτούμενων γνώσεων για τη χρήση του συστήματος από το χρήστη, όσο και από το είδος των δυσκολιών που αναφέρθηκαν από τους επιμορφούμενους και του εκπαιδευτές κατά τη διάρκεια της κατάρτισης. Οι δυσκολίες που αναφέρθηκαν από τους χρήστες του συστήματος σχετίζονταν κυρίως με την αξιοπιστία του εξοπλισμού και της αρχιτεκτονικής της τεχνολογικής λύσης και λιγότερο με τον χρηστικό σχεδιασμό των διαφόρων εφαρμογών. Οι εφαρμογές λογισμικού αξιολογήθηκαν από τους χρήστες γενικώς ως εύχρηστες και αξιόπιστες.

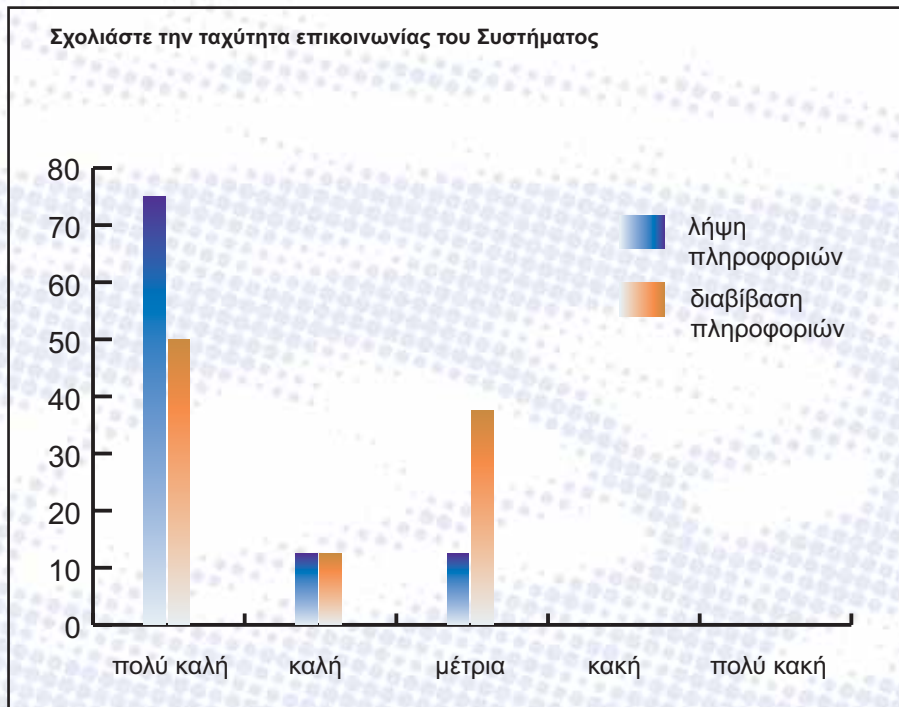
Από τις απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτηματολόγια προκύπτει ότι οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι οι προαπαιτούμενες τεχνικές γνώσεις που απαιτείται να έχει κάποιος προκειμένου να χρησιμοποιήσει το σύστημα είναι περιορισμένες.

Αποδοτικότητα

Σε ορισμένες περιπτώσεις οι χρήστες συνάντησαν προβλήματα με τεχνολογικές παραμέτρους όπως η έλλειψη δορυφορικού σήματος (π.χ. λόγω δυσχερών καιρικών συνθηκών) ή βλάβες στο τηλεφωνικό δίκτυο, το οποίο χρησιμοποιείται στην αρχιτεκτονική του συστήματος ΔΙΑΣ για την αποστολή δεδομένων από τον απομακρυσμένο χρήστη προς την κεντρική πλατφόρμα. Ενώ οι περιπτώσεις απώλειας δορυφορικού σήματος ήταν πολύ λίγες προβλήματα με την επίγεια σύνδεση καταγράφηκαν πολλές φορές.

Αξίζει να σημειωθεί ότι η αδυναμία αυτή του συστήματος έγινε αντιληπτή και από τους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς, παρά το γεγονός ότι δεν διέθεταν τεχνολογικό υπόβαθρο γνώσεων και δεν ασχολήθηκαν οι ίδιοι με τις τεχνικές λεπτομέρειες της λήψης και αποστολής δεδομένων.

24/05/05

«...Το Σχολείο παρουσίασε πρόβλημα στην σύνδεση του Internet (ISDN σύνδεση με τον Internet Provider)»

31/05/05

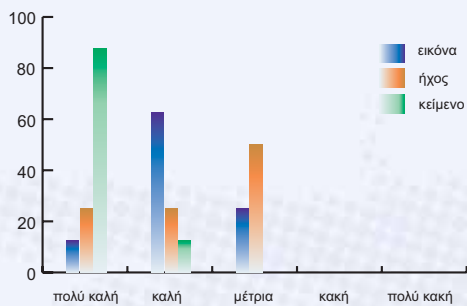
«...Το Σχολείο είχε μία έξοδο από το σύστημα στις 13.20 και επανήλθε στις 13.22. Παρουσιάστηκε πρόβλημα στην ISDN επίγεια γραμμή. Έχασε την σύνδεση με τον Internet Provider για άγνωστους λόγους...»

Από τα αρχεία της ομάδας τεχνικής υποστήριξης.

Η εφαρμογή του προγράμματος βασίστηκε σε μονόδρομη δορυφορική σύνδεση και επίστροφή του σήματος μέσω επίγειας σύνδεσης (ISDN γραμμή). Το γεγονός αυτό δημιούργησε κάποια προβλήματα στους χρήστες όταν μάλιστα εξοικειώθηκαν με το σύστημα. Είναι χαρακτηριστικό ότι, ενώ σε γενικές γραμμές οι απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτηματολόγια χαρακτηρίζουν την ταχύτητα επικοινωνίας, λήψης και διαβίβασης δεδομένων μέσω του συστήματος ως ικανοποιητική, ωστόσο οι αρνητικότερες κρίσεις ως προς την παράμετρο αυτή τείνουν να συγκεντρώνονται γύρω από την «διαβίβαση» μάλλον παρά την «λήψη» δεδομένων από τον χρήστη.

Πώς θα κρίνατε την ποιότητα των δεδομένων που λαμβάνετε (κείμενα, εικόνες, ήχοι κλπ.) κατά τη διάρκεια των εκπαιδεύσεων;

Από τις απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτηματολόγια προκύπτει σαφώς ότι οι χρήστες έτειναν να χαρακτηρίσουν λιγότερο ικανοποιητική την ποιότητα της εικόνας και ιδιαίτερα του ήχου που ελάμβαναν, σε αντίθεση με την ποιότητα του κειμένου, η οποία κρίθηκε γενικώς ως πολύ καλή, πιθανότατα λόγω των ελάχιστων απαιτήσεων εύρους ζώνης που θέτουν τα δεδομένα αυτού του είδους.

27/05/05

«...Το Σχολείο λόγω προβλημάτων στην παροχή ηλεκτρικού ρεύματος μετά τις 12.40 παρέμεινε εκτός (σημ.: έναρξη μαθήματος στις 12.20). Μπήκε για πολύ λίγο προς το τέλος του μαθήματος, αλλά επειδή υπήρχαν συνεχείς πτώσεις τάσης, αποφασίστηκε να σταματήσει η λειτουργία των μηχανημάτων για να αποφευχθούν άλλα προβλήματα....»

31/05/05

«...Το Σχολείο παρουσίασε πτώση τάσης στις 13.15 μ.μ. και επανήλθε στις 13.25 μ.μ....»

Λειτουργικότητα

Σε γενικές γραμμές, το σύστημα διέθετε ικανοποιητικά τεχνικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά ευρυζωνικότητας, αφού υποστήριξε επιτυχώς την υλοποίηση τηλεδιασκέψεων με ταυτόχρονη συμμετοχή πολλών χρηστών, καθώς και τη μεταφόρτωση (download) αρχείων πολύ μεγάλου μεγέθους από τους επιμορφούμενους. Ωστόσο, οι περιορισμοί του «στενού» διαύλου που επέβαλε η χρήση επίγειων τηλεφωνικών υποδομών –και μάλιστα σε απομακρυσμένες και τηλεπικοινωνιακά μειονεκτούσες περιοχές– και η συνακόλουθη ασυμμετρία σε σχέση με τον ευρυζωνικό δορυφορικό δίαυλο, είχε ως αποτέλεσμα αισθητά μειωμένη ικανοποίηση των εκπαιδευτικών ως προς την αξιοπιστία και αποδοτικότητα του συστήματος σχετικά με την διακίνηση σε πραγματικό χρόνο «βαριάς» πληροφορίας, όπως π.χ. κινούμενης εικόνας (video) και ήχου. Οι τεχνολογικοί αυτοί περιορισμοί δεν επέγραψαν την απευθείας επικοινωνία μεταξύ των εκπαιδευόμενων, γεγονός που οδήγησε τελικά σε ορισμένες περιπτώσεις σε μη ολοκλήρωση των προτεινόμενων εκπαιδευτικών σεναρίων που απέβλεπαν στην ενίσχυση της επικοινωνίας των σχολικών μονάδων μεταξύ τους.

Προβλήματα αντιμετώπισαν οι χρήστες και λόγω παραγόντων που εντοπίζονται εκτός του συστήματος, όπως οι φθορές ή μεταβολές που υπέστη ο εξοπλισμός από εξωτερικούς παράγοντες. Αξίζει να σημειωθεί, για παράδειγμα, ότι σε ένα από τα σχολεία μετατοπίστηκε λόγω καιρικών συνθηκών η κεραία που είχε εγκατασταθεί, με αποτέλεσμα να γίνει δυσχερέστερη η λήψη του σήματος από το δορυφόρο. Στους εξωγενείς παράγοντες πρόκλησης τεχνικών δυσχερειών συχνά επίσης καταμετρήθηκε και χαμηλή αξιοπιστία του δικτύου ηλεκτροδότησης σε ορισμένες από τις απομακρυσμένες περιοχές.

Πάντως, πρέπει να σημειωθεί ότι τα τεχνικά εμπόδια και προβλήματα που αναφέρθηκαν από τους χρήστες σημείωσαν σημαντική μείωση στον δεύτερο κύκλο επιμόρφωσης σε σχέση με τον πρώτο κύκλο. Στο αποτέλεσμα αυτό συνέβαλαν τόσο η αξιοποίηση των εμπειριών και συμπερασμάτων που αποκόμισε η ομάδα εργασίας του έργου ΔΙΑΣ από τον πρώτο κύκλο, όσο και η έγκαιρη και αποτελεσματική υποστήριξη και παρέμβαση των τεχνικών του προγράμματος. Ο ρόλος της ομάδας τεχνικής υποστήριξης αξιολογείται ως καθοριστικός για την υλοποίηση της εξ αποστάσεως επιμόρφωσης. Ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες, οι τεχνικοί του έργου ΔΙΑΣ αντιμετώπισαν επιτυχώς πλήθος τεχνικών προβλημάτων των χρηστών, είτε εξ αποστάσεως, με τον εξ αποστάσεως χειρισμό των τερματικών σταθμών των χρηστών, είτε με την λεπτομερή τηλεφωνική καθοδήγηση των χρηστών ώστε να αντιμετωπίσουν οι ίδιοι το πρόβλημα, είτε και με την επιτόπια παρουσία τεχνικού προσωπικού στις απομακρυσμένες περιοχές όπου δραστηριοποιούνται οι χρήστες. Οι απαντήσεις των επιμορφούμενων στα ερωτηματολόγια και τις συνεντεύξεις

καταδεικνύουν ότι η δυνατότητα της ομάδας τεχνικής υποστήριξης να αίρει τα ποικίλα τεχνικά προβλήματα αξιολογήθηκε ως πολύ υψηλή.

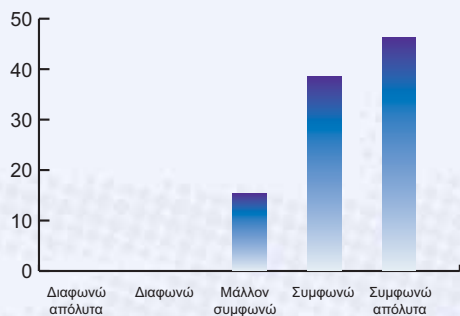
Αξιοπιστία

Οι εναλλακτικές τεχνολογικές λύσεις που αξιοποιήθηκαν για την υπέρβαση των διαφόρων προβλημάτων κατά την εφαρμογή αφορούσαν τόσο σε πλήθος ειδικών ρυθμίσεων και αναπροσαρμογών του τρόπου υλοποίησης της τεχνολογικής λύσης από την ομάδα τεχνικής υποστήριξης, όσο και στην ευέλικτη παροχή και διάθεση του εκπαιδευτικού περιεχομένου από τους παιδαγωγικούς εταίρους του έργου ΔΙΑΣ, όποτε προέκυπτε πρόβλημα με τον «συμβατικό» δορυφορικό δίαυλο. Ως παράδειγμα του δεύτερου, αξίζει να σημειωθεί η επείγουσα ταχυδρομική αποστολή (courier) ενός CD στους επιμορφούμενους, το οποίο περιείχε παρουσιάσεις του εισηγητή σε video, καθώς και πρόσθετο υλικό μελέτης, ώστε να υλοποιηθεί η προγραμματισμένη επιμόρφωση παρά τις τεχνικές δυσκολίες που είχαν ανακύψει την συγκεκριμένη εκείνη στιγμή (μάθημα «Οργάνωση Τάξης», στην θεματική περιοχή «Μεθοδολογίες διδασκαλίας για το ολιγοθέσιο σχολείο»).

Χαρακτηριστική περίπτωση ευέλικτης προσέγγισης της τεχνολογικής υλοποίησης αποτελεί η δοκιμή υλοποίησης ζωντανών μαθημάτων με μετακίνηση του εισηγητή σε διαφορετικό σημείο εκπομπής. Για παράδειγμα, όταν στις 7/2/2005 για ποικίλους τεχνικούς λόγους δεν κατέστη δυνατή η πραγματοποίηση του μαθήματος με έδρα του εισηγητή στις εγκαταστάσεις του ΟΤΕ στο Μαρούσι (όπου βρίσκεται εγκατεστημένη και η δορυφορική πλατφόρμα), την επόμενη ημέρα (8/2/2005) πραγματοποιήθηκε επιτυχώς δοκιμή μεταξύ στελεχών της ομάδας του έργου σε δύο εναλλακτικά σημεία και στη συνέχεια επιχειρήθηκαν εκπομπές μαθημάτων από το Πανεπιστήμιο του Αιγαίου στη Ρόδο (9/2/2005) και την Ελληνογερμανική Αγωγή στην Παλλήνη Αττικής (14/2/2005). Αξίζει, επίσης, να σημειωθεί ότι από το σημείο αυτό και στο εξής η ομάδα υλοποίησης τροποποίησε τον αρχικό της σχεδιασμό, υλοποιώντας όλα τα μαθήματα με παρουσία του εισηγητή είτε στην Ρόδο, είτε στις εγκαταστάσεις της INTRACOM στο Μαρόκπουλο Αττικής.

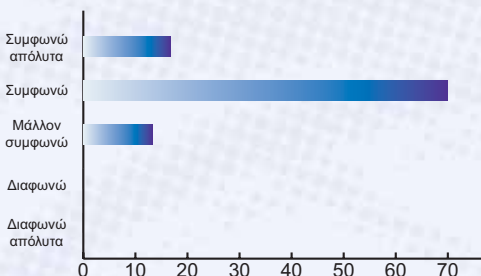

Το εκπαιδευτικό περιεχόμενο είχε λογική συνέχεια

Η ανάλυση των απαντήσεων που δόθηκαν στα ερωτηματολόγια, χαρακτηριστικά κατέδειξε πως το ποσοστό εκείνων που συμφώνησαν ή συμφώνησαν απόλυτα με την διατύπωση ότι το εκπαιδευτικό περιεχόμενο χαρακτηριζόταν από λογική συνέπεια υπερέβη κατά πολύ το 80%, ενώ κανείς δεν διαφώνησε με την συγκεκριμένη άποψη.

Οι εκπαιδευτικές ενότητες είναι δομημένες με κριτήριο την επίτευξη των στόχων του προγράμματος

3.2 Αξιολόγηση ως προς το εκπαιδευτικό περιεχόμενο

Ο δεύτερος από τους τρεις πυλώνες της αξιολόγησης του έργου ΔΙΑΣ αφορούσε στη δόμηση, στην πληρότητα, στη σαφήνεια και την ποικιλία του εκπαιδευτικού περιεχομένου που παρουσιάστηκε στους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς μέσω του δορυφορικού συστήματος εξ αποστάσεως επιμόρφωσης. Το εκπαιδευτικό περιεχόμενο που αναπτύχθηκε και διατέθηκε μέσω του έργου ΔΙΑΣ αξιολογήθηκε από τους χρήστες του σε γενικές γραμμές πολύ θετικά, ενώ εξήχθησαν και σημαντικά συμπεράσματα για τις δυνατότητες και τους τρόπους περαιτέρω βελτίωσής του.

Δόμη του περιεχομένου

Οι ερωτηθέντες επιμορφούμενοι θεώρησαν ότι το εκπαιδευτικό περιεχόμενο του προγράμματος επιμόρφωσης χαρακτηριζόταν από καλή δόμηση και λογική συνέχεια.

Επίσης θετικές είναι οι απαντήσεις που δόθηκαν σε ερώτημα σχετικό τη δόμηση των ενοτήτων, όπου ένα ποσοστό απαντήσεων της τάξεως του 85% συγκεντρώνεται στις διατυπώσεις «συμφωνώ» και «συμφωνώ απόλυτα» ότι «οι εκπαιδευτικές ενότητες είναι δομημένες κατάλληλα με κριτήριο την επίτευξη των στόχων του προγράμματος».

Ωστόσο, το μικρό αλλά υπαρκτό ποσοστό απαντήσεων, σε όλες τις σχετικές ερωτήσεις, που καταγράφεται στη μέση βαθμίδα της κλίμακας (μάλλον συμφωνώ) και το οποίο συνήθως κυμαίνεται λίγο πάνω από το 10%, δείχνει ότι δεν υπήρξαν μεν ουσιαστικά προβλήματα κατά την εφαρμογή του προγράμματος επιμόρφωσης, υπάρχουν ωστόσο περιθώρια βελτίωσης σε ανάλογες προσπάθειες στο μέλλον. Ως ιδιαίτερα ικανοποιητική από την πλευρά ευκολίας κατά την πλοήγηση αξιολογείται και η δομημένη διάθεση του περιεχομένου προς τον χρήστη στο περιβάλλον του της πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης του έργου ΔΙΑΣ. Το επίπεδο της καθοδήγησης που παρεχόταν από τις οδηγίες που συνόδευαν το επιμορφωτικό υλικό ήταν υψηλό, διευκολύνοντας την αξιοποίηση του διατιθέμενου περιεχομένου αυτόνομα από τον απομακρυσμένο εκπαιδευτικό.

Πληρότητα – Κάλυψη Αναγκών

Η πληρότητα του εκπαιδευτικού περιεχομένου του προγράμματος κινήθηκε σε πολύ υψηλό επίπεδο. Οι υπεύθυνοι του προγράμματος εκμεταλλεύτηκαν την ευρυζωνικότητα που εξασφαλίζει ο δορυφορικός δίαυλος, προσφέροντας στους επιμορφούμενους δεκαπέντε ζωντανά μαθήματα σε περιβάλλον τηλεδιάσκεψης πολλών σημείων, μεγάλο αριθμό τηλεδιασκέψεων δύο σημείων (netmeeting), καθώς και πολύ πλούσιο επιμορφωτικό υλικό μεγάλου όγκου

δεδομένων. Στην πλατφόρμα ασύγχρονης εκπαίδευσης του έργου οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί είχαν στην διάθεσή τους πλήθος στοιχείων επιμορφωτικού υλικού σε ηλεκτρονική μορφή, οργανωμένου σαφώς σε περιοχές οι οποίες αντιστοιχούσαν στις θεματικές ενότητες του προγράμματος. Το υλικό για κάθε ενότητα ήταν οργανωμένο σε τρεις κατηγορίες:

	Συνοπτική παρουσίαση του διδασκόμενου θέματος, κυρίως για την προπαρασκευή των κατάρτιζομένων πριν τη διεξαγωγή του ζωντανού μαθήματος.
	Θεωρητικό υλικό για τη μελέτη του διδασκόμενου θέματος.
	Προτεινόμενες δραστηριότητες για την εμπέδωση του διδασκόμενου θέματος στο πραγματικό περιβάλλον εργασίας του επιμορφούμενου εκπαιδευτικού.

Περιοχές διάθεσης επιμορφωτικού υλικού		Πλήθος και μορφή επιμορφωτικού υλικού
Εισαγωγή στην πληροφορική		73 στοιχεία επιμορφωτικού υλικού: • 48 αρχεία κειμένου • 15 παρουσιάσεις powerpoint • 10 video
1	Γενική εισαγωγή στο Πρόγραμμα Κατάρτισης	
2	Λογιστικά φύλλα (Microsoft Excel)	
3	Εφαρμογή Τηλεκπαίδευσης MENTOR	
4	Εργαλείο τηλεδιάσκεψης Netmeeting	
5	Powerpoint	
6	Forum (Περιβάλλον ασύγχρονων συζητήσεων, Εκπαιδευτική Κοινότητα)	
7	FrontPage	
Μεθοδολογίες διδασκαλίας για το ολιγοθέσιο σχολείο		
8	Εισαγωγή στις μεθοδολογίες διδασκαλίας για το ολιγοθέσιο σχολείο	
9	Ο ρόλος του δασκάλου	
10	Οι δυνατότητες των νέων τεχνολογιών	
11	Οργάνωση του αναλυτικού προγράμματος	
12	Οργάνωση της τάξης Ι	
13	Οργάνωση της τάξης ΙΙ	
14	Η ομαδοποίηση κατά τη διδασκαλία στο ολιγοθέσιο σχολείο	
Διαθεματικές δραστηριότητες		
15	Διαθεματικές δραστηριότητες: εισαγωγή	
16	Παράδειγμα διαθεματικής προσέγγισης: YOURA (καταγραφή και σύγκριση μετεωρολογικών δεδομένων)	
17	Παράδειγμα διαθεματικής προσέγγισης: "Περσικοί Πόλεμοι"	
18	Παράδειγμα διαθεματικής προσέγγισης: "Τα Ζώα"	
19	Παράδειγμα διαθεματικής προσέγγισης: "Το Ηλιακό Σύστημα"	
20	Παράδειγμα διαθεματικής προσέγγισης: "Το Νερό"	
21	Παράδειγμα διαθεματικής προσέγγισης: "Άνθρωπος και Περιβάλλον"	
22	Διαθεματικές προσεγγίσεις: περαιτέρω μελέτη	
23	Πειράματα με απλά μέσα και υλικά - Διαθεματική διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών στο ολιγοθέσιο δημοτικό σχολείο	

Το υλικό που αναπτύχθηκε παρουσιάστηκε στους εκπαιδευόμενους κύρια μέσω της πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης του έργου ΔΙΑΣ. Περιείχε βίντεο του μαθήματος, παρουσίαση με διαφάνειες, υλικό μελέτης (αρχεία word), σχεδιαγράμματα, εικόνες και προτάσεις για δραστηριότητες. Αξίζει εδώ να παρατεθεί ένα σχετικό παράδειγμα, το οποίο προέρχεται από του μάθημα «Οργάνωση της τάξης Ι» της θεματικής περιοχής «Μεθοδολογίες διδασκαλίας για το ολιγοθέσιο σχολείο» του Α' Κύκλος κατάρτισης.

Στην αντίστοιχη θέση της πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης του έργου, οι επιμορφούμενοι είχαν στη διάθεση τους ένα πλήρες υπόδειγμα επιμορφωτικού υλικού, αποτελούμενου από ένα εισαγωγικό βίντεο, υλικό θεωρητικής μελέτης και δραστηριότητες. Η οδηγία που δινόταν προς τους επιμορφούμενους ήταν:

Αφού παρακολουθήσετε την παρουσίαση, μελετήστε το θεωρητικό υλικό και δοκιμάστε να εφαρμόσετε τις δραστηριότητες που προτείνονται.

Παράλληλα, οι επιμορφούμενοι είχαν πρόσθετη καθοδήγηση για την αξιοποίηση του διατιθέμενου υλικού ήδη πριν την επαφή τους με τον εισηγητή κατά την υλοποίηση του ζωντανού μαθήματος, στην μορφή αναλυτικών οδηγιών σε βήματα, τις οποίες είχε εγκαίρως «ανεβάσει» στο σύστημα ο εκπαιδευτής:

ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΕ 4+1 ΑΠΛΑ ΒΗΜΑΤΑ

Παρακαλούμε διαβάστε και ακολουθήστε τις οδηγίες αξιοποίησής του υλικού που υπάρχει στη σελίδα αυτή, για την προετοιμασία σας για το ζωντανό μάθημα.

Το τυπικό υπόδειγμα του επιμορφωτικού υλικού ανά ενότητα περιελάμβανε παρουσιάσεις powerpoint, αρχεία κειμένου (word, pdf) με υλικό για μελέτη ή προτεινόμενες δραστηριότητες, καθώς και video, σε ορισμένες περιπτώσεις.

Ιδιαίτερο βάρος κατά την αξιολόγηση του προγράμματος επιμόρφωσης δόθηκε στην αποτίμηση της καταλληλότητας του προσφερόμενου εκπαιδευτικού περιεχομένου, σε σχέση με τους σκοπούς της επιμόρφωσης και τις διαπιστωμένες ανάγκες των επιμορφούμενων. Στο πλαίσιο αυτό, σκοπός της αξιολόγησης ήταν κατά κύριο λόγο να καταγράψει τις αξιολογητικές κρίσεις των ίδιων των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών σχετικά με τις γνώσεις που απέκτησαν και τη χρησιμότητά τους, καθώς και να παρατηρήσει την αποτελεσματικότητα της επιμόρφωσης μέσα από τη δράση του εκπαιδευτικού στο ολιγοθέσιο σχολείο, το φυσικό επαγγελματικό του περιβάλλον.

Όλοι οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί δήλωσαν κατά τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων ότι το περιεχόμενο της επιμόρφωσης είναι χρήσιμο για τον εκπαιδευτικό, τόσο εν γένει, όσο και ειδικά στο διδακτικό τους έργο στο πλαίσιο του ολιγοθέσιου σχολείου – και μάλιστα με θετικότερη τάση των απαντήσεων στην δεύτερη περίπτωση. Συγχρόνως, οι απαντήσεις και οι κρίσεις σχετικά με την αποτελεσματικότητα του υλικού της επιμόρφωσης σε συνάρτηση με τους μαθητές, ήταν επίσης πολύ θετικές. Σύμφωνα με τα δεδομένα αυτά, το έργο ΔΙΑΣ φαίνεται να ανταποκρίθηκε θετικά απέναντι στην πρόκληση της παροχής μιας επιμόρφωσης εξειδικευμένης πάνω στα δεδομένα της εκπαίδευσης στο ολιγοθέσιο σχολείο, προσφέροντας προστιθέμενη αξία η οποία επεκτείνεται πέρα από την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, στο πεδίο της βελτίωσης της εκπαίδευσης που παρέχεται στους μαθητές.

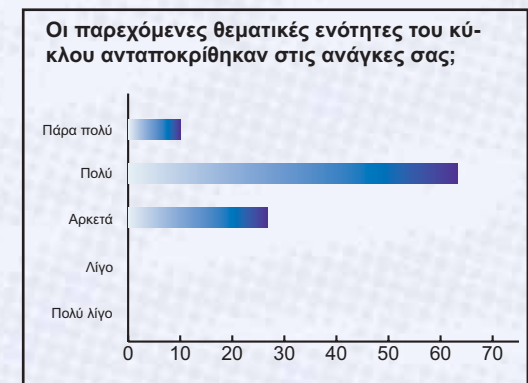
Συγχρόνως, οι απαντήσεις των επιμορφούμενων σε ερωτήσεις σχετικές με τη σύνδεση της επιμόρφωσης με τις ανάγκες των ίδιων, δείχνουν μια γενική ικανοποίηση από την επιλογή των θεματικών εννοιών που καλύφθηκαν κατά την επιμόρφωση. Το γεγονός αποτελεί επιτυχία της προσεκτικής έκθεσης αναγκών των εκπαιδευτικών που υπηρετούν σε ολιγοθέσια σχολεία, η οποία προηγήθηκε του σχεδιασμού του προγράμματος επιμόρφωσης και βάσει της οποίας προέκυψαν οι εκπαιδευτικοί στόχοι του έργου ΔΙΑΣ. Η έκθεση αναγκών προέκυψε από τη στατιστική επεξεργασία και ανάλυση δεδομένων που συλλέχθηκαν μέσω 11σέλιδου ερωτηματολογίου, το οποίο αποστάλθηκε στο σύνολο των ολιγοθεσίων σχολείων της επικράτειας.

...Τα παιδιά όταν εγώ συμμετέχω στα μαθήματα του ΔΙΑΣ, παρακολουθούν και εντυπωσιάζονται...

...τα παιδιά του χωριού σκέφτονται διαφορετικά από τα παιδιά της πόλης, έχουν τελείως διαφορετικά ερεθίσματα... στην αρχή τα παιδιά ήταν επιφυλακτικά με τον υπολογιστή, αλλά τώρα δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον...

...θα ήταν καλό να βρεθεί ένας τρόπος να επικοινωνήσουν και τα παιδιά με μαθητές από τα άλλα σχολεία... το έχω συζητήσει και με συνάδελφους από άλλα σχολεία και συμφωνούν...

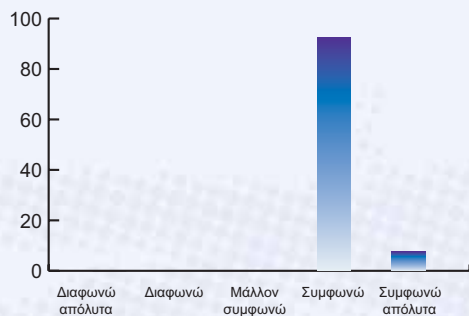
Επιμορφούμενη εκπαιδευτικός.

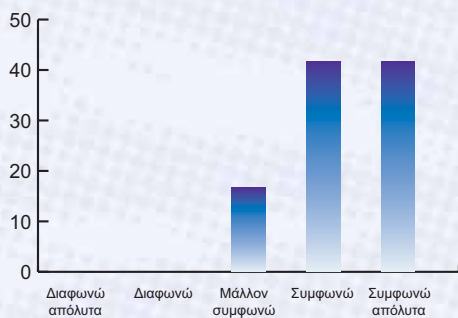
Οι εκπαιδευτικοί σε ποσοστό μεγαλύτερο του 70% θεωρούν ότι οι θεματικές ενότητες αυτές ανταποκρίθηκαν «πολύ» ή «πάρα πολύ» στις ανάγκες τους, ενώ καμία απάντηση δεν καταγράφηκε στις αρνητικές βαθμίδες της αντίστοιχης κλίμακας. Ωστόσο, το ένα τέταρτο περίπου των απαντήσεων το οποίο καταγράφηκε στη μέση θέση («αρκετά») της κλίμακας δηλώνει ότι υπάρχουν σημαντικά περιθώρια για ακόμη στενότερη σύνδεση παρεχόμενης επιμόρφωσης και αναγκών των επιμορφουμένων σε αντίστοιχες προσπάθειες στο μέλλον.

Χρησιμότητα της επιμόρφωσης για το διδακτικό έργο γενικά

Χρησιμότητα της επιμόρφωσης για το διδακτικό έργο ειδικά στο ολιγοθέσιο σχολείο

Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι, αν και σε πολύ περιορισμένο βαθμό (17% των συνολικών απαντήσεων), εκφράζεται μια μικρή επιφυλακτικότητα ως προς την χρησιμότητα του περιεχομένου της επιμόρφωσης στο πλαίσιο της διδασκαλίας στο ολιγοθέσιο σχολείο, η οποία δεν υπάρχει όταν οι σχετικές ερωτήσεις αναφέρονται στη διδασκαλία γενικά και όχι ειδικά σε αυτό το είδος σχολικής οργάνωσης.

Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι, αν και σε πολύ περιορισμένο βαθμό (17% των συνολικών απαντήσεων), εκφράζεται μια μικρή επιφυλακτικότητα ως προς την χρησιμότητα του περιεχομένου της επιμόρφωσης στο πλαίσιο της διδασκαλίας στο ολιγοθέσιο σχολείο. Όπως δείχνουν και τα ποιοτικά δεδομένα της αξιολόγησης, το γεγονός αυτό αφενός συνδέεται με την αυξημένη εμπειρία σε ολιγοθέσια σχολεία ορισμένων από τους επιμορφούμενους και την πρωτοβουλία που έχουν κατά συνέπεια αναπτύξει για να καλύψουν τις ιδιαίτερες ανάγκες της διδασκαλίας μέσα από δικές τους προσεγγίσεις, αλλά και υπογραμμίζει τις ιδιαιτερότητες του ολιγοθέσιου σχολείου και τις αυξημένες απαιτήσεις που αυτό θέτει προς τον εκπαιδευτικό. Η τελευταία αυτή ιδιαιτερότητα υπογραμμίζεται και από την αντίστοιχη επιφυλακτικότητα που διαφαίνεται στις απαντήσεις των ερωτηματολογίων ως προς τη δυσκολία εφαρμογής μέσα στην τάξη των όσων διδάχθηκαν στην επιμόρφωση.

Δείγματα εφαρμογής του περιεχομένου της επιμόρφωσης στην σχολική πράξη

Κατά τη διάρκεια συνέντευξης ένας επιμορφούμενος εκπαιδευτικός, απαντώντας στην ερώτηση εάν έχει εφαρμόσει κάτι διαφορετικό κατά την εργασία του (είτε διδασκαλία, είτε διοικητικά καθήκοντα) με αφορμή τα όσα διδάχθηκε στο πρόγραμμα κατάρτισης ΔΙΑΣ, έδωσε μια ιδιαίτερα θετική και λεπτομερή απάντηση.

Ανέφερε ότι χρησιμοποίησε το EXCEL, για να φτιάξει τα προγράμματα των εκδηλώσεων του σχολείου, καθώς και ότι ενέταξε γενικότερα τις Νέες Τεχνολογίες περισσότερο στη δουλειά του, ιδίως μέσω της αξιοποίησης του διαδικτύου στη διδασκαλία. Εφαρμόζοντας τη διαθεματική προσέγγιση που προτάθηκε γύρω από την εφαρμογή του προγράμματος YouRA, ανέφερε ότι ο ίδιος και οι μαθητές του καθημερινά συνεργάζονταν για τη δημιουργία ενός δελτίου καιρού, ενώ γενικότερα υιοθέτησε κάποιες νέες προσεγγίσεις διαθεματικού χαρακτήρα, εντάσσοντας τα γνωστικά αντικείμενα στις εκδηλώσεις το σχολείου. Ο δάσκαλος ανέφερε ακόμη ότι οργάνωσε και διαρρύθμισε την αίθουσά του με τρόπους που διευκολύνουν τη διαθεματικότητα, ενώ και στο επίπεδο της οργάνωσης του αναλυτικού προγράμματος, το σχολείο του κατευθύνθηκε στην αξιοποίηση της έννοιας των θεματικών ενοτήτων, αντί των αποκομμένων γνωστικών αντικείμενων. Μέσα από τις διαδικασίες της επιμόρφωσης, ενθαρρύνθηκε ακόμη περισσότερο η διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών με απλά μέσα και υλικά, κάτι το οποίο εφαρμοζόταν από παλιότερα στο σχολείο, όπως και η ομαδοποίηση των μαθητών και η ανάθεση δυναμικών ρόλων στους μαθητές με την εισαγωγή αλληλοδιδασκαλίας και αυτόνομης μάθησης στο πλαίσιο της διεκπεραίωσης εργασιών ανά ομάδες.

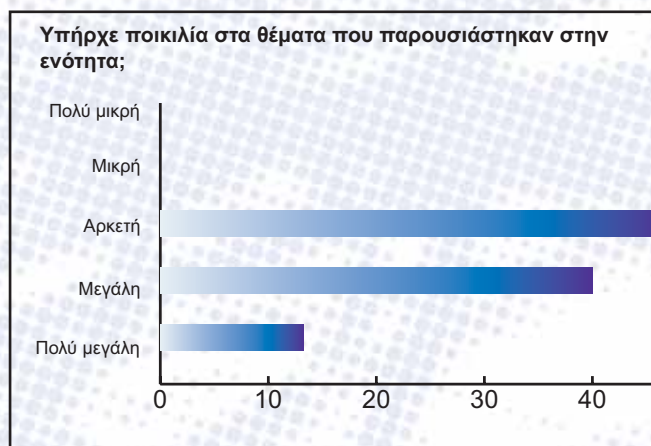
Σαφήνεια

Επίσης θετική είναι η εικόνα που παρουσιάζει το εκπαιδευτικό περιεχόμενο του προγράμματος επιμόρφωσης ως προς την αποτίμηση της σαφήνιάς του από τους χρήστες. Η ανάλυση των δεδομένων καταδεικνύει ότι οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί στο σύνολό τους αποτίμησαν το περιεχόμενο των ενότητων του προγράμματος από αρκετά έως πολύ κατανοητό, ενώ είναι χαρακτηριστικό ότι περίπου τα τρία τέταρτα των ερωτηθέντων τείνουν στις δύο ανώτατες βαθμίδες της σχετικής κλίμακας («κατανοητό» και «πολύ κατανοητό»).

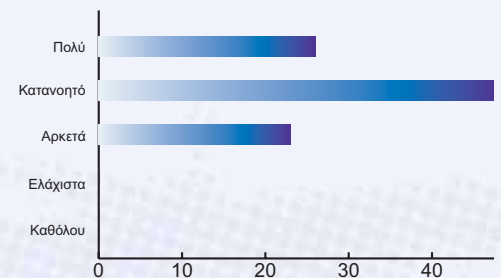
Πρέπει να επισημανθεί εδώ πως το περιεχόμενο που αφορά στην εκμάθηση εφαρμογών υπολογιστών (όπως το EXCEL) προέρχεται από το αναλυτικό πρόγραμμα κατάρτισης εκπαιδευτικών στις Νέες Τεχνολογίες σύμφωνα με τις προδιαγραφές του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου του ΥΠΕΠΘ και δεν αναπτύχθηκε στα πλαίσια του συγκεκριμένου έργου. Οι ενότητες αυτές είναι όμως απαραίτητο να διδαχθούν καθώς αποτελούν την εξεταστέα ύλη για την πιστοποίηση των εκπαιδευτικών στις Νέες Τεχνολογίες.

Ποικιλία υλικού – Θελκτικότητα

Οι κρίσεις των επιμορφούμενων σχετικά με τη θελκτικότητα και το ενδιαφέρον του εκπαιδευτικού περιεχομένου επίσης ήταν θετικές. Το ποσοστό εκείνων που βρήκαν ενδιαφέρον το εκπαιδευτικό περιεχόμενο του προγράμματος επιμόρφωσης αγγίζει το 90%, ενώ κανείς από τους υπόλοιπους δεν χαρακτήρισε το υλικό «ελάχιστα» ή «καθόλου ενδιαφέρον».

Πόσο κατανοητό ήταν το εκπαιδευτικό περιεχόμενο;

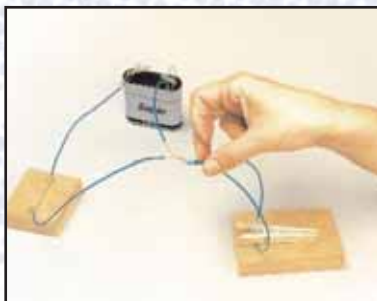

Ως προς τη δυσκολία του περιεχομένου της επιμόρφωσης για τους εκπαιδευτικούς, δεν φαίνεται να υπήρξαν σημαντικά προβλήματα. Ωστόσο, τα ποιοτικά δεδομένα της αξιολόγησης περιέχουν κάποιες σχετικές ενδείξεις, όπως το παράδειγμα που ακολουθεί:

Σας στέλνω την άσκηση του EXCEL. Την βρήκα αρκετά δύσκολη. Η χρήση των συναρτήσεων απαιτεί γνώσεις μαθηματικού. Το τελευταίο τμήμα δεν το κατάλαβα πολύ καλά και το έκανα βάσει της θεωρίας που μας δώσατε.

Επιμορφούμενος Εκπαιδευτικός

Οι απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτηματολόγια ως προς την ποικιλία των θεμάτων που καλύφθηκαν κατά την επιμόρφωση ήταν επίσης θετικές.

Πρωτοτυπία και επικαιρότητα επιμόρφωσης

Πέρα από τις απαντήσεις των ωφελουμένων, πάντως, το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που παρουσίαζαν ορισμένες τουλάχιστον από τις πλευρές της επιμόρφωσης γίνεται προφανές στον εξωτερικό παρατηρητή και από ορισμένες εύστοχες επιλογές των υπευθύνων του προγράμματος, οι οποίες κατέστησαν την επιμόρφωση πρωτότυπη και απόλυτα επίκαιρη.

Για παράδειγμα, αξίζει να σημειωθεί ότι η περίπτωση της άμεσης ενημέρωσης των επιμορφούμενων για πρόσφατες εξελίξεις στον χώρο της δουλειάς τους, πριν καν ακόμη λάβουν αντίστοιχη ενημέρωση οι εκπαιδευτικοί των μεγάλων αστικών κέντρων.

Α. Αξιολόγηση υπό έκδοση διδακτικών βιβλίων

Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο επιμορφωτικής δραστηριότητας για τη διαθεματική προσέγγιση της διδασκαλίας των Φυσικών Επιστημών στις μεγάλες τάξεις του ολιγοθέσιου δημοτικού σχολείου, οι εκπαιδευτικοί είχαν τη δυνατότητα να ενημερωθούν για τα νέα σχολικά βιβλία που ετοιμάζονται για την θεματική αυτή περιοχή από τη συγγραφική ομάδα των Εκπαιδευτηρίων «Ελληνογερμανική Αγωγή» υπό την επίβλεψη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου. Εισηγητής του συγκεκριμένου μαθήματος ήταν ένα από τα μέλη της συγγραφικής ομάδας των νέων βιβλίων. Χάρη στο μεγάλο εύρος της σύνδεσης, οι επιμορφούμενοι ήταν σε θέση να «κατεβάσουν» από την περιοχή «Δραστηριότητες» της σχετικής ενότητας δείγματα από τα νέα βιβλία, τα οποία ενθαρρύνθηκαν να δοκιμάσουν μέσα στις τάξεις τους στα απομακρυσμένα ολιγοθέσια σχολεία όπου υπηρετούν. Επιπρόσθετα είχαν τη δυνατότητα να επισκεφθούν τον δικτυακό τόπο των νέων βιβλίων και να «κατεβάσουν» σχετικά βίντεο όπου παρουσιάζονται υποδειγματικές εκτελέσεις πειραμάτων και δραστηριοτήτων.

Β. Συμμετοχή σε διαγωνισμό Πειραμάτων με Απλά Μέσα στο πλαίσιο του εορτασμού του 2005 ως Παγκόσμιου έτους Φυσικής

Μετά από πρόταση των επιμορφωτών οι δραστηριότητες ορισμένων σχολείων απεστάλησαν στον 1ο Πανελλήνιο Διαγωνισμό Πειραμάτων με Απλά Μέσα, που διοργανώθηκε από την Ένωση Ελλήνων Φυσικών και την Ένωση Ελλήνων Χημικών, όπου και διακρίθηκαν καθώς εντάχθηκαν στις 20 καλύτερες εργασίες που επιλέγησαν να παρουσιαστούν στα πλαίσια της εβδομάδας Επιστήμης και Τεχνολογίας τον Νοέμβριο του 2005.

Σε βάθος αξιολόγηση: τρεις μελέτες περιπτώσεων

Ο σημαντικός όγκος ποιοτικών δεδομένων που συγκέντρωσε η διαδικασία της αξιολόγησης του έργου ΔΙΑΣ μέσα από τις συνεντεύξεις με τους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς, τις επιτόπιες παρατηρήσεις στα σχολεία τους και τα ποικίλα κείμενα που συντάχθηκαν στο πλαίσιο της ασύγχρονης παρακολούθησης του προγράμματος επιμόρφωσης, επιτρέπει την μελέτη σε μεγαλύτερο βάθος πολλών παραμέτρων που αφορούν στην ποιότητα του επιμορφωτικού περιεχομένου.

Στις επόμενες σελίδες παρουσιάζονται οι μελέτες τριών περιπτώσεων που παρουσιάζουν ενδιαφέρον, καθώς αντικατοπτρίζουν πολλές από παραμέτρους που συνθέτουν τη γενικότερη εικόνα της παροχής εξ αποστάσεως επιμόρφωσης στους εκπαιδευτικούς των ολιγοθέσιων σχολείων.

Α' ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ: **Εισαγωγή στην Πληροφορική**

Σημεία εστίασης

- Γνωστικό αντικείμενο επιμόρφωσης: Εργαλείο τηλεδιάσκεψης Netmeeting και πλατφόρμα σύγχρονης εκπαίδευσης έργου ΔΙΑΣ.
- Οι περιπτώσεις των Σχολείων Έβρου και Μεσσηνίας.

Γιατί το συγκεκριμένο αντικείμενο επιμόρφωσης;

Η έλλειψη εξοπλισμού Η/Υ, αλλά κυρίως η ελλιπής σχετική επιμόρφωση, έχουν σαν συνέπεια την μειωμένη διείσδυση των εφαρμογών ΤΠΕ στο oligothésio σχολείο. Παράλληλα, σχεδόν όλοι οι εκπαιδευτικοί που ρωτήθηκαν κατά την ανάλυση των αναγκών επιμόρφωσης, αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα θετικά το ενδεχόμενο εισαγωγής της Πληροφορικής στο σχολείο, είτε ως ανεξάρτητο μάθημα, είτε ως επικουρικό στοιχείο στη διδασκαλία άλλων μαθημάτων. Η βασική τους ανάγκη, έτσι όπως προκύπτει, είναι η εκπαίδευση των ίδιων στις Νέες Τεχνολογίες και σε πολύ μικρότερο βαθμό άλλες προϋποθέσεις.

Οι υπεύθυνοι του προγράμματος επιμόρφωσης, τόσο σαν απάντηση στις ανάγκες των εκπαιδευτικών, όσο και σε συνέπεια με τους βασικούς στόχους του έργου, τοποθέτησαν τη χρήση νέων τεχνολογιών στο κέντρο της διαδικασίας. Σκοπός ήταν η χρήση των νέων τεχνολογιών από τους εκπαιδευτικούς των oligothésiwn σχολείων, η εκπαίδευσή τους σε αυτές και η εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στη διδασκαλία τους. Πέρα λοιπόν από την απαραίτητη αναβάθμιση που το πρόγραμμα παρείχε στα oligothésia σχολεία σε επίπεδο εξοπλισμού σε νέες τεχνολογίες προκειμένου να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις του προγράμματος κατάρτισης, το ίδιο το πρόγραμμα παρείχε υλικό για την εκπαίδευσή των εκπαιδευτικών σε διάφορα λογισμικά (power point, excel, front page κ.λπ). Το υλικό σχετικά με την πληροφορική διατέθηκε στους επιμορφούμενους στην πλατφόρμα ασύγχρονης εκπαίδευσης του έργου ΔΙΑΣ κάτω από τους τίτλους:

A κύκλος:

- Λογιστικά Φύλλα EXCEL
- Πλατφόρμα σύγχρονης εκπαίδευσης έργου ΔΙΑΣ
- Εργαλείο τηλεδιάσκεψης Netmeeting

B Κύκλος:

- Power Point
- Forum
- Front Page

Η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών

Η κατάρτιση των εκπαιδευτικών στις Νέες Τεχνολογίες αποτέλεσε σημαντική παράμετρο κατά την καταγραφή των στάσεων και απόψεων των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών από τους υπεύθυνους της αξιολόγησης.

Οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών στα ερωτηματολόγια που τους χορηγήθηκαν κατά την υλοποίηση της επιμόρφωσης, ήταν αποκαλυπτικές ως προς την στάση τους απέναντι στις Νέες Τεχνολογίες ως εργαλεία χρήσιμα για τον εκπαιδευτικό. Οι μισοί από τους ερωτηθέντες δήλωσαν ότι «συμφωνούν απόλυτα» με την διατύπωση ότι η κατάρτιση στις Νέες Τεχνολογίες βελτιώνει ουσιαστικά τις δυνατότητες του εκπαιδευτικού. Συνολικά, περισσότερο από 80% των απαντήσεων στο σχετικό ερώτημα είναι θετικές.

Επιπρόσθετα, η σύγκριση των δεδομένων από τους δύο κύκλους υλοποίησης της επιμόρφωσης δείχνει σημαντική βελτίωση της τοποθέτησης των ερωτηθέντων ως προς την αξία των Νέων Τεχνολογιών για τον εκπαιδευτικό, γεγονός που θα μπορούσε να αποδοθεί σε επιτυχία του προγράμματος επιμόρφωσης να πείσει τους εκπαιδευτικούς ολιγοθέσιων σχολείων για την αξία της δυναμικής εισαγωγής των Νέων Τεχνολογιών στο καθημερινό εκπαιδευτικό τους έργο.

Επιτόπιες παρατηρήσεις

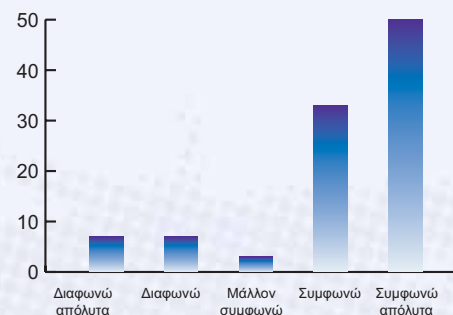
Στο σημείο αυτό αξίζει να παρουσιαστούν ενδεικτικά στοιχεία που προέκυψαν από την επίσκεψη της ομάδας αξιολόγησης στα Σχολεία Μεσσηνίας και Έβρου.

Το σχολείο της Αυλώνας Μεσσηνίας βρίσκεται σε ένα μικρό χωριό, σε ημιορεινή αραιοκατοικημένη περιοχή της νοτιοδυτικής Πελοποννήσου.

Το σχολείο είναι διθέσιο. Κατά τη σχολική χρονιά 2004-2005 είχε 30 μαθητές, χωρισμένους σε δύο ομάδες (Α'-Γ'-Δ' και Β'-Ε'-ΣΤ') και κατανεμημένους στα έξι επίπεδα ως εξής:

Α' τάξη	6 μαθητές
Β' τάξη	4 μαθητές
Γ' τάξη	7 μαθητές
Δ' τάξη	1 μαθητής
Ε' τάξη	7 μαθητές
ΣΤ' τάξη	5 μαθητές
Σύνολο:	30 μαθητές

Η κατάρτιση στις ΤΠΕ βελτιώνει ουσιαστικά τις δυνατότητες του δασκάλου

Απαντώντας σε ερώτηση σχετική με το τι αξιοποίησε από όσα διδάχτηκε στα μαθήματα της επιμόρφωσης, ανέφερε:

...και μόνο η χρήση του υπολογιστή είναι κάτι το εξαιρετικό... τον χρησιμοποιώ πια πολύ στο σχολείο....

Επιμορφούμενη εκπαιδευτικός

Πολύ θετικό να γίνονται πράγματα ιδιαίτερα με τη βοήθεια των νέων τεχνολογιών (ιδιαίτερα το internet) και με τα παιδιά που είναι περισσότερο εξοικειωμένα με αυτά, τους αρέσει και δίνουν και περισσότερο προσοχή (με χρήση CD-ROM , DVD). Τους εντυπωσιάζει περισσότερο και έτσι συγκρατούν και περισσότερα. Είμαι υπέρ της χρήσης των νέων τεχνολογιών στο μάθημα και από τους εκπαιδευτικούς και από τους μαθητές. Το μειονέκτημα είναι ότι έτσι όπως είναι τα αναλυτικά προγράμματα δεν βοηθάνε για να μπορέσεις να κάνεις και χρήση – δηλαδή το μειονέκτημα είναι ότι δεν φτάνει ο χρόνος.

Επιμορφούμενη εκπαιδευτικός

Σημειώνεται ότι 6 από τους 30 μαθητές ήταν αλλοδαποί (3 στο σύμπλεγμα των τάξεων Α'-Γ'-Δ' και 3 στο σύμπλεγμα Β'-Ε'-ΣΤ').

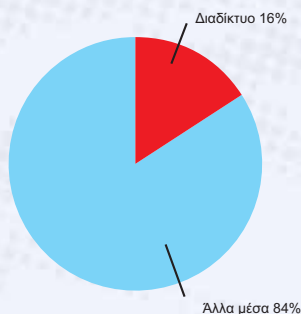
Διευθύντρια του σχολείου ήταν η εκπαιδευτικός που συμμετείχε στο πρόγραμμα επιμόρφωσης ΔΙΑΣ.

Το επίπεδο υλικοτεχνικής υποδομής του σχολείου είναι αρκετά υψηλό. Το σχολικό κτήριο, το οποίο χτίστηκε το 1935, αποτελεί δείγμα της συνήθους σχολικής αρχιτεκτονικής της ελληνικής επαρχίας των πρώτων δεκαετιών του εικοστού αιώνα. Είναι τοποθετημένο κοντά στην είσοδο του χωριού, διατηρημένο σε αρκετά καλή κατάσταση. Πέρα από την παραδοσιακή εκπαιδευτική τεχνολογία, αισθητή είναι και η παρουσία της σύγχρονης τεχνολογίας, τόσο στο γραφείο, όσο και στην αίθουσα της εκπαιδευτικού.

Κατά την επίσκεψη στο εν λόγω σχολείο η ομάδα αξιολόγησης παρακολούθησε και μαγνητοσκοπήσε το μάθημα της Γλώσσας στο σύμπλεγμα Α'-Γ'-Δ'.

Κατά την ανάλυση του μαγνητοσκοπημένου μαθήματος προέκυψαν πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία για τον τρόπο με τον οποίο η επιμόρφωση στις Νέες Τεχνολογίες βοήθησε την εκπαιδευτικό κατά τη διδασκαλία στην τάξη της, καθώς, αν και προηγουμένως τελείως άπειρη στους υπολογιστές, χρησιμοποιούσε πλέον σε σημαντικό βαθμό τις νέες τεχνολογίες στο μάθημά της. Συγκεκριμένα, υπολογίστηκε ότι στο μάθημα της Γλώσσας, το οποίο κατά παράδοση αντιμετωπίζεται ως «θεωρητικό» μάλλον παρά «εφαρμοσμένο», η εκπαιδευτικός αφιέρωσε 16% του διδακτικού χρόνου στη χρήση του διαδικτύου από τους μαθητές, ενώ σημαντικό τμήμα του υπόλοιπου διδακτικού χρόνου καλύφθηκε από εφαρμογές που είχαν ως αφετηρία το υλικό που αντλήθηκε από το διαδίκτυο.

Χρήση Η/Υ στο μάθημα της γλώσσας

Σε επόμενη φάση του προγράμματος ακολούθησε επίσκεψη στο Πύργου Ορεστιάδας, το οποίο βρίσκεται σε παραμεθόριο πεδινή ημιαστική περιοχή της Θράκης. Ο αριθμός των κατοίκων του χωριού δεν ξεπερνά τα 400 άτομα. Το σχολικό κτήριο, το οποίο χτίστηκε το 1929, βρίσκεται σε μέτρια κατάσταση. Διαθέτει τέσσερις αίθουσες διδασκαλίας και ένα μικρό γραφείο. Το επίπεδο εξοπλισμού του σχολείου θα μπορούσε σε γενικές γραμμές να χαρακτηριστεί επίσης μέτριο.

Το σχολείο είναι 4/θέσιο και λειτουργεί ως ολοήμερο. Το σχολείο κατά τη σχολική χρονιά 2004-2005 είχε 33 μαθητές κατανομημένους στις έξι τάξεις του δημοτικού ως εξής:

Α΄τάξη	1 μαθητής
Β΄τάξη	12 μαθητές
Γ΄τάξη	6 μαθητές
Δ΄τάξη	3 μαθητές
Ε΄τάξη	5 μαθητές
ΣΤ΄τάξη	6 μαθητές
Σύνολο:	33 μαθητές

Σημειώνεται ότι 4 από τους 30 μαθητές ήταν αλλοδαποί. Τα συμπλέγματα των τάξεων ήταν τα ακόλουθα: Α'-Β', Γ'-Δ' και Ε'-ΣΤ'.

Το μάθημα που βιντεοσκοπήθηκε και αναλύθηκε ήταν η γεωγραφία. Πέρα από το γεγονός ότι σε πολλά σημεία του μαθήματος ήταν φανερή η επιρροή του προγράμματος επιμόρφωσης (π.χ. οργάνωση της τάξης και ομαδοποίηση των μαθητών με βάση τις προτάσεις του προγράμματος), πολύ σημαντικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι ο εκπαιδευτικός χρησιμοποίησε των υπολογιστή για την αξιοποίηση εκπαιδευτικών CD-ROM στο μάθημα της Γεωγραφίας, σε ποσοστό περίπου 15% του συνολικού διδακτικού χρόνου.

B ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ:

Μεθοδολογίες διδασκαλίας στο ολιγοθέσιο σχολείο

Σημεία εστίασης

- **Γνωστικό αντικείμενο επιμόρφωσης: Οργάνωση της τάξης και ομαδοποίηση των μαθητών κατά τη διδασκαλία στο ολιγοθέσιο σχολείο**
- **Οι περιπτώσεις των Σχολείων Μεσσηνίας και Καρπάθου.**

Γιατί το συγκεκριμένο αντικείμενο επιμόρφωσης;

Η ανάλυση των αναγκών επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών που υπηρετούν σε ολιγοθέσια σχολεία, έδειξε ότι η διδασκαλία στο ολιγοθέσιο σχολείο χαρακτηρίζεται από σημαντικό αριθμό ιδιαιτεροτήτων. Ο δραστικός περιορισμός του διδακτικού χρόνου που αναλογεί σε κάθε μαθητή, η έντονη κατάτμηση της διδακτικής διαδικασίας, η έλλειψη συνοχής, η αναγκαιότητα από κοινού διδασκαλίας προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες μιας ετερογενούς τάξης, καθιστούν την διδασκαλία στα ολιγοθέσια σχολεία εξαιρετικά απαιτητική. Ο εκπαιδευτικός των ολιγοθεσίων καλείται να ενοποιήσει έντονα ανομοιογενείς ομάδες μαθητών, να θέσει ταυτόχρονα μαθησιακούς στόχους για περισσότερες από μία ομάδες, να δημιουργήσει ομάδες συνεργασίας και να οργανώσει τους μαθητές σε μία λειτουργική ενότητα. Η ταυτόχρονη απουσία θεσμικής υποστήριξης, τόσο σε επίπεδο εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών, όσο και σε επίπεδο διαδικασίας, υπαγορεύουν την ανάγκη να συμπεριληφθούν σε προγράμματα επιμόρφωσης για τους εκπαιδευτικούς αυτούς, μεταξύ άλλων, θέματα σχετικά με την αποτελεσματική και δημιουργική αντιμετώπιση του προβλήματος του περιορισμένου διαθέσιμου διδακτικού χρόνου ανά τάξη και μαθητή και της ταυτόχρονης διδασκαλίας μαθητών πολλών επιπέδων.

Στο πλαίσιο αυτό, η ερευνητική ομάδα του έργου ΔΙΑΣ ενέταξε στο πρόγραμμα επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών θέματα σχετικά με την οργάνωση και διαρρύθμιση της τάξης του ολιγοθέσιου σχολείου, καθώς και σχετικά με τις ποικίλες επιλογές που έχει ο δάσκαλος του ολιγοθέσιου σχολείου ως προς την ομαδοποίηση ή μη των μαθητών του. Στόχος ήταν να αναδειχθούν από τους ίδιους τους επιμορφούμενους κατάλληλοι τρόποι οργάνωσης και ομαδοποίησης της τάξης, προκειμένου το μάθημα να γίνεται λειτουργικότερο και να αντιμετωπιστεί ο περιορισμός του διδακτικού χρόνου.

Τα θέματα αυτά καλύφθηκαν μέσα από την διεξαγωγή τριών ζωντανών μαθημάτων, καθώς και ποικίλων ασύγχρονων δραστηριοτήτων με αξιοποίηση της πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης του έργου. Το σχετικό υλικό διατέθηκε στους επιμορφούμενους στην πλατφόρμα ασύγχρονης εκπαίδευσης του έργου ΔΙΑΣ κάτω από τους τίτλους:

- Α κύκλος - Μεθοδολογίες Διδασκαλίας στο Ολιγοθέσιο Σχολείο:
 - Οργάνωση Τάξης I
 - Οργάνωση Τάξης II
- Β κύκλος - Μεθοδολογίες Διδασκαλίας στο Ολιγοθέσιο Σχολείο:
 - Η ομαδοποίηση κατά τη διδασκαλία στο ολιγοθέσιο σχολείο.

Η ανταπόκριση των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών

Οι επιμορφούμενοι έδειξαν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα συγκεκριμένα θέματα της επιμόρφωσης και υψηλό βαθμό εμπλοκής στις σχετικές διαδικασίες, όπως φαίνεται και από τα «στιγμιότυπα» του προγράμματος επιμόρφωσης που ακολουθούν.

Οργάνωση της Τάξης

Στην ενότητα «Οργάνωση Τάξης II» του Α' Κύκλου και στην ειδική περιοχή της πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης που προορίζεται για την δημοσίευση σχολίων, καταχωρήθηκαν σχόλια από επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς τα οποία αφενός αντικατοπτρίζουν τον προβληματισμό που αναπτύχθηκε γύρω από το συγκεκριμένο μάθημα και αφετέρου αποτελούν ενδείξεις ότι τα αποτελέσματα της επιμόρφωσης θα μπορούσαν ακόμη να ανιχνευθούν μέσα στις τάξεις των επιμορφουμένων:

Αργότερα, κατά την επίσκεψη της ομάδας αξιολόγησης στο σχολείο πιλοτικής εφαρμογής, η εκπαιδευτικός ήταν σαφής ως προς τον αντίκτυπο του προγράμματος επιμόρφωσης στο διδακτικό της έργο:

Σχόλιο στην πλατφόρμα ασύγχρονης εκπαίδευσης του έργου ΔΙΑΣ:

Θα ήθελα να αναφέρω τις παρατηρήσεις μου σχετικά με τα σχεδιαγράμματα των τάξεων που είδα. Όλα είναι αρκετά ενδιαφέροντα και δίνουν προτάσεις, που εγώ τουλάχιστον όχι μόνο δεν έχω εφαρμόσει, αλλά ούτε έχω σκεφτεί. Μια πολύ καλή πρόταση είναι το σχεδιάγραμμα από την Κάρπαθο και τη Σάλακο. Απ' όσο μπορώ να καταλάβω το Σχολείο της Σαλάκου διαθέτει πλούσια υλικοτεχνική υποδομή, που επιτρέπει και τη δημιουργία ποικίλων κέντρων δραστηριοτήτων. Το σχεδιάγραμμα της Κεφαλλονιάς μοιάζει αρκετά με το δικό μας.

...Πριν τα μαθήματα δεν είχα κάνει πράξη την πρόταση να είναι τα θρανία σε σχήμα Π, μέχρι πρόσφατα. Βρήκα ότι η διάταξη αυτή με εξυπηρετεί ιδιαίτερα. Όταν ρώτησα τα παιδιά, κι αυτά μου είπαν ότι τους αρέσει αυτή η μορφή... σκέφτομαι να δοκιμάσω και την πρόταση να φτιάξω τα θρανία ανά ομάδες, αλλά φοβάμαι μήπως «ξεφύγουν» τα παιδιά από πλευράς πειθαρχίας...

Επιμορφούμενη εκπαιδευτικός

Σχόλιο στην πλατφόρμα ασύγχρονης εκπαίδευσης του έργου ΔΙΑΣ:

Οι αλλαγές που σκεφτόμαστε με αφορμή το μάθημα αυτό, όπως εμφανίζονται στα σχεδιαγράμματα, εξυπηρετούν καλύτερα την πραγματοποίηση συνεργατικών δραστηριοτήτων (π.χ. στην αισθητική αγωγή, κτλ.). Η σημερινή οργάνωση των θρανίων σε μορφή “Π” ταιριάζει καλύτερα στην κατά μέτωπο διδασκαλία.

Οι πληροφορίες για το πώς να οργανώσουμε το μάθημα, τα θρανία, κ.λπ. ήταν πολύ χρήσιμες.

Σαν οδηγίες πολύ καλές... απλά σε μας ...ας πούμε στην Ε' - ΣΤ' ο συνάδελφος μπόρεσε να το κάνει... Το μειονέκτημα είναι ότι έχουμε ολοήμερο.... και στη δική μου τάξη μετά μπαίνουν όλες οι τάξεις μαζί. Επομένως δεν μπορούμε να αλλάξουμε τη διάταξη των θρανίων γιατί θα δημιουργηθεί αναστάτωση. Εκεί τρώνε, διδάσκονται, χρησιμοποιούμε όλες τις αίθουσες του σχολείου. Εκεί ήταν το μειονέκτημα σε εμάς... οι αίθουσες είναι πολλαπλών χρήσεων και η διάταξη είναι πρόβλημα να αλλάξει – δεν έχουμε άλλες αίθουσες για το ολοήμερο.

Επιμορφούμενη εκπαιδευτικός

Με βάση τα αποτελέσματα καταγράφεται σαφώς η πρόθεση των επιμορφούμενων να αλλάξουν την οργάνωση της τάξης τους, ξεκινώντας με το σχεδιασμό μιας νέας κάτοψης της αίθουσάς τους, ύστερα από τον προβληματισμό που αναπτύχθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος επιμόρφωσης και των συζητήσεων που έλαβαν χώρα στα πλαίσια του ζωντανού μαθήματος.

Για παράδειγμα σε επόμενα στάδια του προγράμματος επιμόρφωσης και κατά την επιτόπια επίσκεψη της ομάδας αξιολόγησης στο σχολείο του Έβρου, η επιμορφούμενη εκπαιδευτικός επιβεβαίωσε ότι αυτή και οι συνάδελφοί της πειραματίστηκαν με νέους τρόπους οργάνωσης της τάξης, εξάγοντας μάλιστα συμπεράσματα χρήσιμα ειδικά για τις συνθήκες του σχολείου τους.

Η ομαδοποίηση κατά τη διδασκαλία στο ολιγοθέσιο σχολείο

Στην ενότητα του Β' Κύκλου με τίτλο «Η ομαδοποίηση κατά τη διδασκαλία στο ολιγοθέσιο σχολείο» παρουσιάστηκαν στους επιμορφούμενους ποικίλες επιλογές ως προς την κατανομή του διδακτικού έργου μεταξύ της διδασκαλίας προς ολόκληρη την τάξη και των διαφόρων μορφών διδασκαλίας σε ομάδες μαθητών.

Στην αντίστοιχη θέση της πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης του έργου, οι επιμορφούμενοι είχαν στη διάθεση τους ένα πλήρες υπόδειγμα επιμορφωτικού υλικού, αποτελούμενου από μια εισαγωγική παρουσίαση, υλικό θεωρητικής μελέτης, καθώς και δραστηριότητες για εφαρμογή στην τάξη.

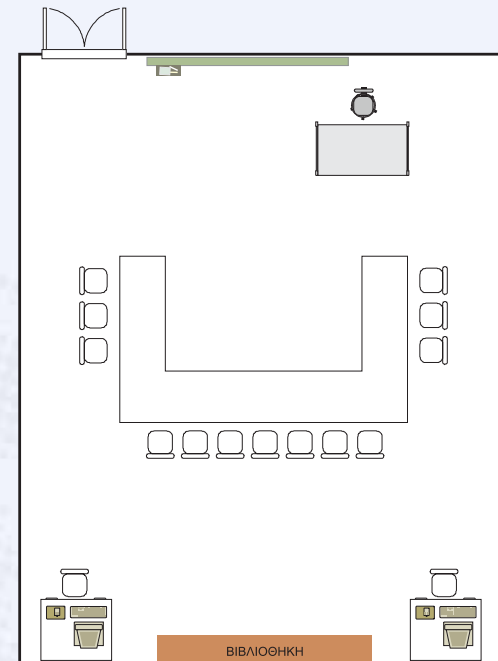
Ο εισηγητής επέλεξε να αξιοποιήσει την περιοχή των «Απαντήσεων» για να θέσει ένα ερώτημα που συνοψίζει τον προβληματισμό που είχε αναπτυχθεί κατά το ζωντανό μάθημα, ζητώντας από τους επιμορφούμενους να ανταποκριθούν καταθέτοντας και γραπτώς τις απόψεις τους.

Το εναρκτήριο μήνυμα του εισηγητή:

Παρακαλώ καταθέστε τον απολογισμό σας! Το θέμα αυτού του μαθήματος έχει συνοψισθεί στο εξής ερώτημα: “Διδασκαλία στο ολιγοθέσιο σχολείο: προς ολόκληρη την τάξη, ή σε ομάδες; Και αν προκρίνουμε τη δεύτερη λύση, πώς πρέπει να μοιράζουμε τους μαθητές σε ομάδες;” Σας παρακαλούμε “ανεβάστε” εδώ τις σκέψεις, απόψεις ή/και συμπεράσματά σας, ύστερα από την παρακολούθηση του “ζωντανού” δορυφορικού μαθήματος και τις δοκιμές που ίσως κάνετε στη συνέχεια για την εισαγωγή κάποιας καινοτομίας ως προς την ομαδοποίηση στην τάξη σας.

Ακολουθούν χαρακτηριστικές απαντήσεις, στο δίλημμα «Ομαδοποίηση ή διδασκαλία προς ολόκληρη την τάξη;» οι οποίες αποκαλύπτουν υψηλό βαθμό ανταλλαγής εμπειριών και εξειδικευμένης τεχνογνωσίας μεταξύ των επιμορφουμένων:

Προτείνουμε σταδιακή ομαδοποίηση, ξεκινώντας από дуάδες και μικρές ομάδες. Τα ολιγοθέσια σχολεία συμβάλλουν όχι μόνο στην ομαδοποίηση των μαθητών σε “αδύνατους” και “δυνατούς” αλλά και στη δημιουργία πολυ-ηλικιακών ομάδων διευκολύνοντας έτσι την επίτευξη των κοινωνικών στόχων. Για να λειτουργήσει σωστά η ομαδοποίηση θεωρείται απαραίτητη η διαφοροποίηση της διδασκαλίας αναφορικά με τις μεθόδους και τους στόχους. Προτείνουμε τη διαθεματική προσέγγιση με τη δημιουργία θεματικών ενοτήτων και τη διεπιστημονικότητα με τη δημιουργία εννοιολογικών χαρτών.

Θα απαντούσαμε και διδασκαλία προς όλη την τάξη και ομαδοποίηση. Ορισμένα μαθήματα όπως Ιστορία, Φυσική, γίνονται προς όλη την τάξη εξοικονομώντας έτσι χρόνο, όπου μας δίνεται η δυνατότητα να κάνουμε μια όσο το δυνατό αναλυτικότερη και σε βάθος συζήτηση πάνω στα μαθήματα. Στα μαθήματα της Γλώσσας και των Μαθηματικών χρησιμοποιούμε την ομαδοποίηση, όπου τοποθετούμε μαζί “καλούς” και “αδύναμους” μαθητές, και αν μπορούμε διαφορετικού φύλου, εθνικότητας κ.τ.λ., έτσι ώστε οι μαθητές να αλληλοβοηθούνται. Πολλές φορές στις μικρές τάξεις Α'-Β' στο “Εμείς και ο κόσμος” δε διδάσκονται τα μαθήματα με τη σειρά του βιβλίου, αλλά κατά ενότητες, που είναι κοινές και στις δύο τάξεις και γίνεται πιο εύκολα η ομαδοποίηση των μαθητών. Κάτι ανάλογο γίνεται και στα Μαθηματικά των Γ'-Δ' τάξεων στις ενότητες που είναι κοινές. Γενικά ο δάσκαλος χρειάζεται μεγάλη ευελιξία και να αναπροσαρμόζει τα αναλυτικά προγράμματα στο επίπεδο της τάξης, όχι μόνο στον ετήσιο προγραμματισμό, αλλά και καθημερινά όταν παρουσιάζεται ανάγκη.

Αντίστοιχη συζήτηση αναπτύχθηκε και στο forum συζητήσεων. Το μήνυμα του εισηγητή που έδωσε το εναρκτήριο λάκτισμα της συζήτησης ήταν το ακόλουθο:

Το εναρκτήριο μήνυμα του εισηγητή:

Ομαδοποίηση ή διδασκαλία προς ολόκληρη της τάξης;

Στο μάθημα της 31ης Μαΐου 2005 το παραπάνω ερώτημα προκάλεσε μια πολύ ενδιαφέρουσα συζήτηση.

Ας θεωρήσουμε το παρόν μήνυμα ως αφορμή για να ξανατιάσουμε το νήμα εκείνης της ζωντανής συζήτησης κι ας καταθέσουμε εδώ τις απόψεις μας.

Παρακαλούμε αναφέρετε παραδείγματα επιτυχούς ομαδοποίησης ή συνένωσης ομάδων από τις τάξεις σας, καθώς και οτιδήποτε άλλο αφορά στον τρόπο και την ποιότητα της δουλειάς που γίνεται στο ολιγοθέσιο σχολείο και σχετίζεται το παραπάνω θέμα.

Να θυμάστε ότι εδώ βρισκόμαστε σε ένα χώρο κατεχοχόν προορισμένο για συζήτηση, γι' αυτό είναι καλό να απαντάμε ο ένας στις σκέψεις του άλλου!

Καλή συζήτηση!

Και μια από τις απαντήσεις:

Στα δύο χρόνια που διδάσκω σε ολιγοθέσιο σχολείο, έχω διδάξει στις εξής τάξεις: Α', Γ', Δ'. Η ομαδοποίηση που έχω κάνει είναι βάσει της ηλικίας των παιδιών και της τάξης στην οποία φοιτούν.

Έτσι, στην τάξη μου έχω δύο ομάδες, μία με τους μαθητές της Α' και μία με τους μαθητές της Γ' - Δ' (οι μαθητές Γ' - Δ' διδάσκονται τα ίδια μαθήματα, εκτός από τα Μαθηματικά). Η διδασκαλία στις δύο ομάδες ή στις τρεις την ώρα των Μαθηματικών, γίνεται ταυτόχρονα. Δίνω οδηγίες στην πρώτη ομάδα και στη συνέχεια της αναθέτω ασκήσεις, όση ώρα η πρώτη ομάδα δουλεύει μόνη της, δίνω οδηγίες-διδάσκω τη δεύτερη ομάδα, η οποία με τη σειρά της δουλεύει μόνη της. Όση ώρα κρατά αυτό, εγώ παρακολουθώ και τις δυο ομάδες, δίνω διευκρινήσεις-βοηθάω. Βέβαια, τα χρονικά κενά είναι αναπόφευκτα πολλές φορές, όπως και το ότι δεν τηρείται το ωρολόγιο πρόγραμμα στη διδασκαλία των μαθημάτων.

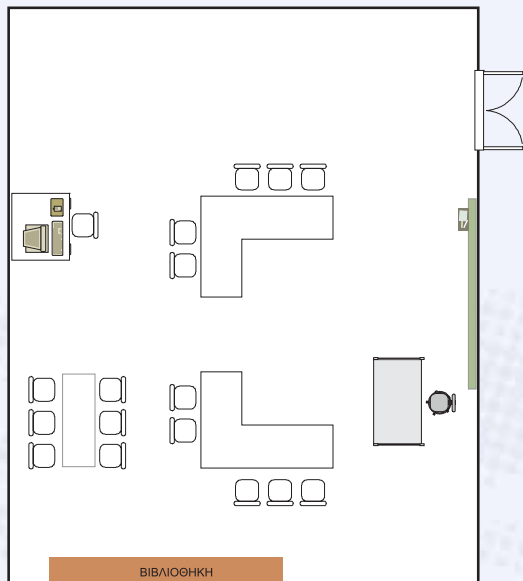
Όταν διδάσκω Μαθηματικά, όπου οι ομάδες γίνονται τρεις, δουλεύουμε με τον ίδιο τρόπο. Εκείνο βέβαια, που έχω κάνει και τα δύο χρόνια, είναι να ενώνω τις δύο ομάδες (της Γ' και της Δ') όταν πρόκειται να διδαχθούν ενότητες που είναι κοινές π.χ. μετρήσεις μεγεθών, γεωμετρικά σχήματα, γεωμετρικά στερεά, περίμετρο, μέτρηση επιφανειών, ώρα, νομίσματα.

Για να το κάνω αυτό αλλάζω τη σειρά με την οποία πρέπει να διδαχθούν(στο βιβλίο της Γ' βρίσκονται στο τέλος του β' τεύχους, ενώ στο βιβλίο της Δ' στην αρχή του α' τεύχους) και τα διδάσκω στο τέλος της σχολικής χρονιάς δηλ. ακολουθώ τη σειρά του βιβλίου της Γ' τάξης. Αυτό "δούλεψε" την πρώτη χρονιά, γι' αυτό το έκανα και φέτος.

Η ομαδοποίηση βάσει ηλικίας και τάξης γίνεται γιατί και τις δύο χρονιές οι μαθητές της ίδια τάξης βρίσκονται στο ίδιο γνωστικό επίπεδο. Δεν υπάρχουν σημαντικές αποκλίσεις, όσον αφορά το γνωστικό τους υπόβαθρο ή τις ικανότητές τους.

Βέβαια, υπάρχουν και οι φορές που όλοι οι μαθητές αποτελούν μια ομάδα και δουλεύουν μαζί. Αυτό γίνεται όταν δουλεύουμε πάνω σε κάποια εκπαιδευτικά - περιβαλλοντικά προγράμματα. Τότε εγώ απευθύνομαι σε όλους τους μαθητές (και των τριών τάξεων), προσπαθώντας να βρω τη χρυσή τομή ανάμεσα στους μαθητές της Α' και της Δ' (που απέχουν όχι μόνο ηλικιακά, αλλά και έχουν άλλο γνωστικό υπόβαθρο).

Στα δύο χρόνια, που διδάσκω στο ολιγοθέσιο σχολείο, έχω ακούσει μαθητές Α' να δίνουν απαντήσεις σε ερωτήσεις, που απευθύνονται στους μεγαλύτερους μαθητές. Η αλληλεπίδραση των ομάδων είναι τόσο δυνατή, που είναι δύσκολο για όποιον δεν το έχει ζήσει από κοντά, να το καταλάβει. Αυτό αποτελεί για μένα ίσως το δυνατότερο πλεονέκτημα του ολιγοθέσιου σχολείου.

Κάτοψη της αίθουσας που στεγάζει τις τάξεις Α', Γ', Δ' στο σχολείο Αυλώνας Μεσσηνίας

Επιτόπιες παρατηρήσεις

Στο πλαίσιο της αξιολογητικού έργου, η ομάδα αξιολόγησης πραγματοποίησε επισκέψεις σε σχολεία που συμμετείχαν στο πρόγραμμα, προκειμένου να παρακολουθήσει από κοντά και να καταγράψει το τρόπο με τον οποίο η επιμόρφωση επιδρά στη διδακτική πράξη των επιμορφούμενων, καθώς και την άποψη των ίδιων των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών για το υλικό και τη διαδικασία του προγράμματος επιμόρφωσης.

Η παρούσα μελέτη της περίπτωσης της επιμόρφωσης στην γνωστική περιοχή των μεθοδολογιών διδασκαλίας στο ολιγοθέσιο σχολείο, θα μπορούσε να αντλήσει χρήσιμα στοιχεία από την ανάλυση των όσων παρατηρήθηκαν και καταγράφηκαν σε αρκετά από τα σχολεία του δείγματος. Παρακάτω παρουσιάζονται επιλεγμένα στοιχεία από δύο από τα σχολεία αυτά.

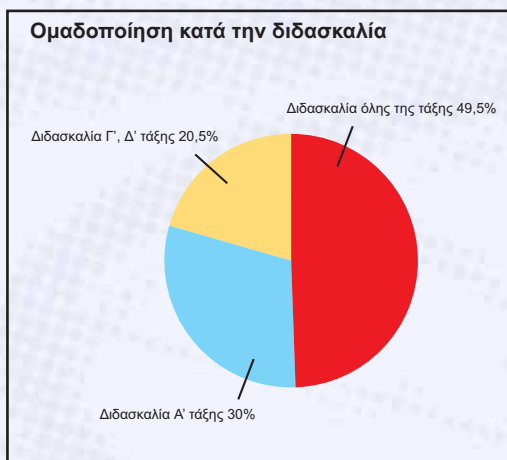
Το σχολείο Αυλώνας Μεσσηνίας

Μία από τις πρώτες επισκέψεις πραγματοποιήθηκε στο σχολείο Αυλώνας Μεσσηνίας.

Κατά την επίσκεψη στο εν λόγω σχολείο η ομάδα αξιολόγησης παρακολούθησε και μαγνητοσκοπήσε το μάθημα της Γλώσσας στο σύμπλεγμα Α'-Γ'-Δ'. Κατά τη διαδικασία ανάλυσης του μαγνητοσκοπημένου μαθήματος, μετρήθηκε ο διδακτικός χρόνος που αφιέρωσε η εκπαιδευτικός στις διάφορες μορφές ομαδοποίησης των μαθητών της. Προέκυψαν πολύ ενδιαφέροντα στοιχεία σχετικά με την οργάνωση της τάξης, τα οποία θα μπορούσαν να αποδοθούν σε επίδραση της επιμόρφωσης στις επαγγελματικές συνήθειες της εκπαιδευτικού, σε επίρρωση και των όσων ανέφερε η εκπαιδευτικός στη συνέντευξη. Συγκεκριμένα, η επιμορφούμενη, έχοντας τοποθετήσει τους μαθητές του συμπλέγματος τάξεων σε σχήμα «Π», όπου τα δύο τμήματα του συμπλέγματος (Α' τάξη και Γ'-Δ' τάξεις) είχαν διαχωριστεί περίπου ισομερώς στα δύο σκέλη, στρεφόταν τότε προς το ένα τμήμα, τότε προς το άλλο και τότε προς ολόκληρη την τάξη, μοιράζοντας περίπου ισομερώς το διδακτικό χρόνο μεταξύ διδασκαλίας καθ' ομάδες και διδασκαλίας προς το σύνολο των μαθητών.

Η ομαδοποίηση των μαθητών που παρατηρήθηκε είχε γίνει με κριτήριο το επίπεδο των γνώσεων (δηλαδή κατά τάξεις) και η ομάδα αξιολόγησης δεν εντόπισε στοιχεία από άλλες μορφές ομαδοποίησης που συζητήθηκαν κατά την επιμόρφωση, όπως η μικτή ομαδοποίηση, ή η αλληλοδιδασκαλία των μαθητών.

Ταυτόχρονα, η εκπαιδευτικός φάνηκε να έχει υιοθετήσει εναλλακτικές μεθοδολογίες και προσεγγίσεις, με κύριο χαρακτηριστικό την ποικιλία μέσων για την διεκπεραίωση της διδακτικής διαδικασίας με λειτουργικότερο και πιο ενδι-

αφέροντα για τους μαθητές τρόπο. Μολονότι, επομένως, οι ιδιαιτερότητες του oligothésiou σχολείου οδηγούν πολλούς εκπαιδευτικούς στο να περιορίσουν τις μεθοδολογικές τους επιλογές, το ακόλουθο διάγραμμα, το οποίο αποτυπώνει ποσοστά του μαγνητοσκοπημένου χρόνου διδασκαλίας, αποκαλύπτει την πρόθεση της εκπαιδευτικού να πειραματιστεί με εναλλακτικές μεθόδους και μέσα και να μετακινηθεί συνολικά από τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας.

Το σχολείο Πυλών Καρπάθου

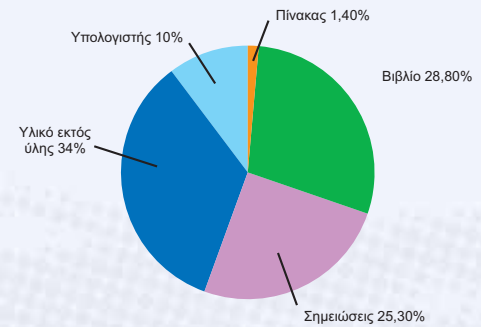
Σε επόμενη φάση του προγράμματος επιμόρφωσης, ακολούθησε επίσκεψη στο Δημοτικό Σχολείο Πυλών Καρπάθου. Το σχολείο βρίσκεται σε χωριό ενός από τα πιο απομακρυσμένα νησιά του Νότιου Αιγαίου. Το χωριό αριθμεί μόλις 235 κατοίκους. Το σχολείο είναι μονοθέσιο και λειτουργεί ως ολοήμερο. Κατά τη σχολική χρονιά 2004-2005 είχε συνολικά 13 μαθητές κατανεμημένους στις έξι τάξεις του δημοτικού ως εξής:

Α΄τάξη	1 μαθητής
Β΄τάξη	2 μαθητές
Γ΄τάξη	2 μαθητές
Δ΄τάξη	3 μαθητές
Ε΄τάξη	5 μαθητές
ΣΤ΄τάξη	-
Σύνολο:	13 μαθητές

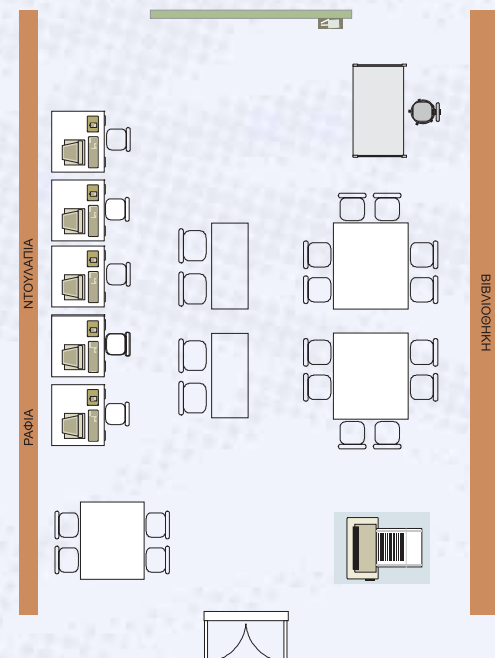
Το σχολείο αρχικά ήταν τριθέσιο, στην συνέχεια έγινε διθέσιο και τελικά τώρα είναι πλέον μονοθέσιο. Το παλαιό σχολικό κτήριο έπαθε ζημιές με τους σεισμούς, ενώ το νέο κτίστηκε το 1987, στην άκρη του χωριού. Η κατάσταση του σχολείου είναι άριστη και το κτήριο μπορεί να χαρακτηριστεί μοντέρνο. Συνολικά υπάρχει μία αίθουσα διδασκαλίας και ένα γραφείο. Το επίπεδο εξοπλισμού του σχολείου θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως πολύ ικανοποιητικό.

Το μάθημα που μαγνητοσκοπήθηκε και στη συνέχεια αναλύθηκε από την ερευνητική ομάδα ήταν τα Μαθηματικά. Στην περίπτωση αυτή, η ανάλυση του μαγνητοσκοπημένου μαθήματος έδειξε ότι όλος ο διδακτικός χρόνος αφιερώθηκε από τον εκπαιδευτικό στην ομαδοποίηση ανά επίπεδο γνώσεων/ικανοτήτων (τάξη), χωρίς να παρατηρηθεί μάθημα προς ολόκληρη την τάξη, μια επιλογή του εκπαιδευτικού η οποία υποστηριζόταν υποδειγματικά από την χωροταξική οργάνωση της τάξης, καθώς και από την πλούσια ποικιλία μέσων που ο εκπαιδευτικός επιστράτευσε για την διεξαγωγή της διδασκαλίας του. Συγκεκριμένα, παρατηρήθηκε ότι ο εκπαιδευτικός έκανε ταυτόχρονη χρήση, καθ' όλη τη διάρκεια του μαθήματος, εκπαιδευτικών μέσων τα οποία η ανά-

Χρήση Μέσων - Συνολικά

Κάτοψη της αίθουσας που φιλοξενεί τους 13 μαθητές του σχολείου των Πυλών Καρπάθου

λυση κατάταξε σε πέντε διαφορετικές: βιβλίο, σημειώσεις, υλικό εκτός ύλης, πίνακας, πειραματισμός. Πρέπει να σημειωθεί, επίσης, ότι σύμφωνα με την μαρτυρία του ίδιου του εκπαιδευτικού κατά την συνέντευξη που παραχώρησε στην ομάδα αξιολόγησης, ήταν συμπτωματικό το γεγονός ότι δεν χρησιμοποίησε τον υπολογιστή στο εν λόγω μάθημα. Πράγματι, το συγκεκριμένο σχολείο έχει να επιδείξει πολύ πλούσια δραστηριότητα στον τομέα της αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Γ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ:

Εφαρμογή διαθεματικών δραστηριοτήτων

Σημεία εστίασης

- Γνωστικό αντικείμενο επιμόρφωσης: Η διαθεματική διδασκαλία στο ολιγοθέσιο σχολείο:
 - Πειράματα με απλά μέσα και υλικά.
 - Αξιοποίηση της υπολογιστικής εφαρμογής YouRA
- Η περίπτωση του Σχολείου στο Μονοδένδρι Ιωαννίνων.

Γιατί το συγκεκριμένο αντικείμενο επιμόρφωσης;

Η διαθεματική προσέγγιση της διδασκαλίας απαντά στην ανάγκη για την προσφορά πλουσιότερων και ουσιαστικότερων μαθησιακών εμπειριών προς τους μαθητές, οι οποίοι θα έχουν στενότερη σχέση με την πραγματικότητα της καθημερινής ζωής, υπερβαίνοντας -και εν μέρει καταργώντας- τον τεχνητό διαχωρισμό μεταξύ των διαφόρων γνωστικών αντικειμένων του παραδοσιακού σχολικού αναλυτικού προγράμματος. Συγχρόνως, η διαθεματική διδασκαλία μπορεί να αποδειχθεί εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο για τον εκπαιδευτικό του ολιγοθέσιου σχολείου, καθώς επιτρέπει την εξοικονόμηση χρόνου και άλλων μαθησιακών πόρων μέσα από την διδασκαλία συγχρόνως περισσότερων από ένα γνωστικών αντικειμένων, με συνολικό σχεδιασμό, σε ανομοιογενείς ομάδες μαθητών. Αναγνωρίζοντας το ιδιαίτερο αυτό ενδιαφέρον της διαθεματικής προσέγγισης για το ολιγοθέσιο σχολείο, το πρόγραμμα επιμόρφωσης του έργου ΔΙΑΣ προσέφερε τόσο θεωρητική κάλυψη του θέματος, όσο και σειρά παραδειγμάτων αξιοποίησης της διαθεματικής προσέγγισης, τα οποία διατίθενται στην πλατφόρμα ασύγχρονης εκπαίδευσης του έργου κάτω από την ακόλουθη δομή:

A' Κύκλος

- Διαθεματικές δραστηριότητες: εισαγωγή
- Παράδειγμα διαθεματικής προσέγγισης: YouRA (καταγραφή και σύγκριση μετεωρολογικών δεδομένων)
- Παράδειγμα διαθεματικής προσέγγισης: “Περσικοί Πόλεμοι”
- Παράδειγμα διαθεματικής προσέγγισης: “Τα Ζώα”
- Παράδειγμα διαθεματικής προσέγγισης: “Το Ηλιακό Σύστημα”
- Παράδειγμα διαθεματικής προσέγγισης: “Το Νερό”
- Παράδειγμα διαθεματικής προσέγγισης: “Άνθρωπος και Περιβάλλον”

B' Κύκλος

- Πειράματα με απλά μέσα και υλικά - Διαθεματική διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών στο ολιγοθέσιο δημοτικό σχολείο
- Διαθεματικές προσεγγίσεις: περαιτέρω μελέτη

Σχόλιο επιμορφούμενης εκπαιδευτικού για τη διαθεματικότητα:

Βέβαια θεωρώ σημαντική τη διαθεματικότητα. Τη διαθεματική προσέγγιση των μαθημάτων τη βρίσκουμε βολική σε ορισμένες περιπτώσεις. Βέβαια, όσες φορές μας ζήτησαν κεντρικά να αποφασίσουμε αν το σχολείο μας θα μπει σε διαθεματικό πρόγραμμα, σαν σχολείο ευέλικτης ζώνης, δεν το αποφασίσαμε γιατί μετά υπάρχει δέσμευση, καταλαβαίνεις τι εννοώ. Όμως ο καθένας μέσα στην τάξη του μπορεί να δουλέψει θέματα/προγράμματα που μπορεί να συνδυάζουν σπουδή, ιστορία, θρησκευτικά ενδεχομένως, ή γλώσσα και κάποια κείμενα που γράφουν τα παιδιά, δεν είναι διαθεματικό το θέμα; ... Σίγουρα η διαθεματικότητα είναι κάτι ενδιαφέρον, αν και απεχθάνομαι τους μπουσουλές, γιατί πιστεύω ότι οποιοδήποτε θέμα και να πάρεις και να το διδάξεις σε δύο τάξεις θα βγει διαφορετικό. Επειδή δουλεύω χρόνια περιβαλλοντικά προγράμματα, ξεκινώντας από το μονοθέσιο, πιστεύω ότι το ίδιο πρόγραμμα σε δυο διαφορετικές τάξεις θα βγει πολύ διαφορετικό. Άρα χρειάζεται η συμμετοχή των δασκάλων, των παιδιών, και καμιά φορά έτσι μαθαίνεις περισσότερα. Φέτος κάνω για τρίτη φορά το ίδιο πρόγραμμα περιβαλλοντικής αγωγής με θέμα τα σίδερα - είναι η τρίτη φορά, 1990, 1996 και τώρα - είναι διαφορετικό κάθε φορά. Δεν υπάρχει συνταγή γι' αυτά τα πράγματα. Και όλο αυτό, το να συνδυάζεις, συμβαίνει συχνά. Είναι δυνατό να μην συμμετέχουν τα μαθηματικά, η γλώσσα σε τέτοιου είδους δραστηριότητες; ... Το YouRA ήταν πολύ καλό. Εγώ είχα δουλέψει για το αμπέλι, την καλλιέργεια του αμπελιού στην Κεφαλονιά... από το σκεπτικό της μελέτης πέρασα στα θρησκευτικά, τα μαθηματικά και οπιδήποτε.... θα το ξαναπροσπαθήσω πάλι γιατί είχε βγει πάρα πολύ καλό: είχαν κάνει τα παιδιά χειροτεχνία, τις φάσεις του αμπελιού.

Η ανταπόκριση των εκπαιδευτικών

Το θέμα της διαθεματικής προσέγγισης της διδασκαλίας αποδείχθηκε ιδιαίτερα δημοφιλές μεταξύ των επιμορφούμενων, αποτελώντας συγχρόνως και σημείο σημαντικών ζυμώσεων και προβληματισμών.

Από τις διαθεματικές προσεγγίσεις που παρουσιάστηκαν, το ενδιαφέρον συγκεντρώσαν ιδιαίτερα δύο:

- Η διαθεματική διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών στο ολιγοθέσιο δημοτικό σχολείο, μέσα από πειράματα με απλά μέσα και υλικά
- Το παράδειγμα διαθεματικής προσέγγισης της καταγραφής και σύγκρισης μετεωρολογικών δεδομένων, με αξιοποίηση της διαδικτυακής εφαρμογής YouRA (Young Researchers in Action).

Και στις δύο περιπτώσεις, οι επιμορφούμενοι είχαν στη διάθεσή τους πλούσιο υλικό για ασύγχρονη αυτόνομη μελέτη, καθώς και προτάσεις και λεπτομερείς οδηγίες για την εφαρμογή συγκεκριμένων πρωτότυπων δραστηριοτήτων μέσα στις τάξεις τους, υποστηριζόμενοι στην ανάπτυξη του σχετικού προβληματισμού από εξειδικευμένους εισηγητές μέσα από δύο ζωντανά μαθήματα.

Πειράματα με απλά μέσα και υλικά

Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάστηκε στους επιμορφούμενους η δυνατότητα διδασκαλίας των Φυσικών Επιστημών στις μεγάλες τάξεις του ολιγοθέσιου σχολείου μέσω πειραμάτων με απλά μέσα και υλικά, σε εφαρμογή ενός ευρύτερου διαθεματικού προσανατολισμού της διδασκαλίας. Το ενδιαφέρον των επιμορφούμενων κορυφώθηκε, καθώς ενημερώθηκαν για τα νέα σχολικά βιβλία της θεματικής περιοχής, τα οποία δεν είχαν ακόμη κυκλοφορήσει, από ένα από τα μέλη της συγγραφικής ομάδας των νέων βιβλίων. Χάρη στο μεγάλο εύρος της σύνδεσης, οι επιμορφούμενοι ήταν σε θέση να «κατεβάσουν» από την περιοχή «Δραστηριότητες» της σχετικής ενότητας δείγματα από τα νέα βιβλία («Θερμοκρασία-θερμότητα, δύο έννοιες διαφορετικές» και «Το πετρέλαιο ως πηγή ενέργειας»), τα οποία ενθαρρύνθηκαν να δοκιμάσουν μέσα στις τάξεις τους στα απομακρυσμένα ολιγοθέσια σχολεία όπου υπηρετούν. Επίσης είχαν τη δυνατότητα να «κατεβάσουν» βίντεο με υποδειγματικές εκτελέσεις και σχετικών δραστηριοτήτων. Μάλιστα, οι υπεύθυνοι του προγράμματος επιμόρφωσης ενθάρρυναν τους εκπαιδευτικούς να συμμετάσχουν μαζί με τους μαθητές τους σε σχετικό πανελλήνιο διαγωνισμό που διοργανώθηκε στις αρχές του επόμενου σχολικού έτους, παρουσιάζοντας τις πρωτότυπες εργασίες που προέκυψαν μέσα από τις διαδικασίες του προγράμματος επιμόρφωσης.

Καταγραφή και σύγκριση μετεωρολογικών δεδομένων μέσω του YouRA

Ένα από τα εργαλεία που πρότεινε το πρόγραμμα επιμόρφωσης ήταν η εφαρ-

μογή YouRA. Οι μαθητές κλήθηκαν να κατασκευάσουν βροχόμετρα και θερμόμετρα με απλά μέσα, να κάνουν μετρήσεις ανά τακτά χρονικά διαστήματα και να εισάγουν τα στοιχεία στη διαδικτυακή εφαρμογή του YouRA (www2.ellinogermaniki.gr/ep/youra). Στη συνέχεια, μπορούσαν να μελετούν τις καταχωρημένες μετρήσεις και τα γραφήματα που προκύπτουν από αυτές, τόσο για το σχολείο τους, όσο και συγκριτικά με τις μετρήσεις άλλων σχολείων. Η όλη διαδικασία αναμενόταν να προκαλέσει τόσο το ενδιαφέρον, όσο και την ενεργό συμμετοχή των μαθητών.

Επιτόπια παρατήρηση

Η ομάδα αξιολόγησης πραγματοποίησε επίσκεψη στο Δημοτικό Σχολείο Μονοδενδρίου Ιωαννίνων, όπου παρακολούθησε και μαγνητοσκόπησε μέρος των μαθημάτων που γίνονταν κατά την μέρα και ώρα της επίσκεψης. Το χωριό που φιλοξενεί το εν λόγω σχολείο βρίσκεται στον ορεινό όγκο της Πίνδου, είναι αρκετά απομακρυσμένο από τα τοπικά αστικά κέντρα και αριθμεί περίπου 100 κατοίκους.

Το σχολείο, το οποίο είναι τριθέσιο, κατά τη σχολική χρονιά 2004-2005 είχε 25 μαθητές, εκ των οποίων οι 11 ήταν αλλοδαποί. Οι 25 μαθητές, οι οποίοι ήταν μοιρασμένοι σε τρία συμπλέγματα τάξεων (Α'-Β', Γ'-Δ', και Ε'-ΣΤ'), κατανέμονται στις έξι τάξεις του δημοτικού ως εξής:

Α' τάξη	3 μαθητές
Β' τάξη	3 μαθητές
Γ' τάξη	4 μαθητές
Δ' τάξη	2 μαθητές
Ε' τάξη	7 μαθητές
ΣΤ' τάξη	6 μαθητές
Σύνολο:	25 μαθητές

Το Σχολείο στο Μονοδένδρι αποτελεί ένα εκ των τεσσάρων ολιγοθέσιων σχολείων που βρίσκονται στην περιοχή. Το σχολικό κτίριο, το οποίο χτίστηκε το 1800, αποτελεί εξαιρετικό δείγμα παραδοσιακής αρχιτεκτονικής και αποτέλεσε στην ιστορία το σπίτι των ευεργετών της περιοχής. Είναι καλά διατηρημένο και διαθέτει τέσσερις αίθουσες διδασκαλίας και ένα μικρό γραφείο. Το επίπεδο υλικοτεχνικοί εξοπλισμού του σχολείου είναι υψηλό.

Στο μάθημα που παρατηρήθηκε, ο εκπαιδευτικός δίδαξε το μάθημα των Φυσικών στο σύμπλεγμα Ε'-ΣΤ' και συγκεκριμένα την ενότητα «Οξέα, βάσεις και άλατα». Η εφαρμογή της διαθεματικής προσέγγισης του μαθήματος μέσα από

Station	Latitude	Longitude	Altitude	Wind Speed	Wind Direction
1. Station of Athens	37.97°	77.04°	10m	1.5m/s	100°
2. Station of Thessaloniki	55.68°	21.71°	10m	1.5m/s	100°
3. Station of Patras	37.00°	22.67°	10m	1.5m/s	100°
4. Station of Larissa	39.58°	22.33°	10m	1.5m/s	100°
5. Station of Ioannina	39.14°	20.80°	10m	1.5m/s	100°
6. Station of Kalamata	35.84°	24.00°	10m	1.5m/s	100°
7. Station of Agios Nikolaos	35.25°	25.67°	10m	1.5m/s	100°
8. Station of Heraklion	35.25°	25.67°	10m	1.5m/s	100°

30/3/2005

Station	Latitude	Longitude	Altitude	Wind Speed	Wind Direction
1. Station of Athens	37.97°	77.04°	10m	1.5m/s	100°
2. Station of Thessaloniki	55.68°	21.71°	10m	1.5m/s	100°
3. Station of Patras	37.00°	22.67°	10m	1.5m/s	100°
4. Station of Larissa	39.58°	22.33°	10m	1.5m/s	100°
5. Station of Ioannina	39.14°	20.80°	10m	1.5m/s	100°
6. Station of Kalamata	35.84°	24.00°	10m	1.5m/s	100°
7. Station of Agios Nikolaos	35.25°	25.67°	10m	1.5m/s	100°
8. Station of Heraklion	35.25°	25.67°	10m	1.5m/s	100°

4/4/2005

Station	Latitude	Longitude	Altitude	Wind Speed	Wind Direction
1. Station of Athens	37.97°	77.04°	10m	1.5m/s	100°
2. Station of Thessaloniki	55.68°	21.71°	10m	1.5m/s	100°
3. Station of Patras	37.00°	22.67°	10m	1.5m/s	100°
4. Station of Larissa	39.58°	22.33°	10m	1.5m/s	100°
5. Station of Ioannina	39.14°	20.80°	10m	1.5m/s	100°
6. Station of Kalamata	35.84°	24.00°	10m	1.5m/s	100°
7. Station of Agios Nikolaos	35.25°	25.67°	10m	1.5m/s	100°
8. Station of Heraklion	35.25°	25.67°	10m	1.5m/s	100°

7/4/2005

Η εφαρμογή YouRA έδωσε αφορμή για συνεχή συνεργασία των σχολείων και μετά την ολοκλήρωση του σχετικού μαθήματος αλλά και μετά την ολοκλήρωση του προγράμματος επιμόρφωσης. Οι εκπαιδευτικοί συνεχίζουν μέρη σήμερα την εισαγωγή δεδομένων, την ανταλλαγή απόψεων και τον πειραματισμό όπως αναλυτικά παρουσιάστηκε στα πλαίσια του προγράμματος κατάρτισης. Στα πλαίσια του διεθνούς συνεδρίου που οργανώθηκε με την ολοκλήρωση του έργου, οι εκπαιδευτικοί είχαν τη δυνατότητα να παρουσιάσουν τις δραστηριότητές τους με τη χρήση της εφαρμογής YouRA στην εκπαιδευτική κοινότητα.

την πραγματοποίηση πειραμάτων με απλά μέσα και υλικά, όπως αυτή είχε προταθεί κατά την επιμόρφωση, ήταν εμφανής. Ο εκπαιδευτικός, υιοθετώντας και προσαρμόζοντας τις προτάσεις του προγράμματος στο ημερήσιο αναλυτικό του πρόγραμμα επιτυχώς, αξιοποίησε σε περιορισμένο βαθμό το σχολικό βιβλίο (μόλις περίπου 6% του διδακτικού χρόνου) για να εφαρμόσει στην πράξη, καθ' όλη την υπόλοιπη διάρκεια του μαθήματος, τις ευκαιρίες που αυτό παρείχε για την διεξαγωγή πειραμάτων με απλά μέσα από τους ίδιους τους μαθητές.

Ήταν επίσης εμφανές το ενδιαφέρον που έδειξαν οι μαθητές για το μάθημα και ιδιαίτερα τη διαδικασία του πειράματος, γεγονός που υπογραμμίζει και την παιδαγωγική αξία της εν λόγω προσέγγισης.

Επίσης, στο ίδιο σχολείο, όπως και σε άλλα, τα μέλη της ομάδας αξιολόγησης είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν από κοντά τα αποτελέσματα της εφαρμογής του προγράμματος YouRA, μέσα από τα διάφορα εργαλεία μετρήσεων και καταγραφής (βροχόμετρο, ανεμόμετρο, πίνακες μετεωρολογικών δεδομένων) τα οποία είχαν κατασκευάσει οι μαθητές.

Άλλωστε, το ιστορικό της πλούσιας δραστηριότητας συλλογής μετεωρολογικών δεδομένων από τους μαθητές των σχολείων έχει καταγραφεί και στη βάση δεδομένων της εφαρμογής. Μάλιστα παρατηρείται χρονική επέκταση της δραστηριότητας πολύ πέρα από τα όρια που είχαν ορίσει ως «υποχρέωση» των εκπαιδευτικών οι υπεύθυνοι της επιμόρφωσης, γεγονός που αδιαμφισβήτητα αποδεικνύει την ενθουσιώδη υιοθέτηση της εφαρμογής από εκπαιδευτικούς και μαθητές. Ο ενθουσιασμός των εκπαιδευτικών για την πρακτική αλλά και παιδαγωγική αξία του εργαλείου και της πρότασης να χρησιμοποιηθεί για στο πλαίσιο διαθεματικών δραστηριοτήτων έγινε ιδιαίτερα εμφανής και στις συνεντεύξεις με τους επιμορφούμενους εκπαιδευτικούς, οι περισσότεροι εκ των οποίων δήλωσαν ιδιαίτερα ικανοποιημένοι από την εφαρμογή και πρόθυμοι να την συνεχίσουν και πέρα από το χρονικό πλαίσιο του προγράμματος επιμόρφωσης.

3.3. Αξιολόγηση ως προς την εκπαιδευτική διαδικασία

Ο τρίτος και τελευταίος πυλώνας της αξιολόγησης του έργου ΔΙΑΣ αφορούσε στην αποτίμηση της ποιότητας της διαδικασίας που ακολουθήθηκε, ως προς ποικίλες παραμέτρους, εξετάζοντας την ποιότητα της οργάνωσης, του σχεδιασμού, της εκπαιδευτικής μεθοδολογίας και της υλοποίησης της επιμόρφωσης.

Η γενική εικόνα και ως προς αυτόν τον αξιολογητικό άξονα ήταν σε γενικές γραμμές θετική, ενώ ήδη κατά την υλοποίηση του έργου επισημάνθηκαν –και εν μέρει υλοποιήθηκαν– δυνατότητες περαιτέρω βελτίωσης στο οργανωτικό επίπεδο.

Οργάνωση - Σχεδιασμός

Κατά την αξιολόγηση του έργου ΔΙΑΣ σημαντική προσπάθεια καταβλήθηκε για την αποτίμηση της καταλληλότητας και αποτελεσματικότητας διαφόρων πλευρών του τρόπου οργάνωσης και διοίκησης του προγράμματος επιμόρφωσης. Ειδικότερα, μεταξύ των πλέον σημαντικών παραμέτρων που παρακολουθήθηκαν ήταν η ικανοποίηση των επιμορφούμενων από τον προγραμματισμό των ζωντανών μαθημάτων, το ωράριο και τη σχετική ευελιξία του προγράμματος υλοποίησης, την υποστήριξη που έλαβαν από τους υπεύθυνους του προγράμματος, αλλά και το γενικότερο σχεδιασμό και την οργάνωση.

Τόσο η υποστήριξη από τον τεχνικό όσο και από την υπόλοιπη ομάδα είναι μεγάλη. Οι οργανωτές είναι όλοι συνεπείς.

Επιμορφούμενος Εκπαιδευτικός

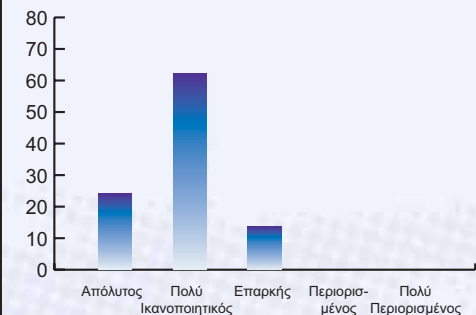
Σχόλιο επιμορφούμενου για την επικοινωνία με την ομάδα υποστήριξης:

...Συχνή επαφή με την ομάδα υποστήριξης. Η εξυπηρέτηση ήταν σχετικά άμεση... με κάποιους που γνωριστήκαμε, μετά την συνάντηση έχουμε συχνή επικοινωνία...

Εκπαιδευτική Μέθοδος

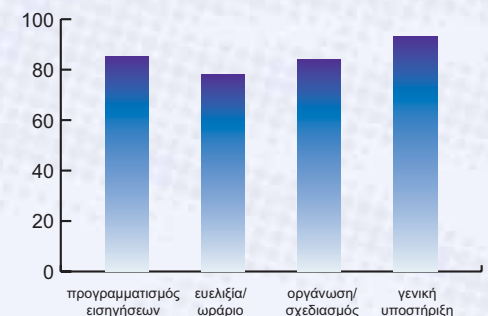
Στο επίπεδο της αξιολόγησης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε και στην αποτίμηση της καταλληλότητας και αποτελεσματικότητας της εκπαιδευτικής μεθοδολογίας που ακολουθήθηκε.

Σχολιάστε το βαθμό επιτυχίας της διοίκησης/οργάνωσης του προγράμματος

Γενικά, ο βαθμός επιτυχίας της διοίκησης και οργάνωσης του προγράμματος επιμόρφωσης κρίθηκε από τους συμμετέχοντες γενικά από «πολύ» έως «απόλυτα» ικανοποιητικός. Ένα μικρό ποσοστό απαντήσεων (περίπου 10%) που χαρακτήρισαν τη διοίκηση και οργάνωση ως απλώς «επαρκής», αντικατοπτρίζουν τις όποιες αδυναμίες οι οποίες θα πρέπει σε επόμενες προσπάθειες να αντιμετωπισθούν.

Βαθμολογήστε τα παρακάτω ζητήματα διοίκησης/οργάνωσης του προγράμματος

Οι επιμορφούμενοι αξιολόγησαν γενικώς πολύ θετικά το πρόγραμμα ως προς όλες αυτές τις πλευρές, με τον υψηλότερο βαθμό ικανοποίησης να καταγράφεται στο επίπεδο της παρεχόμενης υποστήριξης, σε ποσοστό μεγαλύτερο του 90%.

Το γενικό συμπέρασμα είναι ότι το πρόγραμμα επιμόρφωσης αξιοποίησε ποικιλία εκπαιδευτικών προσεγγίσεων, οι οποίες πάντοτε είχαν ως επίκεντρο την ανάπτυξη της πρωτοβουλίας και αυτενέργειας του επιμορφούμενου, ο οποίος στο πλαίσιο συζήτησης εκαλείτο να καταθέσει τις δικές του εμπειρίες από το περιβάλλον του ολιγοθέσιου σχολείου και να συν-διαμορφώσει μαζί με τους υπόλοιπους συμμετέχοντες συμπεράσματα και προτάσεις. Σημαντικές συζητήσεις και προβληματισμοί αναπτύχθηκαν τόσο κατά τη διάρκεια των ζωντανών μαθημάτων, όσο και ασύγχρονα, με αξιοποίηση των ποικίλων δυνατοτήτων της πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης.

Ένα παράδειγμα αξιοποίησης των ποικίλων δυνατοτήτων της πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης του έργου ΔΙΑΣ

Β Κύκλος κατάρτισης - Μεθοδολογίες διδασκαλίας για το ολιγοθέσιο σχολείο - Η ομαδοποίηση κατά τη διδασκαλία στο ολιγοθέσιο σχολείο

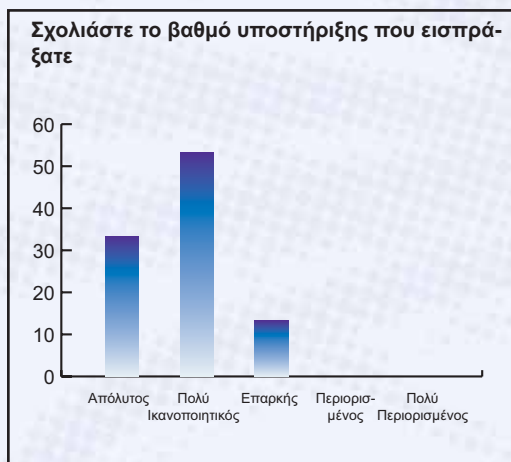
Στην ενότητα αυτή παρουσιάστηκαν στους επιμορφούμενους τρόποι κατανομής του διδακτικού έργου μεταξύ της διδασκαλίας προς ολόκληρη την τάξη και των διαφόρων μορφών διδασκαλίας σε ομάδες μαθητών. Στην αντίστοιχη θέση της πλατφόρμας ασύγχρονης εκπαίδευσης, οι επιμορφούμενοι είχαν στη διάθεση τους ένα πλήρες υπόδειγμα επιμορφωτικού υλικού, αποτελούμενου από μια εισαγωγική παρουσίαση, υλικό θεωρητικής μελέτης, καθώς και δραστηριότητες για εφαρμογή στην τάξη.

Ο εισηγητής επέλεξε να αξιοποιήσει την περιοχή των «Απαντήσεων» για να θέσει ένα ερώτημα που συνόψιζε τον προβληματισμό που είχε αναπτυχθεί κατά το ζωντανό μάθημα, ζητώντας από τους επιμορφούμενους να ανταποκριθούν καταθέτοντας και γραπτώς τις απόψεις τους. Ακολούθησαν ενδιαφέρουσες απαντήσεις από τους επιμορφούμενους.

Αντίστοιχη συζήτηση αναπτύχθηκε και στο πλαίσιο του forum, όπου και πάλι υπήρξε ένα μήνυμα του εισηγητή που έδωσε το εναρκτήριο λάκτισμα της συζήτησης.

Η επιτυχία της οργανωτικής και παιδαγωγικής προσέγγισης που ακολουθήθηκε κατά το σχεδιασμό και την υλοποίηση του προγράμματος επιμόρφωσης φαίνεται και από το βαθμό ανταπόκρισης των επιμορφούμενων, ο οποίος γενικά χαρακτηρίστηκε από τους εισηγητές ως πολύ υψηλός.

Μεγαλύτερη ανταπόκριση των επιμορφούμενων δασκάλων στις εργασίες και δραστηριότητες που τους πρότειναν οι εισηγητές παρατηρήθηκε στα μαθήματα που είχαν προετοιμασθεί και δομηθεί λεπτομερώς με βάση το υπόδειγμα υλοποίησης εξ αποστάσεως μαθήματος, το οποίο έχει προτείνει το έργο ΔΙΑΣ. (βλ. σχήμα στην σελίδα 58)

Οι απαντήσεις που δόθηκαν σε σχετική ερώτηση επιβεβαιώνουν ότι ο βαθμός υποστήριξης που εισέπραξαν οι επιμορφούμενοι ήταν «πολύ» έως «απόλυτα ικανοποιητικός».

Παράδειγμα ανταπόκρισης των επιμορφούμενων

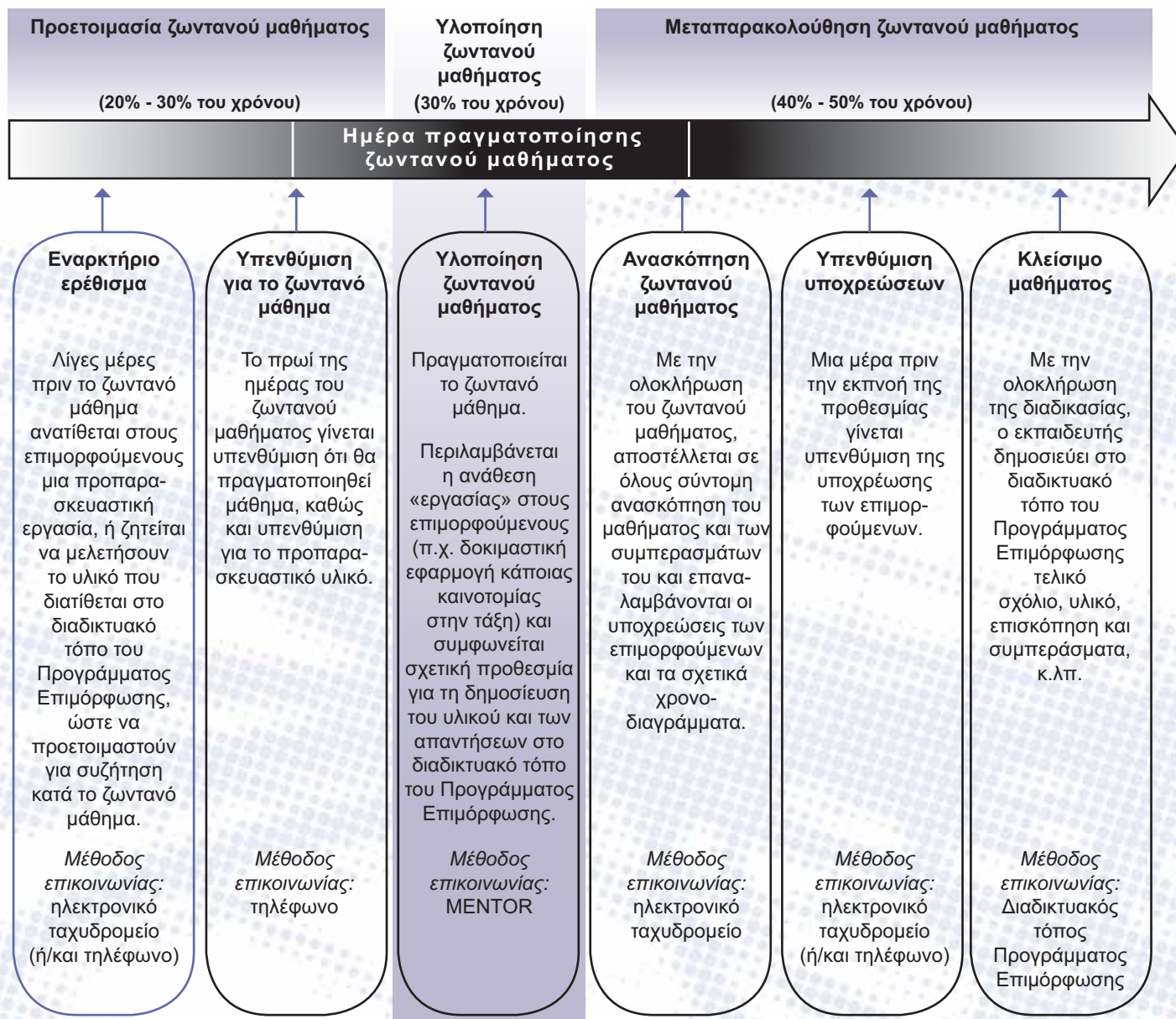
Για παράδειγμα, στη ενότητα «Οργάνωση της τάξης Ι» του Α' Κύκλου κατάρτισης (θεματική περιοχή «Μεθοδολογίες διδασκαλίας για το ολιγοθέσιο σχολείο») ανατέθηκε στους επιμορφούμενους η καταγραφή της σύνθεσης της τάξης τους και η αποτύπωση της διαρρύθμισής της σε ένα σχεδιάγραμμα.

Ζητήθηκε από τους επιμορφούμενους να συμπληρώσουν τα στοιχεία για την τάξη τους σε ένα αρχείο excel, το οποίο είχε διαμορφωθεί σε απλή φόρμα, ώστε να δώσουν στους υπόλοιπους μια γενική αίσθηση για το χαρακτήρα της καθημερινής τους δουλειάς. Στη συνέχεια ο κάθε επιμορφούμενος έπρεπε να «ανεβάσει» (upload) το συμπληρωμένο αρχείο στην περιοχή «Απαντήσεις» της Ενότητας «Οργάνωση Τάξης Ι».

Επίσης, κάθε επιμορφούμενος θα έπρεπε, σύμφωνα με τις οδηγίες, να σχεδιάσει πρόχειρα την κάτοψη της τάξης του, παρουσιάζοντας τη συνήθη διάταξη της επίπλωσης και του υπόλοιπου εκπαιδευτικού υλικού. Και αυτή η εργασία θα έπρεπε να μεταφορτωθεί (upload) από κάθε επιμορφούμενο στην περιοχή «Απαντήσεις» της Ενότητας «Οργάνωση Τάξης Ι».

Η τεχνική οδηγία που δινόταν ως προς τον τρόπο σχεδίασης έλεγε: Χρησιμοποιήστε τα εργαλεία σχεδίασης του Word. Εναλλακτικά μπορείτε σχεδιάστε σε πρόγραμμα σχεδίασης, ή σε άλλο πρόγραμμα που σας διευκολύνει, ή, εάν χρησιμοποιείτε scanner, σχεδιάστε με το χέρι και στη συνέχεια σαρώστε το σχέδιο.

Η ανταπόκριση των επιμορφούμενων στις δύο αυτές αναθέσεις από τον εισηγητή κινήθηκε σε υψηλά επίπεδα. Στην περιοχή «Απαντήσεις»

Διαδικασία υλοποίησης ενός πλήρους μαθήματος του προγράμματος επιμόρφωσης ΔΙΑΣ. Το μάθημα πραγματοποιείται σε τρεις φάσεις (προετοιμασία, ζωντανό μάθημα, μεταπαρακολούθηση). Η κάθε φάση καταλαμβάνει διαφορετικό ποσοστό της συνολικής διάρκειας του μαθήματος. Το ζωντανό μάθημα καλύπτει περίπου το 30% της συνολικής απασχόλησης του επιμορφούμενου εκπαιδευτικού.

Σχολεία	Σύνθεση τάξης	Σχεδιάγραμμα τάξης
Πύργου Ορεστιάδας	X	X*
Μονοδενδρίου Ιωαννίνων	X	X
Αργυρίου Καρδίτσας	X	
Τουλιάτων Κεφαλονιάς		X
Αυλώνα Μεσσηνίας	X	X
Πυλών Καρπάθου	X	X
Σάλακου Ρόδου		X**

* Αξίζει ιδιαίτερα να σημειωθεί ότι η επιμορφούμενη εκπαιδευτικός αξιοποίησε τη συγκεκριμένη δραστηριότητα πέρα από το άμεσο ζητούμενο, ως ευκαιρία προβληματισμού για την αλλαγή της σημερινής διαρρύθμισης της τάξης της, ώστε να εισαχθούν κέντρα δραστηριότητας στην τάξη. Το σχεδιάγραμμα που δημοσίευσε απεικόνιζε ακριβώς αυτή την καινοτομική προσέγγιση του εργασιακού της περιβάλλοντος.

** Ο εκπαιδευτικός αξιοποίησε τη δυνατότητα που παρέχει το σύστημα για την εισαγωγή συνοδευτικής περιγραφής/σχολίου κατά το «ανέβασμα» αρχείου.

Με τον τρόπο αυτό η λογική της οργάνωσης της τάξης που απεικονιζόταν στο σχετικό σχεδιάγραμμα – και η οποία κανονικά συζητήθηκε κατά το ζωντανό μάθημα – ήταν διαθέσιμη και σε οποιονδήποτε επισκεπτόταν το περιβάλλον του προγράμματος επιμόρφωσης, ανεξαρτήτως χρόνου.

Η αντιπαράθεση προγραμματισμένων και πραγματικών ημερομηνιών υλοποίησης των ζωντανών μαθημάτων καταδεικνύει αφενός σταδιακή αύξηση,

Στην ενότητα «Οργάνωση της τάξης II» που ακολούθησε, παρατηρείται και χρήση της ειδικής περιοχής του περιβάλλοντος επιμόρφωσης που προορίζεται για την δημοσίευση σχολίων, όπου παρουσιάστηκε το σύνολο του προβληματισμού που αναπτύχθηκε σχετικά με την οργάνωση της τάξης.

Ευελιξία

Ο χαμηλότερος βαθμός ικανοποίησης των επιμορφούμενων σχετικά με τις διοικητικές παραμέτρους του προγράμματος παρατηρείται στο επίπεδο του ωραρίου και της ευελιξίας της επιμόρφωσης (βαθμός ικανοποίησης περίπου 75%). Οι υπεύθυνοι υλοποίησης της επιμόρφωσης προσπάθησαν να αντιμετωπίσουν με τρόπο ευέλικτο τις διάφορες δυσκολίες που προέκυψαν και εμπόδισαν την ομαλή υλοποίηση προγραμματισμένων ζωντανών προγραμμάτων. Το πρόγραμμα των ζωντανών συναντήσεων τροποποιήθηκε πολλές φορές, ώστε αφενός να αποφευχθεί η ακύρωση μαθήματος στις περιπτώσεις τεχνικών δυσχερειών, αλλά και να εξυπηρετηθούν καλύτερα οι ανάγκες των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών.

Σχόλιο επιμορφούμενου εκπαιδευτικού:

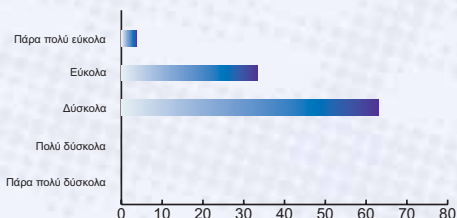
Η οργάνωση κάθε τάξης γίνεται ανάλογα με το υλικό και τον τρόπο διδασκαλίας που εφαρμόζει ο κάθε δάσκαλος, και ανάλογα με την ευελιξία του μέσα στην τάξη, τόσο τη δική του όσο και των μαθητών του. Εκτός από την υλικοτεχνική υποδομή, σπουδαίο ρόλο στην οργάνωση της τάξης παίζει και η εμπειρία του δασκάλου. Κάθε δάσκαλος, ο οποίος γνωρίζει καλά τα προβλήματα της τάξης του, είναι αρμόδιος και μπορεί να εφαρμόσει κάποιες αρχές, με τη σειρά που εκείνος κρίνει κατάλληλη, προκειμένου να οργανώσει την τάξη του.

...το αρνητικό είναι ότι αυτά συνέβαιναν στα πλαίσια των μαθημάτων – απαιτεί χρόνο και λίγο φορτιστήκαμε εδώ όλοι οι συνάδελφοι. Πολλές φορές χρειάστηκε να διαθέσουμε και απογευματινό χρόνο...
...καλό θα το χαρακτήριζα και θα ήθελα να συνεχιστεί αυτό, αλλά όχι με αυτό το ρυθμό... κουραστικό... ευτυχώς που είμαστε δύο άτομα...

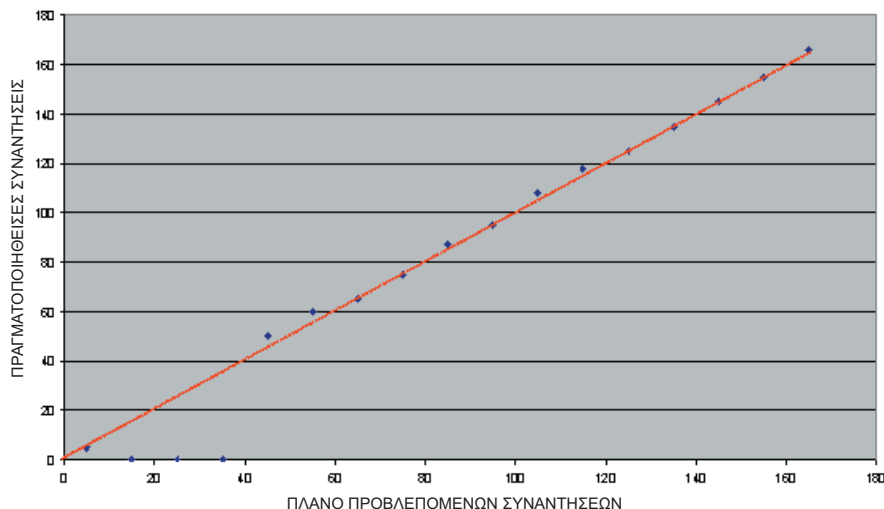
Σχόλια Επιμορφούμενου Εκπαιδευτικού

Πόσο εύκολα άλλαξε το μάθημα όταν οι συνθήκες το απαιτήσαν;

Οι εκπαιδευτικοί εκτίμησαν ως «δύσκολη» την προσαρμογή του προγράμματος σε πιθανές τροποποιήσεις σε ποσοστό μεγαλύτερο του 60%, γεγονός που θα μπορούσε να αποδοθεί στον σκεπτικισμό αλλά και τον αναμενόμενο «φόβο» των επιμορφούμενων απέναντι στο «απρόοπτο» που ανατρέπει την αναμενόμενη ροή του προγράμματος επιμόρφωσης.

με την πάροδο του χρόνου της δοκιμαστικής υλοποίησης, της ετοιμότητας για αναπροσαρμογή του προγράμματος, και αφετέρου σαφή μείωση των περιπτώσεων αναβολής του προγραμματισμένου μαθήματος.

Σειρά τεχνικών προβλημάτων οδήγησαν στην ακύρωση ορισμένων μαθημάτων κατά την έναρξη του προγράμματος αλλά στη συνέχεια η κατάσταση τροποποιήθηκε με αποτέλεσμα ο μέγιστος χρόνος αναβολής να είναι 3 ημέρες ενώ το 62% των μαθημάτων πραγματοποιήθηκε την προβλεπόμενη ημέρα και ώρα. Επισημαίνεται ότι για να υλοποιηθεί ένα ζωντανό μάθημα ήταν απαραίτητη η παρουσία τουλάχιστον εξί εκπαιδευτικών.

Στο επίπεδο του ζωντανού μαθήματος και με αναφορά στην αποτίμηση από τους επιμορφούμενους του βαθμού ευελιξίας του προγράμματος επιμόρφωσης σε περιπτώσεις μεταβολής των συνθηκών πραγματοποίησης της εισήγησης, η εικόνα που καταγράφηκε δεν ήταν ιδιαίτερα θετική, ούτε όμως και απόλυτα αρνητική. Η στάση αυτή των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών επιβεβαιώνει την ανάγκη για καλό σχεδιασμό και προγραμματισμό κάθε ενέργειας επιμόρφωσης, ώστε να περιορίζεται κατά το δυνατό η εμφάνιση προβλημάτων, καθώς και την ανάγκη πρόβλεψης και υλοποίησης λεπτομερών διαδικασιών αντιμετώπισης έκτακτων προβλημάτων κατά την υλοποίηση, οι οποίες θα λαμβάνουν σοβαρά υπόψη τη διαφύλαξη της θετικής εμπειρίας που θα πρέπει να σε κάθε περίπτωση να αποκομίζει ο επιμορφούμενος.

3.4. Συνολική αποτίμηση του προγράμματος επιμόρφωσης

Στην τελική φάση της αξιολόγησης του έργου ΔΙΑΣ, τα δεδομένα που συλλέχθηκαν κατά τη διάρκεια υλοποίησης του προγράμματος επιμόρφωσης συμπληρώθηκαν με τον συνολικό απολογισμό των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών ως προς την αποτίμηση της επιτυχίας ή αποτυχίας του προγράμματος στο σύνολό του. Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν αφενός επιβεβαίωσαν τα προηγούμενα ευρήματα της αξιολόγησης, αλλά και ανέδειξαν τα σημαντικότερα σημεία τόσο της ικανοποίησης όσο και της κριτικής των συμμετεχόντων απέναντι στο πρόγραμμα επιμόρφωσης.

Θετικές κρίσεις

Λίγο πριν τη ολοκλήρωση του προγράμματος, η ομάδα υποστήριξης υλοποίησης της επιμόρφωσης δημοσίευσε στο forum το ακόλουθο ερώτημα:

Αξιολόγηση προγράμματος ΔΙΑΣ

Ας προσπαθήσουμε όλοι να επισημάνουμε τα -κατά την κρίση μας- δύο μεγαλύτερα θετικά και δύο μεγαλύτερα αρνητικά του προγράμματος ΔΙΑΣ.

Στα θετικά εμείς θα επισημαίναμε την επαφή με νέες τεχνολογίες και εκπαιδευτικές πρακτικές, αλλά και την επικοινωνία με νέους ανθρώπους. Στα αρνητικά θα επισημαίναμε τη δυσκολία να συντονίσουμε τις ανάγκες του προγράμματος με το χρονοδιάγραμμα του καθενός από εμάς και φυσικά την επιβάρυνση του ήδη φορτωμένου προγράμματός μας...

Ας δούμε πως μπορούμε όλοι μαζί να βελτιώσουμε το πρόγραμμά μας

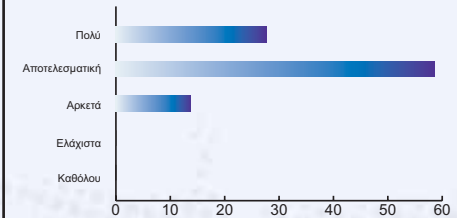
Αξίζει να δει κανείς αναλυτικά μια από τις απαντήσεις που δόθηκαν:

Θα συμφωνήσω σε ότι αναφέρετε για το ΔΙΑΣ και θα συμπληρώσω ακόμη ότι είναι μεγάλο πλεονέκτημα οι επικοινωνίες που αναπτύσσονται μεταξύ των δασκάλων των σχολείων που συμμετέχουν στο σύστημα, η ανταλλαγή απόψεων, προβληματισμών ακόμη και υλικού. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ: Το ΔΙΑΣ εκτός τις γνώσεις δημιούργησε και σχέσεις ανάμεσα στα σχολεία.

Πιστεύω ότι μέχρι το τέλος του ΔΙΑ να έχουμε αυξήσει τα κέρδη μας....

Σε άλλο σημείο, όταν ζητήθηκε από τους εκπαιδευτικούς να σχολιάσουν ό,τι αυτοί ήθελαν για το πρόγραμμα επιμόρφωσης, κατατέθηκαν ανάλογα σχόλια:

Πως κρίνετε την εκπαιδευτική διαδικασία αναφορικά με την αποτελεσματικότητά της:

Συνολικά και πέρα από τις όποιες αντιρρήσεις ή επιφυλάξεις, η όλη εκπαιδευτική διαδικασία όπως αυτή προγραμματίστηκε και υλοποιήθηκε αξιολογήθηκε από τους επιμορφούμενους ως «αποτελεσματική» ή «πολύ αποτελεσματική», σε ποσοστό μεγαλύτερο του 80%.

Είναι απαραίτητη η συνέχιση του προγράμματος και η διεύρυνση και σε άλλα σχολεία.

Το πρόγραμμα ήταν πολύ ενδιαφέρον και για τους δασκάλους και για τα παιδιά. Για τα oligothésia σχολεία αποτελεί μέθοδο κάλυψης των κενών που δημιουργούν οι συνθήκες διδασκαλίας στις απομακρυσμένες περιοχές.

Δόθηκε η ευκαιρία να γνωρίσουμε συναδέλφους από όλη την επικράτεια. Η εμπειρία με τους δορυφόρους ήταν πολύτιμη. Επίσης η δυνατότητα συμμετοχής σε συνέδρια ήταν σημαντική.

Ήταν μία πολύτιμη εμπειρία. Συμφιλιωθήκαμε με τεχνολογίες με τις οποίες δεν θα μπορούσαμε να είχαμε πρόσβαση ούτε μέσα στην επόμενη δεκαετία. Δεν αμφέβαλα ποτέ ότι οι ΤΠΕ μπορούν να τροποποιήσουν δραματικά το προσκήνιο.

Είναι προφανές ότι τόσο η ευκαιρία για εμπλουτισμό των επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων που δόθηκε στους εκπαιδευτικούς, όσο και η σπάνια, κατά την υπόλοιπη καθημερινότητα του απομακρυσμένου εκπαιδευτικού, ευκαιρία για επικοινωνία με τον υπόλοιπο κόσμο και συμμετοχή στα επίκαιρα δρώμενα της εκπαιδευτικής κοινότητας, αποτέλεσαν ισχυρά κίνητρα για τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν, ώστε να αγκαλιάσουν την προσπάθεια και να μην αποθαρρυνθούν από τις όποιες τεχνικές (κυρίως τεχνολογικές αλλά εν μέρει και οργανωτικές) δυσχέρειες που ανέκυψαν κατά την εφαρμογή.

Άλλωστε, από τη γενικότερη επαφή μαζί τους εκπαιδευτικούς προέκυψε έντονα το αίσθημα ικανοποίησής τους από το γεγονός ότι επιτέλους η Πολιτεία, μέσω του έργου ΔΙΑΣ, επέδειξε μέριμνα και ανέλαβε πρωτοβουλία υπέρ των oligothésiων σχολείων.

Η επαφή με την τεχνολογία είναι επίσης από τα πολύ θετικά στοιχεία που αναγνώρισε στο πρόγραμμα η ομάδα των επιμορφουμένων, καθώς συνειδητοποιούν την τεχνολογική υστέρηση (όχι μόνο σε εξοπλισμό, αλλά κυρίως σε επίπεδο δεξιοτήτων και τεχνολογικής κουλτούρας) του απομακρυσμένου σχολείου, σε μία εποχή έντονων αλλαγών, όπου οι ΤΠΕ μεταβάλλουν την εκπαιδευτική διαδικασία. Για μεγάλο διάστημα ο δημόσιος διάλογος που λάμβανε χώρα στην Ελλάδα σχετικά με την εισαγωγή των ΤΠΕ στην εκπαίδευση, παρουσίαζε το θέμα ως απόφαση υποκείμενη σε επιλογή. Οι ΤΠΕ στην εκπαίδευση, όμως, δεν συνιστούν αντικείμενο επιλογής. Συνιστούν αδήριτη πραγματικότητα. Ως εκ τούτου, είναι αναμενόμενο η εκπαιδευτική κοινότητα να αισθάνεται ανακούφιση από όλες τις πρωτοβουλίες που την φέρνουν σε επαφή με καλές πρακτικές εφαρμογής των ΤΠΕ.

Σε σύνδεση με το ζήτημα της εξοικείωσης με τις νέες τεχνολογίες, αξίζει να σημειωθεί ότι το σημαντικότερο, ίσως, χαρακτηριστικό της ομάδας των επιμορφούμενων το οποίο σαφώς βοήθησε στην επιτυχή υλοποίηση, παρ' όλες τις αντιξοότητες, ενός φιλόδοξου πιλοτικού σχεδίου, ήταν η πολύ θετική στάση των περισσότερων απέναντι στην καινοτομία και την εισαγωγή της στο ολιγοθέσιο σχολείο. Χαρακτηριστικό είναι το σχόλιο που μία από τις επιμορφούμενες εκπαιδευτικούς έκανε σε ανύποπτο χρόνο:

Αν κάποιος φίλος συνάδελφος σκεφτόταν να εμπλακεί σε ένα αντίστοιχο πρόγραμμα, με την παρούσα εμπειρία σας, τι θα του λέγατε;

- Αν δεν πειραματιστείς, δε γίνεται... Μου αρέσει να δοκιμάζω καινούρια πράγματα και να βλέπω ανάλογα που μπορώ να τα χρησιμοποιήσω... γι' αυτό δεν νομίζω να έλεγα όχι... Επειδή μου αρέσουν τα καινούρια πράγματα, ναι θα ήμουν θετική.

Σημεία προς βελτίωση

Είναι σαφές ότι από όλα τα δεδομένα που συλλέχθηκαν κατά τη διαδικασία της αξιολόγησης, ιδιαίτερα δε από την απολογιστική αξιολόγηση της εμπειρίας στο τέλος του προγράμματος, προκύπτει σαφώς η πολύ θερμή υποδοχή του προγράμματος επιμόρφωσης από τους εκπαιδευτικούς. Είναι χαρακτηριστικό ότι στο τελευταίο ερωτηματολόγιο που κλήθηκαν να συμπληρώσουν οι επιμορφούμενοι, φαίνεται πολύ καθαρά ότι οι συμμετέχοντες θεώρησαν πως το πρόγραμμα ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες τους σε «πολύ ικανοποιητικό» βαθμό.

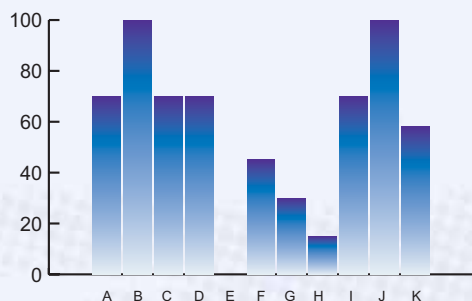
Με την ολοκλήρωση του προγράμματος επιμόρφωσης, μέσα από διάφορα σχόλιά τους, οι εκπαιδευτικοί ανέδειξαν τα ακόλουθα ως σημεία που χρήζουν βελτιώσεων:

- Καλύτερος χρονισμός των ζωντανών μαθημάτων και καλύτερος συγχρονισμός τους με το ημερήσιο ωρολόγιο πρόγραμμα του εκπαιδευτικού.
- Μεγαλύτερης συνολικής διάρκειας προγράμματα επιμόρφωσης.
- Εμπλοκή και των μαθητών στη διαδικασία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης, σε συνδυασμό με την επιμόρφωση του εκπαιδευτικού.
- Αντιμετώπιση των διαφόρων τεχνολογικών προβλημάτων, τα οποία συχνά προκαλούν μεγάλη απογοήτευση που αδικεί το περιεχόμενο ενός εξ αποστάσεως προγράμματος ηλεκτρονικής μάθησης. Χαρακτηριστικό είναι το ακόλουθο σχόλιο εκπαιδευτικού:

Επίσης, ιδιαίτερα αξίζει να σημειωθούν οι απαντήσεις που έδωσαν οι επιμορφούμενοι στην ερώτηση «Τι προτείνετε για να βελτιωθεί το πρόγραμμα ΔΙΑΣ;», η οποία είχε περιληφθεί στο τελικό ερωτηματολόγιο απολογισμού του

Τι προτείνετε για να βελτιωθεί το πρόγραμμα ΔΙΑΣ;

- A Να αυξηθούν τα ζωντανά μαθήματα.
- B Τα ζωντανά μαθήματα να μην έχουν τη μορφή της διάλεξης, αλλά να γίνουν διαδραστικά.
- C Τα ζωντανά μαθήματα να καταγράφονται ώστε να μπορεί να τα ξαναδεί ο εκπαιδευόμενος.
- D Το περιεχόμενο των μαθημάτων να διανέμεται στους κατάρτιζόμενους και σε έντυπη μορφή.
- E Να δοθεί έμφαση στην ασύγχρονη εκπαίδευση και να μειωθούν τα ζωντανά μαθήματα.
- F Να αυξηθούν οι εφαρμογές που θα αναπτυχθούν από τους ίδιους τους κατάρτιζόμενους.
- G Να αυξηθούν οι ασκήσεις εμπέδωσης των διδαγμένων λογισμικών.
- H Να μειωθούν οι ασκήσεις εμπέδωσης των διδαγμένων λογισμικών.
- I Να δοθεί προτεραιότητα στην ανταλλαγή υλικού μεταξύ των κατάρτιζόμενων.
- J Να εμπλακούν και οι μαθητές στο πρόγραμμα.
- K Να διδαχθούν άλλα λογισμικά.

προγράμματος.

Όπως φαίνεται στο γράφημα, όλοι οι επιμορφούμενοι θα προτιμούσαν τα ζωντανά μαθήματα να είχαν εντονότερο το στοιχείο της «συνδιαλλαγής» και του «διαλόγου», θεωρώντας προφανώς ότι τα δορυφορικά μαθήματα είχαν έντονα δασκαλοκεντρική ποιότητα. Οι επιμορφούμενοι προφανώς δεν αρέσκονται στην παραδοσιακή διδασκαλία ως παρουσίαση της πληροφορίας, προτιμώντας να είναι ο ένας πόλος μίας διμερούς διαδικασίας με έντονη αλληλεπίδραση.

...αρκεί να μην υπήρχαν τόσα προβλήματα. Θέλεις να ενημερωθείς, να εκπαιδευτείς και κολλάς στο τεχνικό πρόβλημα και αναρωτιέσαι τι γίνεται, και πώς να το λύσεις... δηλαδή αυτά τα απλά σε κάνουν να λες μερικές φορές ότι κακώς συμμετείχες...

Επίσης στην πρώτη θέση αιτημάτων βρίσκεται το αίτημα εμπλοκής των μαθητών στη διαδικασία των δορυφορικών μαθημάτων. Οι εκπαιδευτικοί συνάντησαν έντονο πρόβλημα ταυτόχρονης απασχόλησης των μαθητών τους και παρακολούθησης των ζωντανών μαθημάτων. Είναι γεγονός ότι όταν ομάδα-αποδέκτης της από απόσταση εκπαίδευσης είναι εκπαιδευτικοί, οφείλει η διαδικασία να λαμβάνει υπόψη την παράμετρο των παρευρισκόμενων μαθητών, οι οποίοι πρέπει με κάποιο τρόπο να απασχοληθούν, από την στιγμή που τα μαθήματα της επιμόρφωσης δεν μπορούν για διάφορους οργανωτικούς και πρακτικούς λόγους να γίνουν εκτός κανονικού σχολικού ωραρίου. Ίσως σχετικό να είναι στο σημείο αυτό και το ακόλουθο σχόλιο μιας εκπαιδευτικού κατά την συνέντευξη μαζί της:

...και αν υπήρχε και κάποιο χρηματικό κίνητρο, π.χ. πληρωμή υπερωριών από το Υπουργείο Παιδείας.... χρειάζεται.

Στη δεύτερη θέση αιτημάτων βρίσκονται μαζί τα αιτήματα αύξησης των ζωντανών μαθημάτων, εγγραφής τους ώστε να αναπαράγονται ασύγχρονα από τους επιμορφούμενους σε χρόνο επιλογής τους και καταγραφή τους σε έντυπο υλικό το οποίο θα μπορούν επίσης ασύγχρονα και οποτεδήποτε να συμβουλευτούν.

Επίσης στη δεύτερη θέση βρίσκεται το αίτημα διευκόλυνσης και παροχής κινήτρων στους επιμορφούμενους προκειμένου να ανταλλάσσουν μεταξύ τους υλικό είτε διαμορφωμένο από τους ίδιους, είτε επιλεγμένο από τους ίδιους.

Ίση βαρύτητα αποδίδεται από τους επιμορφούμενους και στο αίτημα τροπο-

ποίησης του προγράμματος εκπαίδευσης, προκειμένου να εμπεριέχει διαφορετικά λογισμικά. Αυτό το σημείο είναι ιδιαίτερα σημαντικό, καθώς επισημαίνει ότι οι ανάγκες των εκπαιδευτικών είναι ευρύτερες από αυτές που κάλυψε το πρόγραμμα επιμόρφωσης. Η ανάμειξή τους με τις ΤΠΕ είναι πλέον μια επιταχυνόμενη και επεκτεινόμενη διαδικασία, ώστε πολύ σύντομα οι αρχικά άπειροι στις νέες τεχνολογίες αναγνώρισαν ότι οι ΤΠΕ μπορούν να τους διευκολύνουν σε όλες τις σφαίρες της εκπαιδευτικής τους πράξης. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι εκπαιδευτικοί ανέφεραν ότι επιθυμούν να μάθουν να χρησιμοποιούν ακόμα και προηγμένες εφαρμογές λογισμικού για την επεξεργασία εικόνων, video, διαχείριση DVD, γραφιστική, κ.α.

Στην τρίτη θέση αιτημάτων απαντά η ανάγκη της αύξησης των ασκήσεων εμπέδωσης για κάθε διδαγμένο λογισμικό και η ανάγκη της αύξησης των εφαρμογών που αναμένεται να αναπτύξουν οι ίδιοι οι επιμορφούμενοι αξιοποιώντας τα νέα διδαγμένα λογισμικά. Καθίσταται επομένως σαφές ότι οι εκπαιδευτικοί κάθε άλλο παρά επιχείρησαν να αποφύγουν τον πρόσθετο φόρτο εργασίας. Η βασική τους επιδίωξη είναι να επιμορφωθούν και είναι διατεθειμένοι να αφιερώσουν χρόνο και προσπάθεια στη διαδικασία αυτή.

Τέλος, σημειώνεται ότι κανείς δεν επέλεξε μείωση των ζωντανών μαθημάτων, γεγονός το οποίο υπογραμμίζει τη σπουδαιότητα και αμεσότητα της σύγχρονης από απόσταση εκπαίδευσης, η οποία δρα με πολύ δυναμικό τρόπο.

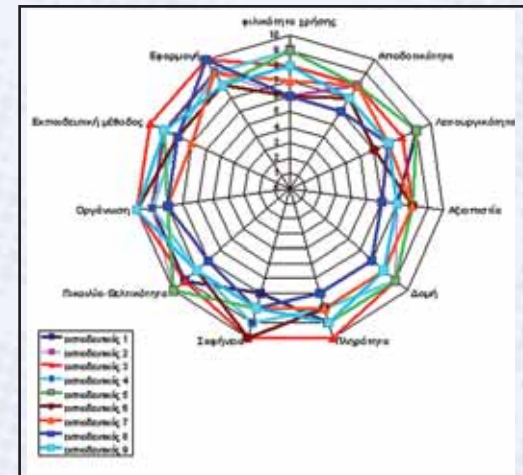
4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η αξιολογητική προσπάθεια στο πλαίσιο του έργου ΔΙΑΣ απέδωσε σημαντικά οφέλη, καθώς το πλήθος ποσοτικών και ποιοτικών στοιχείων που συγκεντρώθηκαν βοήθησαν στην αποκάλυψη τόσο των θετικών στοιχείων, όσο και των αδυναμιών του σχεδιασμού και της υλοποίησης του έργου. Το έργο ΔΙΑΣ αφήνει με τον τρόπο αυτό πλούσια παρακαταθήκη εμπειριών και καλών πρακτικών ως οδηγό για αντίστοιχα έργα που θα πραγματοποιηθούν στο μέλλον στην περιοχή της εξ αποστάσεως επιμόρφωσης εκπαιδευτικών που υπηρετούν σε ολιγοθέσια σχολεία, με αξιοποίηση δορυφορικών ευρυζωνικών συνδέσεων.

Τα συμπεράσματα της αξιολόγησης ως προς την τεχνολογία, το εκπαιδευτικό περιεχόμενο και τη διοίκηση και οργάνωση του προγράμματος επιμόρφωσης θα μπορούσαν να συνοψισθούν ως εξής:

Ως προς την τεχνολογία:

Ως γενικό συμπέρασμα προέκυψε η διαπίστωση ότι το έργο ΔΙΑΣ πέτυχε σε ικανοποιητικό βαθμό τους τεχνολογικούς του στόχους. Δοκιμάσθηκε με επιτυχία η λύση της αξιοποίησης της μονόδρομης δορυφορικής σύνδεσης για την υλοποίηση εξ αποστάσεως επιμόρφωσης εκπαιδευτικών απομακρυσμένων σχολείων, αν και δεν έλειψαν τα τεχνικά προβλήματα, τα οποία αποκάλυψαν τα όρια και τις αδυναμίες της σύνδεσης μέσω δορυφόρου με χρήση του προτύπου DVB. Ειδικότερα:

Το γράφημα παρουσιάζει τη συνολική εικόνα που σχημάτισαν οι καταρτιζόμενοι εκπαιδευτικοί. Το εκπαιδευτικό περιεχόμενο και η εκπαιδευτική διαδικασία αξιολογήθηκαν πολύ θετικά, ενώ κάποια τεχνικά προβλήματα και δυσλειτουργίες περιορίσαν τον ενθουσιασμό των εκπαιδευτικών, που δεν παύουν όμως να αξιολογούν θετικά την τεχνολογική συνιστώσα του προγράμματος.

- Το σύστημα εξ αποστάσεως επιμόρφωσης που χρησιμοποιήθηκε αποδείχθηκε σε γενικές γραμμές φιλικό προς τους χρήστες του, προαπαιτώντας πολύ περιορισμένες γνώσεις υπολογιστών.
- Μειωμένη, ωστόσο παρουσιάστηκε η αξιοπιστία ως προς τον τελικό χρήστη της αρχιτεκτονικής της σύνδεσης, λόγω προβλημάτων σχετικών με τη διαμεσολάβηση επίγειων τηλεπικοινωνιακών γραμμών για την αποστολή δεδομένων από τον απομακρυσμένο χρήστη προς την κεντρική πλατφόρμα (πρωτόκολλο DVB – μονόδρομη επικοινωνία του τελικού χρήστη με τον δορυφόρο). Είναι σαφές ότι μια αμφίδρομη ευρυζωνική σύνδεση του τελικού χρήστη με τον δορυφόρο θα ελαχιστοποιούσε τα προβλήματα αυτά.
- Στις τεχνικές δυσχέρειες καταγράφονται επίσης η ευαισθησία του συστήματος στις καιρικές συνθήκες (π.χ. κακό δορυφορικό σήμα λόγω δυσχερών καιρικών συνθηκών), καθώς και η όχι απόλυτα αξιόπιστη υποδομή ηλεκτροδότησης σε πολλές απομακρυσμένες περιοχές.
- Τα τεχνικά εμπόδια και προβλήματα που αναφέρθηκαν από τους χρήστες σημείωσαν σημαντική μείωση κατά την εξέλιξη της εφαρμογής, χάρη στην διαρκή αξιοποίηση των εμπειριών και συμπερασμάτων που αποκόμιζε η ομάδα εργασίας και την υιοθέτηση εναλλακτικών λύσεων.
- Η τεχνική υποστήριξη από τους υπεύθυνους του προγράμματος αποδείχθηκε έγκαιρη και αποτελεσματική.

Ως προς το εκπαιδευτικό περιεχόμενο:

Το εκπαιδευτικό περιεχόμενο που αναπτύχθηκε και διατέθηκε μέσω του έργου ΔΙΑΣ αξιολογήθηκε από τους χρήστες του σε γενικές γραμμές πολύ θετικά, ενώ εξήχθησαν και σημαντικά συμπεράσματα για τις δυνατότητες και τους τρόπους περαιτέρω βελτίωσής του. Ειδικότερα:

- Το εκπαιδευτικό περιεχόμενο του προγράμματος επιμόρφωσης χαρακτηριζόταν από καλή δόμηση, λογική συνέχεια και συνέπεια με τους στόχους της επιμόρφωσης.
- Το επίπεδο της καθοδήγησης που συνόδευε το επιμορφωτικό υλικό ήταν υψηλό, διευκολύνοντας την αξιοποίηση του διατιθέμενου περιεχομένου αυτόνομα από τον απομακρυσμένο εκπαιδευτικό.
- Οι επιμορφούμενοι εκπαιδευτικοί στο σύνολό τους αποτίμησαν το περιεχόμενο των ενοτήτων του προγράμματος ως σαφές και κατανοητό, με υπαρκτά ωστόσο περιθώρια για ακόμη καλύτερη προσαρμογή του στις δυνατότητες των επιμορφουμένων.
- Σημαντικός βαθμός θελκτικότητας και ποικιλίας θεμάτων ήταν δύο ακόμα χαρακτηριστικά που η ανάλυση αναγνώρισε για το εκπαιδευτικό περιεχό-

μενο του προγράμματος, αν και ανιχνεύθηκε μια προτίμηση των επιμορφούμενων για ακόμη πιο ποικίλο περιεχόμενο. Σημειώνεται πάντως ότι σε κάποιες περιπτώσεις το περιεχόμενο της επιμόρφωσης δικαίως θα χαρακτηριζόταν πρωτότυπο και επίκαιρο.

- Το εκπαιδευτικό περιεχόμενο αξιολογήθηκε γενικά ως κατάλληλο σε σχέση με τους σκοπούς της επιμόρφωσης και τις διαπιστωμένες ανάγκες των επιμορφούμενων, τόσο βάσει των κρίσεων των ίδιων των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών σχετικά με τις γνώσεις που απέκτησαν και τη χρησιμότητά τους, όσο και βάσει παρατηρήσεων της διδακτικής πράξης των εκπαιδευτικών αυτών, όπου ανιχνεύθηκαν (στο βαθμό του εφικτού στα περιορισμένα πλαίσια ενός σύντομου πιλοτικού έργου) στοιχεία αντίκτυπου της επιμόρφωσης στις διαδικασίες διδασκαλίας και μάθησης ολιγοθέσιο σχολείο.

Συνεπώς, το έργο ΔΙΑΣ φαίνεται να ανταποκρίθηκε θετικά απέναντι στην πρόκληση της παροχής μιας επιμόρφωσης εξειδικευμένης πάνω στα δεδομένα της εκπαίδευσης στο ολιγοθέσιο σχολείο, προσφέροντας προστιθέμενη αξία η οποία επεκτείνεται πέρα από την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, στο πεδίο της βελτίωσης της εκπαίδευσης που παρέχεται στους μαθητές.

Ωστόσο, καταγράφηκαν σημαντικά περιθώρια για ακόμη στενότερη σύνδεση της παρεχόμενης επιμόρφωσης με τις ανάγκες των επιμορφούμενων σε αντίστοιχες προσπάθειες στο μέλλον. Επίσης, εκφράστηκε μια μικρή επιφυλακτικότητα των επιμορφούμενων ως προς την εφαρμοσιμότητα μέσα στις τάξεις τους ορισμένων από όσα διδάχθηκαν στην επιμόρφωση, γεγονός που υπογραμμίζει τις ιδιαιτερότητες του ολιγοθέσιου σχολείου και τις αυξημένες απαιτήσεις που αυτό θέτει προς τον εκπαιδευτικό αλλά και τον επιμορφωτή του.

Η προσέγγιση της αξιολόγησης μέσα από μελέτες περιπτώσεων συμπλήρωσε σημαντικά και καθοριστικά την εικόνα της αξιολόγησης του περιεχομένου της επιμόρφωσης, προσφέροντας τη δυνατότητα λεπτομερούς μελέτης στο μικρο-επίπεδο της σχολικής μονάδας και του επιμορφούμενου, καθώς και δυνατότητα παραλληλισμού με το μακρο-επίπεδο του προγράμματος επιμόρφωσης. Αξίζει ιδιαίτερα να γίνει μνεία στο γεγονός ότι οι εκπαιδευτικοί εκδήλωσαν προτίμηση για ένα περιεχόμενο της επιμόρφωσης που θα συμπεριλάμβανε και δεν θα εξαιρούσε τους μαθητές από τη διαδικασία της επικοινωνίας με τον υπόλοιπο κόσμο και της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης.

Σημειώνεται, ωστόσο, ότι η παράμετρος της εμπλοκής των μαθητών στη διαδικασία των δορυφορικών μαθημάτων συνιστά κάτι περισσότερο από τεχνική λεπτομέρεια. Αυτό που καθιστά την από απόσταση εκπαίδευση δελεαστική είναι αυτή ακριβώς η πολυτέλειά της, να μην απαιτεί από τους επιμορφού-

μενους να εγκαταλείπουν για κάποιο χρονικό διάστημα τον τόπο εργασίας τους. Με άλλα λόγια, να γίνονται αποδέκτες ενδοϋπηρεσιακής (in service) επιμόρφωσης. Αν, όμως, αυτή η κατάρτιση έχει ως αποτέλεσμα την έκρυθμη λειτουργία της τάξης (όπως συμβαίνει αν αφευθούν οι μαθητές σε δεύτερη προτεραιότητα και η προσοχή του εκπαιδευτικού είναι στραμμένη στην δορυφορική διάλεξη, σε περίπτωση που το μάθημα δεν μπορεί να γίνει εκτός σχολικού προγράμματος), τότε το πλεονέκτημα της από απόσταση διαδικασίας ανατρέπεται μερικώς. Η ιδανική λύση χαρακτηριστικά αναφέρθηκε από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς: θα ήταν εξαιρετικό αν τα δορυφορικά μαθήματα είχαν αποδέκτες και τους μαθητές, τροποποιώντας αντίστοιχα το περιεχόμενό τους, ώστε να εμπλέκονται απευθείας και οι τάξεις τους στη διαδικασία της επιμόρφωσης. Αυτό είναι ένα ανοικτό ενδεχόμενο, αν και προφανώς δεν συνιστάται για το σύνολο των μαθημάτων που αποτελούν ένα πρόγραμμα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών.

Ως προς την διοίκηση και οργάνωση του προγράμματος:

Η γενική εικόνα ως προς την ποιότητα της οργάνωσης, του σχεδιασμού, της εκπαιδευτικής μεθοδολογίας και της υλοποίησης της επιμόρφωσης ήταν σε γενικές γραμμές θετική, ενώ ήδη κατά την υλοποίηση του έργου επισημάνθηκαν –και εν μέρει υλοποιήθηκαν– δυνατότητες περαιτέρω βελτίωσης στο οργανωτικό επίπεδο. Ειδικότερα:

- Ο βαθμός επιτυχίας της διοίκησης και οργάνωσης του προγράμματος επιμόρφωσης κρίθηκε γενικά ως ικανοποιητικός και η όλη εκπαιδευτική διαδικασία όπως αυτή προγραμματίσθηκε και υλοποιήθηκε αξιολογήθηκε ως αποτελεσματική.
- Οι επιμορφούμενοι αξιολόγησαν ιδιαίτερα θετικά την παρεχόμενη σε αυτούς υποστήριξη από την ομάδα υλοποίησης του προγράμματος επιμόρφωσης.
- Ο χαμηλότερος βαθμός ικανοποίησης των επιμορφούμενων σχετικά με τις διοικητικές παραμέτρους του προγράμματος παρατηρείται στο επίπεδο του ωραρίου των ζωντανών μαθημάτων και της ευελιξίας της επιμόρφωσης. Στο πεδίο αυτό, ωστόσο, καθ' όλη τη διάρκεια της υλοποίησης οι υπεύθυνοι του προγράμματος κατέβαλαν σημαντικές προσπάθειες ώστε αφενός να αποφευχθεί η ακύρωση μαθήματος στις περιπτώσεις τεχνικών δυσχερειών, αλλά και να εξυπηρετηθούν καλύτερα οι ανάγκες των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών.
- Παραμένει πάντως ένα σημαντικό ανοικτό ζήτημα για αντίστοιχες προσπάθειες στο μέλλον ο προσδιορισμός της κατάλληλης συχνότητας των ζωντανών μαθημάτων και τοποθέτησής τους μέσα στην ημέρα ή την εβδομάδα, καθώς και η διασφάλιση της μέγιστης δυνατής ευελιξίας.
- Το πρόγραμμα επιμόρφωσης αξιοποίησε ποικιλία εκπαιδευτικών προ-

σεγγίσεων, με έμφαση στην ανάπτυξη της πρωτοβουλίας και αυτενέργειας του επιμορφούμενου και στην συν-διαμόρφωση συμπερασμάτων και προτάσεων βάσει των εμπειριών των ίδιων των επιμορφούμενων.

- Μεγαλύτερη ανταπόκριση των επιμορφούμενων εκπαιδευτικών στις εργασίες και δραστηριότητες που τους πρότειναν οι εισηγητές παρατηρήθηκε στα μαθήματα που είχαν προετοιμασθεί και δομηθεί λεπτομερώς με βάση το υπόδειγμα υλοποίησης εξ αποστάσεως μαθήματος που έχει προτείνει το έργο ΔΙΑΣ και το οποίο περιλαμβάνει ενέργειες προετοιμασίας, υλοποίησης και μεταπαρακολούθησης του ζωντανού μαθήματος.

Ιδιαίτερα στο σημείο αυτό πρέπει να γίνει αναφορά στην επιλογή των μεθόδων εξ αποστάσεως ηλεκτρονικής εκπαίδευσης που προκρίθηκαν. Σε κάθε επιλογή λύσης ενός προβλήματος ενυπάρχουν διάφορες παράμετροι και κριτήρια που την επηρεάζουν και δίνουν αποτελέσματα ανάλογα με τις προτεραιότητες που υπάρχουν.

Στην συγκεκριμένη περίπτωση της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών υπήρχαν δύο δυνατότητες ως προς τα εργαλεία εκπαίδευσης: α. ασύγχρονη εκπαίδευση μέσω του διαδικτύου και β. ευρυζωνική σχέση μέσω του δορυφόρου, η οποία δίνει δυνατότητες σύγχρονης εκπαίδευσης μέσω τηλεδιάσκεψης αλλά και καλύτερες δυνατότητες ασύγχρονης εκπαίδευσης.

Η επιλογή των μεθόδων δεν έγινε με αποκλειστικό και μόνο στόχο την εκπαίδευση των εκπαιδευτικών. Ένας πολύ σημαντικός στόχος ήταν και η μελέτη της δορυφορικής σύνδεσης και της αποκάλυψης των παραμέτρων που τη διέπουν όταν χρησιμοποιείται σε σχολικό περιβάλλον και μάλιστα σε ολιγοθέσιο σχολείο. Το γεγονός αυτό έχει μεγάλη σημασία δεδομένου ότι στον Ελλαδικό χώρο είναι η πρώτη προσπάθεια του είδους και δεν υπάρχει σχετική εμπειρία. Ήταν λοιπόν πολύ σημαντικό να γίνουν περισσότερα πειράματα σε σύγχρονη εκπαίδευση και να αναδειχθούν οι μηχανισμοί που την διέπουν με την συγκεκριμένη τεχνολογία.

Το ΥΠΕΠΘ σχεδιάζει την εγκατάσταση 1000 δορυφορικών περίπου συστημάτων σε απομακρυσμένα μέρη σε όλη την Ελλάδα (600 δευτεροβάθμιας και 400 πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης). Αν και τα συστήματα που πρόκειται να εγκατασταθούν είναι καλύτερης τεχνολογίας από αυτό που χρησιμοποιήθηκε για τον πρόγραμμα ΔΙΑΣ (προβλέπεται αμφίδρομη επικοινωνία με τον δορυφόρο), η εμπειρία που αποκτήθηκε από το πρόγραμμα ΔΙΑΣ είναι πάρα πολύ σημαντική.

Στρατηγική ΥΠΕΠΘ

Από την ομιλία του Υφυπουργού Παιδείας, κ. Γ. Καλού στο 1ο ετήσιο συνέδριο για την πληροφορική & τις επικοινωνίες στην παιδεία & στην εκπαίδευση, Μάρτιος 2005

[...Σε ό,τι αφορά το επόμενο διάστημα, οι βασικοί στόχοι του Υπουργείου Παιδείας αναλύονται στους παρακάτω άξονες:

1. Αναβάθμιση τηλεπικοινωνιακής υποδομής

Για την ανάπτυξη ευρυζωνικών υποδομών το ΥΠΕΠΘ υπέβαλε προς ένταξη και χρηματοδότηση στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα για την Κοινωνία της Πληροφορίας (πρόσκληση 93, 105), έναν ολοκληρωμένο σχεδιασμό, ο οποίος περιλαμβάνει:

- Τη χρήση ευρυζωνικών τεχνολογιών σε όσο το δυνατό μεγαλύτερο πλήθος σχολείων.*
- Τη δημιουργία ασύρματων δικτύων τοπικής πρόσβασης υψηλής ταχύτητας.*
- Την αναβάθμιση των κεντρικών υποδομών του Πανελλήνιου Σχολικού Δικτύου, ώστε να παρέχει ευρυζωνικές συνδέσεις και υπηρεσίες.*
- Την αξιοποίηση των μητροπολιτικών δικτύων οπτικών ινών που πρόκειται να κατασκευαστούν στα επόμενα δύο χρόνια από τους Δήμους*

Αναμένουμε την ένταξη των προτάσεων αυτών, καθώς η ευρυζωνική πρόσβαση, εκτός από τις αναβαθμισμένες υπηρεσίες που θα παρέχει στις σχολικές μονάδες, θα μειώσει κάθετα και το τηλεπικοινωνιακό κόστος, που αποτελεί σήμερα το σημαντικότερο κέντρο κόστους των εκπαιδευτικών δικτύων και λειτουργεί ανασταλτικά για τη βιωσιμότητα αυτών των υποδομών.

Επίσης, το Υπουργείο Παιδείας και το Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών συνεργάζονται στενά για την αξιοποίηση δορυφορικών συνδέσεων μέσω του δωρεάν φάσματος του ελληνικού δορυφόρου HellasSat. Η συνεργασία αυτή αφορά στην αμφίδρομη δορυφορική διασύνδεση 1.000 σχολείων που βρίσκονται σε περιοχές που δεν καλύπτονται από άλλου τύπου τεχνολογίες ευρυζωνικής πρόσβασης, π.χ. νησιωτική Ελλάδα και ορεινές περιοχές.

Ανάλογη υλοποίηση διασύνδεσης των κινητών βιβλιοθηκών του Υπουργείου Παιδείας μέσω δορυφορικής τεχνολογίας, έχει ήδη υλοποιηθεί, γεγονός που αποδεικνύει το ενδιαφέρον μας για τη χρήση καινοτόμων τεχνολογιών και επιβεβαιώνει την ικανότητα του Υπουργείου Παιδείας και των εποπτευόμενων φορέων του στην σωστή υλοποίηση έργων και στην έγκαιρη απορρόφηση των κοινοτικών πόρων.]

Συνολικά:

Οι εκπαιδευτικοί των ολιγοθέσιων σχολείων ομόφωνα κατέληξαν ότι η εμπειρία του προγράμματος ΔΙΑΣ ήταν μόνο θετική. Το γεγονός ότι η ιδιωτική πρωτοβουλία, κρατικά εκπαιδευτικά ιδρύματα και ερευνητικοί οργανισμοί προτάσσουν τα ολιγοθέσια σχολεία ως προτεραιότητα έδωσε στους εκπαιδευτικούς ένα αίσθημα μεγάλης ικανοποίησης. Στα πλαίσια αυτής της παραδοχής, ότι δηλαδή η ίδια η πρωτοβουλία μόνο θετικά μπορεί να αξιολογηθεί, οι εκπαιδευτικοί φάνηκαν να είναι πρόθυμοι να συγχωρήσουν όλες τις ατέλειες του προγράμματος, σε τεχνικό, εκπαιδευτικό και οργανωτικό επίπεδο.

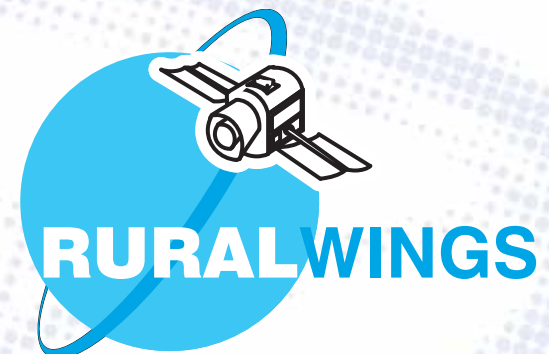
Στα θετικά του προγράμματος οι εκπαιδευτικοί τείνουν να αναφέρουν κυρίως το ότι έγιναν αποδέκτες μίας καινοτομίας και ακολούθως το ότι ήρθαν σε επαφή με ανθρώπους με κοινά ενδιαφέροντα. Κάτω από αυτό το πρίσμα θέασης, το πρόγραμμα ΔΙΑΣ δικαιώνεται ως προς τη σκοπιμότητά του. Παρόλα αυτά, η αποτελεσματικότητά του χαρακτηρίστηκε από κάποιες αρρυθμίες, όπως τα τεχνικά προβλήματα τα οποία δυσχέραναν αρκετά την ομαλή διεξαγωγή του προγράμματος και συχνά δημιουργούσαν επακόλουθα οργανωτικά προβλήματα.

Θα πρέπει τέλος να επισημανθεί ότι, όπως είχε αρχικά προδιαγραφεί η ερευνητική προσπάθεια που ξεκίνησε στα πλαίσια του έργου ΔΙΑΣ θα συνεχιστεί τα επόμενα χρόνια στα πλαίσια δύο διεθνών πρωτοβουλιών που έρχονται να οικοδομήσουν στα αποτελέσματα του έργου ΔΙΑΣ. Το πρόγραμμα NEMED (Network on Multigrade Education) εστιάζει στην ανάπτυξη ενός δικτύου σχολείων και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με σκοπό την επικοινωνία, την ανταλλαγή εμπειριών, γνώσης και μεθοδολογιών στην εκπαίδευση σε ολιγοθέσια σχολεία. Ένας από τους πλέον σημαντικούς στόχους είναι η καταγραφή και σύγκριση των υπάρχουσών πολιτικών που αφορούν τα ολιγοθέσια σχολεία στην Ευρώπη και η ανάπτυξη μίας σειράς από προτεινόμενες νέες πολιτικές οι οποίες θα παρουσιαστούν ως τμήμα της τελικής έκθεσης του προγράμματος. Εντός του πλαισίου των δραστηριοτήτων του δικτύου συμπεριλαμβάνεται και μία έρευνα με θέμα τις ανάγκες στα ολιγοθέσια σχολεία η οποία διεξάγεται σε όλες τις χώρες που συμμετέχουν στο πρόγραμμα. Μία φιλική για τον χρήστη εκπαιδευτική πύλη έχει αναπτυχθεί στο διαδίκτυο η οποία στοχεύει να είναι ο πυρήνας του δικτύου και να διευκολύνει την επικοινωνία, την επιμόρφωση και την ανταλλαγή ιδεών και υλικού.

Σήμερα η Ελληνογερμανική Αγωγή, η QPLAN και το Πανεπιστήμιο Αιγαίου σε συνεργασία με 32 φορείς, Πανεπιστημιακά Ιδρύματα, Ερευνητικά Κέντρα, Εταιρείες Τηλεπικοινωνιών και Ανάπτυξης Εφαρμογών από ολόκληρο τον κόσμο ξεκινούν την υλοποίηση ενός πολύ μεγαλύτερου έργου, που φέρει το όνομα «ΦΤΕΡΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ» με στόχο οι πιλοτικές εφαρμογές που έχουν

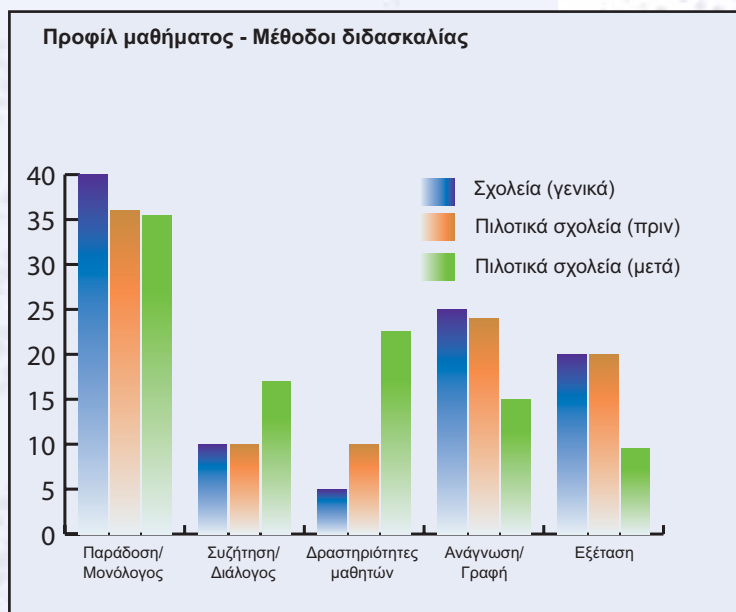
NEMED

www.nemed-network.org

αναπτυχθεί τα τελευταία χρόνια να διαδοθούν και να επεκταθούν και σε άλλες κοινωνικές ομάδες που αντιμετωπίσουν παρόμοια προβλήματα με τους εκπαιδευτικούς. Τα «ΦΤΕΡΑ ΤΗΣ ΓΝΩΣΗΣ» θα βασισθούν στην τεχνολογία DVB-RCS ανοίγοντας το επικοινωνιακό παράθυρο για τους απομακρυσμένους χρήστες και φιλοδοξούν να μετατρέψουν τα μικρά ολιγοθέσια σχολεία από σχολεία της ανάγκης σε κόμβους ανάπτυξης για τις απομακρυσμένες περιοχές.

Η βιντεοσκοπήση των μαθημάτων μπορεί να βοηθήσει σημαντικά στην καταγραφή του προφίλ ενός μαθήματος. Στα πλαίσια της ανάλυσης των βιντεοσκοπημένων δεδομένων επιλέγονται τα χρονικά διαστήματα όπου συγκεκριμένες δραστηριότητες και μεθοδολογίες εφαρμόζονται από τον εκπαιδευτικό, δίνοντας τελικά τη συνολική κατανομή του χρόνου που αφιερώνεται σε αυτές στα πλαίσια ενός μαθήματος. Στο γράφημα καταγράφεται το προφίλ μαθήματος σύμφωνα με την παρούσα διδακτική πρακτική στα Ελληνικά σχολεία (έντονο μπλε χρώμα) με τις κατανομές χρόνου μαθήματος στις διάφορες διδακτικές τακτικές (Παράδοση/Μονόλογος, Συζήτηση/Διάλογος, Δραστηριότητες μαθητών, Ανάγνωση/Γραφή και Εξέταση), το προφίλ του μαθήματος για τα πιλοτικά ολιγοθέσια σχολεία του έργου ΔΙΑΣ, πριν την έναρξη των δραστηριοτήτων επιμόρφωσης (ανοιχτό μπλε χρώμα) και το προφίλ του μαθήματος όπως πραγματοποιείται σήμερα στα σχολεία αυτά (γαλάζιο χρώμα) μετά τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών στο πρόγραμμα επιμόρφωσης. Δύο είναι τα βασικά συμπεράσματα που προκύπτουν από το διάγραμμα αυτό: α) ο τρόπος διδασκαλίας στο ολιγοθέσιο σχολείο είναι ίδιος με το τρόπο διδασκαλίας σε ένα συμβατικό σχολείο, καθώς οι εκπαιδευτικοί τείνουν να διδάσκουν με τον τρόπο που και αυτοί διδάχθηκαν σε προπτυχιακό αλλά και μεταπτυχιακό επίπεδο, αγνοώντας τις ιδιαιτερότητες του περιβάλλοντος που λειτουργούν και β) η εφαρμογή του προγράμματος επιμόρφωσης έπεισε τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν να αφιερώσουν περισσότερο χρόνο στο διάλογο με τους μαθητές τους και να εμπλέξουν τους τελευταίους σε δραστηριότητες για τουλάχιστον τον διπλάσιο χρόνο από πριν. Παρά το γεγονός αυτό το ποσοστό του χρόνου του μαθήματος που ο εκπαιδευτικός χρησιμοποιεί τον μονόλογο για την παράδοση παραμένει σε υψηλά ποσοστά (πάνω από 35%) ώστε να μας υπενθυμίζει πως πάντα κάποιος κάνει αυτό που γνωρίζει καλύτερα, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για την ένταξη των μαθητοκεντρικών προσεγγίσεων σε όλα τα επίπεδα του εκπαιδευτικού συστήματος.

5. ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΟΥ ΟΛΙΓΟΘΕΣΙΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Αν ζητήσουμε από τα παιδιά να ζωγραφίσουν ένα σπίτι, τα πιο πολλά θα ανταποκριθούν ζωγραφίζοντας το γνωστό τετράγωνο σπιτάκι με την κόκκινη επικλινή κεραμιδένια στέγη – ένα σπιτάκι πρότυπο και στερεότυπο, που όλο και πιο πολύ σπανίζει στις μέρες μας. Γι' αυτούς που δεν εμβαθύνουν στην ανάλυση του παιδικού σχεδίου, είναι πράγματι απορίας άξιο γιατί τα παιδιά σε όλο τον κόσμο ζωγραφίζουν αυτό το συγκεκριμένο είδος – ακόμα κι αν ζουν σε πόλεις και μένουν σε διαμερίσματα, ακόμα κι αν ποτέ δεν έχουν δει στην πραγματικότητα το σπιτάκι αυτό. Φαίνεται πως το σπιτάκι αυτό, στα “μέτρα” των παιδιών, αντιπροσωπεύει την ιδεατή εικόνα του σπιτιού.

Το ίδιο περίπου συμβαίνει και με την εικόνα του σχολείου: Η παιδική ζωγραφιά που ανταποκρίνεται στο πρότυπο του σχολείου αποδίδεται με την εικόνα ενός δασκάλου περιτριγυρισμένου από γελαστά παιδιά –όχι πολλά σε αριθμό– που επικοινωνεί με αμεσότητα και εγκαρδιότητα μαζί τους. Και το κτίριο του σχολείου; Πολύ κοντά στο πρότυπο σπιτιού: Μικρό, καθαρό, κλασικό, με επικλινή στέγη! Είναι εντυπωσιακό πόσο κοντά βρίσκεται η εικόνα αυτή του ιδεατού σχολείου- κυττάρου στη μορφή του ολιγοθέσιου σχολείου.

Αυτό το ιδεατό σχολείο της παιδικής ζωγραφιάς, η πρώτη μορφή σχολείου που πριν δυο αιώνες άρχισε να προσφέρει “μαζική” εκπαίδευση, πέρασε από πολλά στάδια. Η ανάπτυξη της μαζικής εκπαίδευσης σε συνδυασμό με την ανάπτυξη των πόλεων δημιούργησαν την ανάγκη εγκατάλειψης του μοντέλου

Ποια είναι η γνώμη σας για τα ολιγοθέσια σχολεία;

Απαντήσεις επιμορφούμενων εκπαιδευτικών:

- Θα έπρεπε να κλείσουν, γιατί δεν είναι σε θέση να παράσχουν αυτά για τα οποία προορίζονται. Είναι προβληματικές οι συνθήκες για το δάσκαλο. Από την άλλη πλευρά, αναγνωρίζω την ανάγκη των παιδιών να πάνε σχολείο, καθώς και το γεγονός ότι το σχολείο κρατά τους ανθρώπους στο χωριό. Ωστόσο, το «μαθησιακό» δεν καλύπτεται, τα παιδιά αυτά όταν θα φτάσουν στο γυμνάσιο δεν θα έχουν ακούσει πολλά πράγματα...

- Πιστεύω ότι εξυπηρετούν τις ανάγκες τις επαρχιακής κοινωνίας... τώρα σιγά-σιγά έχουμε και εκπαιδευτικούς ειδικότητας και είναι πολύ καλύτερα... αυτά τα σχολεία είναι κύτταρα κοινωνίας...

- Μου αρέσει να υπάρχει το ολιγοθέσιο σχολείο, γιατί αν δεν υπήρχε στη συγκεκριμένη περιοχή, η περιοχή θα είχε «αδειάσει». Θα πρέπει να δοθεί σημασία για να μην «ξανααδειάσει» η περιφέρεια...

του ολιγοθέσιου σχολείου και αντικατάστασής του από σχολεία που μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τις νέες ανάγκες. Το ιδεατό μικρό σχολείο έγινε το σχολείο της ανάγκης –παρόν μόνο στα απομακρυσμένα και δυσπρόσιτα μέρη.

Η εγκατάλειψη ενέτεινε τις αδυναμίες του μικρού αυτού σχολείου. Το εκπαιδευτικό σύστημα –δικαιολογημένα ως ένα βαθμό– έδωσε έμφαση και προτεραιότητα στο μεγάλο σχολείο. Το ολιγοθέσιο σχολείο –σχολείο ανάγκης, που σε πείσμα των εξελίξεων εξακολουθούσε να παρέχει εκπαίδευση στους κατοίκους των απομακρυσμένων περιοχών– έγινε προβληματικό σχολείο. Η ποιότητα της παροχής εκπαίδευσης σ' αυτό αμφισβητήθηκε και κατά καιρούς η κατάργησή του αποτέλεσε στόχο της εκπαιδευτικής πολιτικής.

Παρ' όλα αυτά το ιδεατό αυτό σχολείο της φαντασίας των παιδιών, της νοσταλγίας των μεγάλων, της αδιαφορίας (συχνά) των φορέων εκπαιδευτικής πολιτικής, επέζησε και μάλιστα σε όλες τις χώρες –ανεξάρτητα από το αν είναι ανεπτυγμένες ή μη– ανεξάρτητα από το αν το εκπαιδευτικό τους σύστημα είναι αποτέλεσμα εκσυγχρονιστικών μεταρρυθμίσεων. Η επιβίωση του ολιγοθέσιου σχολείου εξηγείται από το γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις οι συνθήκες είναι τέτοιες που καμιά άλλη μορφή σχολείου δεν μπορεί να υποκαταστήσει το ολιγοθέσιο.

Βρισκόμαστε επομένως μπροστά στην υποχρέωση να δεχθούμε μια πραγματικότητα: Το ολιγοθέσιο σχολείο θα εξακολουθεί να είναι το σχολείο της ανάγκης των απομακρυσμένων περιοχών. Με αυτό το δεδομένο υπάρχει άραγε τρόπος το σχολείο αυτό να πάψει να είναι προβληματικό και –μέσα από την αντιμετώπιση των αδυναμιών του– να ξαναγίνει το μικρό ιδεατό σχολείο που θα προσφέρει γνώσεις ποιότητας, θα βοηθά στη δημιουργία στάσεων και αντιλήψεων και θα κοινωνικοποιεί τα παιδιά –μέσα σε ένα κλίμα εγκαρδιότητας και αμεσότητας;

Η λύση πολλών σύγχρονων προβλημάτων αναζητείται –πού αλλού;– στην τεχνολογία. Η τεχνολογία έχει κατακτήσει τους περισσότερους τομείς της ζωής και τείνει να κατακτήσει και την εκπαίδευση. Η σύγχρονη τεχνολογία της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών υπόσχεται πολλά στην εκπαίδευση: Υπόσχεται να φέρει μεθόδους και τεχνικές σε κάθε άκρη της γης και εξ ορισμού ανατρέπει τη λογική των οικονομιών μεγάλης κλίμακας. Μήπως τελικά το ολιγοθέσιο σχολείο μπορεί να αξιοποιήσει τις ευκαιρίες που προσφέρει η τεχνολογία για να λύσει τα προβλήματά του; Η θεωρία αλλά και το επίπεδο της τεχνολογίας σήμερα κάθε άλλο παρά απορρίπτουν μια τέτοια προοπτική. Το ολιγοθέσιο σχολείο, με σχετικά μικρό κόστος, μπορεί να γίνει το πρότυπο σχολείο της τεχνολογίας.

Όπως έδειξε η εμπειρία από το έργο ΔΙΑΣ, για να γίνει κάτι τέτοιο χρειάζονται δυο συνιστώσες: Έμπνευση και έρευνα. Η έμπνευση είναι αυτή που βοηθά στη σύλληψη και εφαρμογή καινοτόμων μεθόδων και τεχνικών. Η έρευνα είναι αυτή που βοηθά στο να αποδειχθεί ότι οι ιδέες και οι πρωτοβουλίες είναι ρεαλιστικές και φέρνουν αποτέλεσμα. Το ολιγοθέσιο σχολείο μπορεί να περάσει από το στάδιο του σχολείου-πιλότος. Μπορεί να γίνει το ερευνητικό σχολείο –πρόσφορο για την εφαρμογή και μελέτη των νέων σύγχρονων εκπαιδευτικών μεθόδων που σε μεγάλο βαθμό στηρίζονται στην τεχνολογία.

Με τον τρόπο αυτό ανοίγεται ένας ορατός δρόμος για να γίνει το μικρό ολιγοθέσιο, ένα ιδεατό σχολείο κι αν πράγματι γίνει κάτι τέτοιο πόσο σημαντικές θα είναι οι συνέπειες! Απομάκρυνση από τη μιζέρια, εκπαίδευση υψηλής ποιότητας, τεχνολογική εκπαίδευση των παιδιών και των εκπαιδευτικών, ευκαιρίες επικοινωνίας, διαθεματικές προσεγγίσεις, projects, νέα πρότυπα μόρφωσης, επιμόρφωσης, αυτομόρφωσης, νέο σχολικό κλίμα

Η ελπίδα να γίνει το μικρό σχολείο της ουτοπίας μια σύγχρονη πραγματικότητα είναι μια αισιόδοξη προοπτική.

Ένα γενικό συμπέρασμα της αξιολόγησης του έργου ΔΙΑΣ είναι ότι τα απομακρυσμένα σχολεία, όπως είναι κατά κανόνα τα ολιγοθέσια, δεν αισθάνονται την αρωγή και συμπαράσταση της πολιτείας. Η συνεργασία τους με τους τοπικούς φορείς στην πλειοψηφία των περιπτώσεων κρίνεται ικανοποιητική, αλλά η σχέση τους με τους κεντρικούς φορείς είναι (ή την εισπράττουν ως) αδύναμη. Εθνικά προγράμματα που προτάσσουν ως προτεραιότητα αυτά τα απομονωμένα σχολεία, αίρουν το αίσθημα εγκατάλειψης που εισπράττουν από την κεντρική εκπαιδευτική κοινότητα.

Ο παράγοντας της από απόστασης εκπαίδευσης απέδειξε – για πολλοστή φορά – ότι δεν υπάρχουν πλέον όρια στη σχέση εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου. Από περιφερειακές περιοχές ως και τις δυσπρόσιτες περιοχές της ορεινής και νησιωτικής Ελλάδας, το εκπαιδευτικό προϊόν παραδιδόταν ταυτόχρονα και με την ίδια ποιότητα. Τα εκπαιδευτικά όρια τίθενται πλέον όχι από τις γεωγραφικές αποστάσεις, αλλά από την κατοχή και γνώση χρήσης συγκεκριμένης τεχνολογίας.

Συμπερασματικά, πρωτοβουλίες και πιλοτικά προγράμματα όπως το έργο ΔΙΑΣ αποδεικνύονται εξαιρετικής σημασίας. Κρίνεται εξαιρετικά σκόπιμη η επιμόρφωση το δυνατόν περισσότερων εκπαιδευτικών, προκειμένου να κερδίζουν την εμπειρία, να βιώνουν στην πράξη σενάρια εφαρμοσμένης τεχνολογίας στην εκπαίδευση και να εισπράττουν την προσοχή των φορέων, η οποία δικαιώνει το λειτούργημά τους.

Σας ευχαριστούμε για την πολύτιμη ευκαιρία που μας δώσατε. Το ΔΙΑΣ είναι ένας εξαιρετικός τρόπος διδασκαλίας από απόσταση, πράγμα που είναι πολύ σοβαρό, ωφέλιμο, χρήσιμο, απαραίτητο... για τους ολιγοθέσιτες δασκάλους των απομακρυσμένων σχολείων της πατρίδας μας. Ευχόμαστε, μόνο, να έχει και... συνέχεια!!! Μας φέρατε κοντά με αρκετούς συναδέλφους και με σας... Είδαμε και γευθήκαμε την άριστη επιστημονική κατάρτισή σας, τις αποτελεσματικές ενέργειές σας, το πολύ ενδιαφέρον σας για τα μικρά μας σχολεία και τους λιγοστούς δασκάλους τους. Έτσι, απλά κι ανθρώπινα, όλους, όλους σας, σας ευχαριστούμε!

Ένας επιμορφούμενος εκπαιδευτικός

Από τις απαντήσεις στο ερωτηματολόγιο συνολικού απολογισμού του προγράμματος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1: Ερωτηματολόγια Αξιολόγησης

Κύκλος επιμόρφωσης *π.χ. Α' κύκλος*
Τίτλος ενότητας *π.χ. επιμόρφωση στις Τ.Π.Ε.*
Τίτλος Υποενότητας
Όνομα εκπαιδευτικού
Όνομα σχολείου

Α. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗ ΣΥΝΙΣΤΩΣΑ

1. Πώς θα κρίνατε το σύστημα εκπαίδευσης αναφορικά με τις απαιτήσεις λειτουργίας

	Πολύ Απαιτητικό	Μέτρια Απαιτητικό	Καθόλου Απαιτητικό
του Λογισμικού (Software)			
του Υλισμικού (Hardware)			

2. Οι γνώσεις στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές που απαιτείται να έχει κάποιος προκειμένου να εφαρμόσει το σύστημα πρέπει είναι:

	Πάνω από τον Μέσο Όρο	Στον Μέσο Όρο	Κάτω από τον Μέσο Όρο
του Λογισμικού (Software)			
του Υλισμικού (Hardware)			

3. Σχολιάστε την ταχύτητα του συστήματος στη:

	Πολύ Καλή	Καλή	Μέτρια	Κακή	Πολύ Κακή
Λήψη πληροφοριών, δεδομένων κλπ.					
Διαβίβαση πληροφοριών, δεδομένων κλπ.					

4. Πώς θα κρίνατε την ποιότητα των πληροφοριών που λαμβάνετε (κείμενα, εικόνες, ήχοι κλπ) κατά τη διάρκεια των εκπαιδεύσεων;

	Πολύ Καλή	Καλή	Μέτρια	Κακή	Πολύ Κακή
Εικόνα					
Ήχος					
Κείμενο					
Άλλο (αναφέρετε)					

5. Τι δυνατότητα υπήρχε να αρθούν (από απόσταση με την διαβίβαση οδηγιών) τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν κατά τη διάρκεια του κύκλου εκπαιδεύσεων;

Πολύ Μεγάλη	Μεγάλη	Μέτρια	Μικρή	Πολύ Μικρή

6. Πόσο συχνά παρουσιαζόταν κάποιο πρόβλημα που να δυσκόλευε την λειτουργία του προγράμματος;

Πολύ Συχνά	1	2	3	4	5	Σπάνια

7. Υπήρχε εναλλακτικός τρόπος αντιμετώπισής του προβλήματος;

Ποτέ	Σπάνια	Μερικές φορές	Τις πιο πολλές φορές	Πάντα

8. Αναφέρετε τυχόν τεχνικά προβλήματα που εμπόδισαν την ομαλή διεξαγωγή των κύκλων εκπαίδευσης

	Υλισμικό (Hardware)	
	Λογισμικό (Software)	
	Κεραία	
	Εικόνα – Ήχος	
	Συμβατότητα	
	Τηλεφωνική γραμμή	
	Άλλο (αναφέρετε)	

Στο παρακάτω πεδίο μπορείτε να κάνετε οποιοδήποτε σχόλιο πιστεύετε ότι θα βοηθούσε στη βελτίωση του προγράμματος κατάρτισης στο μέλλον.

--

Κύκλος επιμόρφωσης π.χ. Α' κύκλος
Τίτλος ενότητας π.χ. επιμόρφωση στις Τ.Π.Ε.
Τίτλος Υποενότητας

Όνομα εκπαιδευτικού
Όνομα σχολείου

Β. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ

1. Το εκπαιδευτικό περιεχόμενο της υποενότητας είχε λογική συνέχεια

Διαφωνώ Απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ Απόλυτα

2. Η υποενότητα εκπλήρωσε τους εκπαιδευτικούς της στόχους

Διαφωνώ Απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ Απόλυτα

3. Αισθάνεστε ότι η υποενότητα αυτή θα σας φανεί χρήσιμη στο διδακτικό σας έργο;

Καθόλου Χρήσιμες	1	2	3	4	5	Ιδιαίτερα Χρήσιμες

4. Αισθάνεστε ότι η υποενότητα αυτή θα σας φανεί χρήσιμη στο διδακτικό σας έργο στο ολιγοθέσιο σχολείο;

Καθόλου Χρήσιμη	1	2	3	4	5	Ιδιαίτερα Χρήσιμη

5. Αν κρίνετε ότι η παρούσα υποενότητα μπορεί να υποστηρίξει την ολιγοθέσια διδασκαλία, πού συγκεκριμένα θα το αποδίδετε αυτό; (μπορείτε να επιλέξετε όσα θέλετε)

A	Θα απλοποιήσει τα διοικητικά μου χρέη ως διευθυντή/ντριας του σχολείου μου	
B	Θα ενισχύσει τις δεξιότητες των μαθητών μου	
Γ	Θα εμπλουτίσει τις πηγές πληροφόρησης της διδασκαλίας μου	
Δ	Θα ενδυναμώσει τα εποπτικά μέσα και την παρουσίαση της διδασκαλίας μου	
E	Θα βελτιώσει τις διδακτικές μου μεθόδους / στρατηγικές	
Z	Θα μου προσδώσει δυνατότητα κατασκευής δικού μου εκπαιδευτικού υλικού	
H	Άλλο (προσδιορίστε)	

6. Κρίνετε ότι η κατάρτιση στις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας βελτιώνει ουσιαστικά τη δυναμική του δασκάλου;

Ναι, Ουσιαστικά	1	2	3	4	5	Όχι, Καθόλου

7. Πόσο εύκολα, πιστεύετε, μπορείτε να εφαρμόσετε αυτά που διδαχτήκατε;

Πάρα πολύ Δύσκολα	1	2	3	4	5	Πάρα πολύ Εύκολα

8. Πόσο αποτελεσματικά κρίνετε ότι είναι σε σχέση με τους μαθητές;

Καθόλου Αποτελεσματικά	1	2	3	4	5	Πολύ Αποτελεσματικά

9. Πόσο κατανοητό ήταν το εκπαιδευτικό περιεχόμενο;

Καθόλου Κατανοητό	1	2	3	4	5	Απόλυτα Κατανοητό

10. Πόσο ενδιαφέρον βρήκατε το εκπαιδευτικό περιεχόμενο;

Καθόλου Ενδιαφέρον	1	2	3	4	5	Πολύ Ενδιαφέρον

11. Πόσο εύκολα άλλαξε το μάθημα όταν οι συνθήκες το απαιτήσαν; (π.χ. Απορίες από άλλα μαθήματα, τεχνικά προβλήματα, νέα ενδιαφέροντα / απαιτήσεις κλπ)

Καθόλου Εύκολα	1	2	3	4	5	Πολύ Εύκολα

12. Υπήρχε ποικιλία στα θέματα που παρουσιάστηκαν στην υποεπέννητα;

Πολύ Μεγάλη	Μεγάλη	Αρκετή	Μικρή	Πολύ Μικρή

Γ. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Οι παρεχόμενες θεματικές ενότητες του κύκλου ανταποκρίθηκαν στις ανάγκες σας;

Καθόλου	1	2	3	4	5	Απόλυτα

2. Οι εκπαιδευτικές ενότητες του κύκλου είναι δομημένες με κριτήριο την επίτευξη των στόχων του προγράμματος. (Κατάρτιση σε νέες τεχνολογίες, Κατάρτιση στη διδασκαλία σε ολιγοθέσια σχολεία)

Διαφωνώ Απόλυτα	1	2	3	4	5	Συμφωνώ Απόλυτα

3. Πώς κρίνετε την παρεχόμενη εκπαιδευτική διαδικασία αναφορικά με την αποτελεσματικότητά της;

Καθόλου Αποτε- λεσματική	1	2	3	4	5	Πολύ Αποτελεσμα- τική

4. Αν οι ενότητες έπρεπε να βελτιωθούν, ποιες παράμετροι θα έπρεπε να αλλάξουν;

		Ενότητες		
		Α'	Β'	Γ'
A	Διατεθούν περισσότερες ώρες κατάρτισης			
B	Κατασκευαστούν περισσότερες ασκήσεις εμπέδωσης			
Γ	Περιοριστούν οι ασκήσεις εμπέδωσης			
Δ	Το εγχειρίδιο χρήσης γίνει πιο συνοπτικό και περιεκτικό			
E	Το εγχειρίδιο χρήσης γίνει πιο αναλυτικό και εκτεταμένο			
Z	Να προταθούν συγκεκριμένες παιδαγωγικές εφαρμογές			
H	Άλλο (προσδιορίστε)			

5. Σχολιάστε το βαθμό υποστήριξης που αισθανθήκατε να εισπράττετε από το Πανεπιστήμιο:

Απόλυτος	Πολύ Ικανοποιητικός	Επαρκής	Περιορισμένος	Καθόλου

6. Σχολιάστε το βαθμό επιτυχίας των διοικητικών / οργανωτικών ζητημάτων του προγράμματος.

Απόλυτος	Ικανοποιητικός	Επαρκής	Περιορισμένος	Πολύ Περιορισμένος

7. Βαθμολογήστε τα παρακάτω ζητήματα διοίκησης / οργάνωσης του εκπαιδευτικού προγράμματος:

	Πολύ καλά	Καλά	Μέτρια	Κακά	Πολύ κακά
Προγραμματισμός Εισηγήσεων					
Ευελιξία Προγράμματος ώστε να καλύπτει τις ανάγκες – διευκολύνει τους εκπαιδευόμενους (π.χ. ωράριο)					
Οργάνωση & Σχεδιασμός σύμφωνα με τις δυνατότητες των εκπαιδευόμενων					
Γενική Υποστήριξη					

8. Πόσο ικανοποιημένη/ος μείνατε από τα εργαλεία της πλατφόρμας MENTOR;

5: Απόλυτα ικανοποιημένη/ος 1: Καθόλου ικανοποιημένη/ος	1	2	3	4	5
Κοινός πίνακας (shared whiteboard)					
Κοινός HTML browser					
Διαμοιρασμός εφαρμογών (Application sharing)					
Εργαλείο για κοινό (public) chat					
Εργαλείο για προσωπικό (private) chat					
Εργαλεία για την επικοινωνία εκπαιδευτή – εκπαιδευόμενου & πληροφορίες για το περιβάλλον της τάξης					
On-line / Off-line λειτουργία					

9. Πόσο συχνά παρουσιαζόταν κάποιο οργανωτικό / λειτουργικό πρόβλημα που να δυσκόλευε την ομαλή διεξαγωγή του προγράμματος;

Συχνά	Αρκετές φορές	Μερικές φορές	Λίγες φορές	Σπάνια

A. Ποια σημεία του προγράμματος κατάρτισης θεωρείτε σημαντικότερα;

--

Στο παρακάτω πεδίο μπορείτε να κάνετε οποιοδήποτε σχόλιο πιστεύετε ότι θα βοηθούσε στη βελτίωση του προγράμματος κατάρτισης στο μέλλον.

--

5. Αναφέρατε τα τρία πιο αρνητικά σημεία του προγράμματος ΔΙΑΣ

--

6. Σχολιάστε το βαθμό υποστήριξης που αισθανθήκατε να εισπράττετε από την ομάδα έργου

Απόλυτα	Πολύ Ικανοποιητικά	Επαρκώς	Περιορισμένα

7. Σχολιάστε το βαθμό επιτυχίας των διοικητικών / οργανωτικών ζητημάτων του προγράμματος

Απόλυτα Ικανοποιητικός	Πολύ Ικανοποιητικά	Επαρκώς ικανοποιητικός	Περιορισμένα Ικανοποιητικός

Σχολιάστε για αυτό το θέμα της οργάνωσης ό,τι θέλετε.

--

8. Σχολιάστε το βαθμό επιτυχίας των τεχνικών θεμάτων

Απόλυτα Ικανοποιητικός	Πολύ Ικανοποιητικά	Επαρκώς ικανοποιητικός	Περιορισμένα Ικανοποιητικός

9. Το πρόγραμμα ΔΙΑΣ σας έχει φανεί χρήσιμο και εφαρμόσιμο στο διδακτικό σας έργο στο oligothessio σχολείο;

Ιδιαίτερως χρήσιμο	Ιδιαίτερως χρήσιμο	Ιδιαίτερως χρήσιμο	Ιδιαίτερως χρήσιμο

10. Το πρόγραμμα ΔΙΑΣ έχει σκοπό να διευκολύνει τη διδασκαλία στα ολιγοθέσια σχολεία. Αν εσείς οργανώνατε ένα παρόμοιο πρόγραμμα, ποιες βασικές παραμέτρους θα ακολουθούσατε; (όσες επιλογές θέλετε)

A	Κατάρτιση εκπαιδευτικών σε γενική χρήση υπολογιστών	
B	Έμφαση στα λογισμικά επικοινωνίας και ανταλλαγής υλικού και απόψεων	
Γ	Έμφαση στα λογισμικά αυτόνομης δημιουργίας εκπαιδευτικού υλικού	
Δ	Παροχή χρήσιμων ηλεκτρονικών διευθύνσεων με εκπαιδευτικό υλικό	
E	Παροχή εκπαιδευτικού λογισμικού	
Z	Έμφαση στα λογισμικά οργάνωσης και διοίκησης	
H	Έμφαση στις μεθοδολογίες διδασκαλίας για τα ολιγοθέσια	
Θ	Άλλο	

11. Τι προτείνετε για να βελτιωθεί το πρόγραμμα ΔΙΑΣ; (μπορείτε να επιλέξετε όσα θέλετε)

A	Να αυξηθούν τα δορυφορικά μαθήματα (σύγχρονη εκπαίδευση)	
B	Τα δορυφορικά μαθήματα να μην έχουν τη μορφή της διάλεξης αλλά να γίνουν διαδραστικά, να εμπλέξουν δηλαδή άμεσα τον εκπαιδευτικό στη διαδικασία με τη μορφή των ερωτοαποκρίσεων και ανταλλαγής απόψεων	
Γ	Τα δορυφορικά μαθήματα να καταγράφονται ώστε να μπορεί να τα ξαναδεί ο καταρτιζόμενος	
Δ	Το περιεχόμενο των μαθημάτων να διανέμεται στους καταρτιζόμενους και σε έντυπη μορφή	
E	Να μειωθούν τα δορυφορικά μαθήματα και να δοθεί έμφαση στην ασύγχρονη εκπαίδευση	
Z	Να αυξηθούν οι εφαρμογές που θα αναπτυχθούν από τους ίδιους τους καταρτιζόμενους (δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού)	
H	Να αυξηθούν οι ασκήσεις εμπέδωσης των διδαγμένων λογισμικών	
Θ	Να μειωθούν οι ασκήσεις εμπέδωσης των διδαγμένων λογισμικών	
I	Να δοθεί έμφαση και προτεραιότητα στην ανταλλαγή υλικού μεταξύ των καταρτιζομένων	
K	Να εμπλακούν και οι μαθητές στο πρόγραμμα	
Λ	Να τροποποιηθεί το πρόγραμμα κατάρτισης και να διδαχθούν άλλα λογισμικά. Περιγράψτε ποια (πχ. επεξεργασίας εικόνας, video...)	
	Προτεινόμενα λογισμικά:	

Παράρτημα 3:

Πρωτόκολλο ημι-δομημένης συνέντευξης (πρώτη επίσκεψη)

Πληθυσμός στόχος: Εκπαιδευόμενοι (Δάσκαλοι ολιγοθέσιων σχολείων)

Οδηγίες προς αυτόν/-ή που παίρνει τη συνέντευξη

- 1) Η βασική ερώτηση σε κάθε σελίδα είναι η πρώτη (με έντονους πλαγιαστούς χαρακτήρες).
- 2) Με τη γενική αυτή ερώτηση προσπαθούμε να προκαλέσουμε τον/την ερωτώμενο/-η να μας δώσει απαντήσεις πάνω στις παραμέτρους που αναφέρονται στο βοηθητικό γκρι τετράγωνο.
- 3) Οι βοηθητικές ή πρόσθετες ερωτήσεις είναι προαιρετικές, εναλλακτικές της κύριας – ΔΕΝ ερωτώνται όλες. Μόνο όσες και όποτε τυχόν χρειάζεται, ώστε να καλυφθούν στο μέτρο του δυνατού οι παράμετροι.
- 4) Εάν δεν καταφέρουμε με τους παραπάνω τρόπους να πάρουμε απαντήσεις για κάθε παράμετρο, αναφερόμαστε ευθέως στην παράμετρο που μας ενδιαφέρει. Π.χ.: «Τι θα λέγατε ειδικά για τη χρησιμότητα του υλικού;»
- 5) Μην μένετε περισσότερο από 2-3 λεπτά σε κάθε ερώτηση – εκτός εάν επιμένει ο/η ερωτώμενος/-η. Γενικά στόχος μας είναι μέγιστη διάρκεια συνέντευξης 30 λεπτών.

Ερώτηση 1η:

Αν θα έπρεπε χαρακτηρίσετε το υλικό που διατίθεται στο δικτυακό τόπο του Προγράμματος Κατάρτισης του ΔΙΑΣ (δηλαδή την «πλατφόρμα του ΔΙΑ»), τι θα λέγατε;

Σημείωση γι' αυτόν/-ή που παίρνει τη συνέντευξη:

Λάβετε υπόψη σας ότι οι παράμετροι που ιδανικά θέλουμε να καλύψουμε αφορούν στα ακόλουθα:

- α. χρησιμότητα,
- β. δυσκολίες εφαρμογής,
- γ. επικαιρότητα του υλικού,
- δ. τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάστηκε το υλικό.

Λέξη Κλειδί: Υλικό ΔΙΑ

Βοηθητικές ή πρόσθετες ερωτήσεις:

- Τι ακριβώς εννοείτε με αυτό που λέτε; Θα θέλατε να μου δώσετε ένα παράδειγμα;
- Αν ήσασταν στη θέση αυτών που επέλεξαν ή εφάρμοσαν το υλικό, τι θα ήταν αυτό που θα είχατε κάνει διαφορετικά; Πώς πιστεύετε ότι αυτό που προτείνετε θα είχε βοηθήσει το πρόγραμμα; Γιατί αυτό που προτείνετε πιστεύετε ότι θα ήταν καλύτερο από αυτό που είχαν επιλέξει οι υπεύθυνοι του προγράμματος;
- Αν θα έπρεπε να διαλέξετε το καλύτερο μέρος του υλικού αλλά και το χειρότερο, ποια θα ήταν αυτά; Θέλετε να μας παρουσιάσετε του λόγους για τους οποίους επιλέξατε αυτά ;

Ερώτηση 2η:

Κατά τη γνώμη σας, ποιοι είναι οι λόγοι που οι υπεύθυνοι του προγράμματος ΔΙΑΣ αποφάσισαν να σας παρουσιάσουν στα μαθήματα τις συγκεκριμένες εφαρμογές λογισμικού (Excel, Netmeeting, Mentor); Ποια είναι η γνώμη σας για τις συγκεκριμένες επιλογές;

Σημείωση γι' αυτόν/-ή που παίρνει τη συνέντευξη:

Λάβετε υπόψη σας ότι οι παράμετροι που ιδανικά θέλουμε να καλύψουμε αφορούν στα ακόλουθα:

- α. σκοπιμότητα,
- β. καταλληλότητα για τα oligothesia σχολεία,
- γ. επάρκεια του μαθησιακού υλικού των προγραμμάτων (ΔΙΑΣ).

Λέξη Κλειδί: Λογισμικά

Βοηθητικές ή πρόσθετες ερωτήσεις:

- Πώς σκέφτεστε να χρησιμοποιήσετε, εντός και εκτός του σχολικού μαθήματος, αυτά που μάθατε;
- Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι τα λογισμικά που επελέγησαν, εξυπηρετούν τους σκοπούς του προγράμματος ΔΙΑΣ;
- Αν είχατε τη δυνατότητα να συμμετέχετε στη διαδικασία επιλογής των λογισμικών, θα είχατε κάνει κάτι διαφορετικά; Αν ναι, τι; Μπορείτε να μας αναλύσετε λίγο περισσότερο τι εννοείτε με αυτό που λέτε;

- [Αν ο ερωτώμενος / η ερωτώμενη προτείνει άλλα λογισμικά, ζητάμε να δώσει παραδείγματα που δείχνουν την ορθότητα της επιλογής τους σε σχέση με τους στόχους του προγράμματος.]

Ερώτηση 3η:

Σε ποιο βαθμό και με ποιον τρόπο οι μέθοδοι και οι στρατηγικές που προτάθηκαν στα μαθήματα για τη διδασκαλία σε τάξεις ολιγοθέσιου σχολείου θεωρείτε ότι είναι κατάλληλες; (π.χ. οργάνωση και διαρρύθμιση της τάξης);

Σημείωση γι' αυτόν/ή που παίρνει τη συνέντευξη:

Λάβετε υπόψη σας ότι οι παράμετροι που ιδανικά θέλουμε να καλύψουμε αφορούν στα ακόλουθα:

- α. επικαιρότητα του μεθοδολογικού υλικού,
- β. καταλληλότητα για τα ολιγοθέσια σχολεία,
- γ. ποιότητα και χρησιμότητα διδακτικών εφαρμογών,
- δ. οργάνωση και παρουσίαση του πληροφοριακού υλικού.

Λέξη Κλειδί: Μεθοδολογία

Βοηθητικές ή πρόσθετες ερωτήσεις:

- Παρακαλώ δώστε μας ένα παράδειγμα εφαρμογής σε ένα μελλοντικό σας μάθημα κάποιου σημείου της μεθοδολογίας που διδαχθήκατε στο πρόγραμμα ΔΙΑΣ.
- Τι νομίζετε ότι δεν καλύφθηκε επαρκώς σε σχέση με ζητήματα διδακτικής μεθοδολογίας;
- Τι τυχόν θα εξαιρούσατε από όλα όσα σας διδάχθηκαν;
- Παρακαλούμε αναφέρατε τυχόν προβληματισμούς σας σχετικά με το εν λόγω ζήτημα.

Ερώτηση 4η:

Πώς θα χαρακτηρίζατε την παρουσίαση των διαθεματικών προσεγγίσεων που καλύφθηκαν στο πλαίσιο του Προγράμματος Κατάρτισης ΔΙΑΣ;

Σημείωση γι' αυτόν/ή που παίρνει τη συνέντευξη:

Λάβετε υπόψη σας ότι οι παράμετροι που ιδανικά θέλουμε να καλύψουμε αφορούν στα ακόλουθα:

- α. ποιότητα και ποικιλία των διαθεματικών ενοτήτων και των υποδειγμάτων τους,
- β. καταλληλότητά τους για τα oligothésia σχολεία,
- γ. δομή,
- δ. σαφήνεια.

Λέξη Κλειδί: Διαθεματικές προσεγγίσεις

Βοηθητικές ή πρόσθετες ερωτήσεις:

- Υπάρχουν περαιτέρω σχόλια αναφορικά με τις διαθεματικές ενότητες;
- Πιστεύετε ότι υπάρχει κάποιο θεματικό πεδίο το οποίο δεν περιλαμβάνονταν στο πρόγραμμα αλλά θα ήταν πολύ χρήσιμο για τη διδασκαλία σε oligothésio σχολείο;
- Υπάρχουν πράγματα που θα είχατε κάνει διαφορετικά σχετικά με τις ενότητες των διαθεματικών προσεγγίσεων και τον τρόπο που σας παρουσιάστηκαν; Παρακαλώ αναλύστε, ή δώστε παραδείγματα.

Ερώτηση 5η:

Κεντρικό σημείο της διαδικασίας αποτέλεσε η χρήση νέων τεχνολογιών. Συνολικά πώς θα χαρακτηρίζατε αυτήν την εμπειρία; Μπορείτε να συνοψίσετε τα βασικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της διαδικασίας σε τεχνικό επίπεδο;

Σημείωση γι' αυτόν/-ή που παίρνει τη συνέντευξη:

Λάβετε υπόψη σας ότι οι παράμετροι που ιδανικά θέλουμε να καλύψουμε αφορούν στα ακόλουθα:

- α. Περιβάλλον MENTOR: εγχειρίδιο χρήσης, αμεσότητα πρόσβασης και επίλυσης προβλημάτων, ευκολία χρήσης
- β. Πλατφόρμα ΔΙΑΣ : ευκολία πρόσβασης, φιλικότητα προς τον χρήστη, διάρθρωση περιεχομένου, αισθητική
- γ. προβλήματα ήχου και εικόνας
- δ. πρακτικότητα chat.

Λέξεις Κλειδιά: Τεχνικά στοιχεία, πλατφόρμα ΔΙΑΣ, MENTOR

Βοηθητικές ή πρόσθετες ερωτήσεις:

- Θα θέλατε να μας αναφέρετε ποια ήταν τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίσατε σε σχέση με την τεχνολογία που χρησιμοποιήθηκε;

- Μπορείτε να μας δώσετε παραδείγματα προβλημάτων που τυχόν συναντήσατε και τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίστηκαν;
- Τι θα προτείνατε να γίνει προκειμένου να εξαλειφθούν αυτά τα προβλήματα;
- Αν έπρεπε να χρησιμοποιήσετε μια-δυο λέξεις για να περιγράψετε το τεχνολογικό μέρος του προγράμματος (ή την εμπειρία σας από αυτό) ποιες θα ήταν αυτές;

Ερώτηση 6η:

Περιγράψτε συνοπτικά το βαθμό οργάνωσης που θεωρείτε ότι υπήρχε κατά την υλοποίηση του προγράμματος, για κάθε έναν από τους δύο τομείς: μαθήματα και εκπαιδευτικό υλικό.

Σημείωση γι' αυτόν/-ή που παίρνει τη συνέντευξη:

Λέξη Κλειδί: Οργάνωση Προγράμματος

Βοηθητικές ή πρόσθετες ερωτήσεις:

- Θα θέλατε να μας αναφέρετε ποια ήταν τα βασικότερα προβλήματα οργάνωσης σε επίπεδο μαθημάτων και εκπαιδευτικού υλικού;
- Ποιες πιστεύετε ότι ήταν οι αιτίες για αυτά τα προβλήματα; Τι θα κάνατε διαφορετικά εσείς αν ήταν ευθύνη σας;

Ερώτηση 7η:

Περιγράψτε την εντύπωσή σας σχετικά με την επικοινωνία σας με τους υπεύθυνους του προγράμματος. Αναφερθείτε συνοπτικά σε τυχόν προβλήματα.

Σημείωση γι' αυτόν/-ή που παίρνει τη συνέντευξη:

Λάβετε υπόψη σας ότι οι παράμετροι που ιδανικά θέλουμε να καλύψουμε αφορούν στα ακόλουθα:

- α. ευκολία πρόσβασης στους υπεύθυνους,
- β. φιλικότητα και αμεσότητα επικοινωνίας,
- γ. συνέπεια και υπευθυνότητα,
- δ. επίλυση προβλημάτων,
- ε. καθοδήγηση και διευκρινίσεις.

Λέξη Κλειδί: Επικοινωνία με τους υπεύθυνους του ΔΙΑΣ

Βοηθητικές ή πρόσθετες ερωτήσεις:

- Μπορείτε να δώσετε αντιπροσωπευτικά παραδείγματα προβληματικής επικοινωνίας και επιτυχούς επικοινωνίας αντίστοιχα;
- Θα θέλατε να επιχειρήσετε μια ερμηνεία του επεισοδίου στο οποίο αναφερθήκατε; Θα μπορούσατε να αναλύσετε περισσότερο τη θέση σας πάνω σε αυτό το σημείο;

Ερώτηση 8η:

Αν έπρεπε να μας δώσετε συνοπτικούς χαρακτηρισμούς των δορυφορικών μαθημάτων ως προς όλα τα στοιχεία που συνθέτουν ένα τέτοιο μάθημα, τι θα λέγατε;

Σημείωση γι' αυτόν/-ή που παίρνει τη συνέντευξη:

Λάβετε υπόψη σας ότι οι παράμετροι που ιδανικά θέλουμε να καλύψουμε αφορούν στα ακόλουθα:

- α. σαφήνεια περιεχομένου,
- β. εμπειριστατωμένη παρουσίαση θέματος,
- γ. αισθητική διαφανειών,
- δ. κάλυψη ηλεκτρονικά διαθέσιμου υλικού,
- ε. διάρκεια μαθήματος / διάρκεια προγράμματος,
- στ. εκπαιδευτής: ετοιμότητα, μεταδοτικότητα, διάθεση κλπ.
- ζ. δυνατότητα συμμετοχής εκπαιδευόμενων .

Λέξη Κλειδί: Ικανοποίηση από τα δορυφορικά μαθήματα

Βοηθητικές ή πρόσθετες ερωτήσεις:

- Θα θέλατε να αναφερθείτε στα σημεία που για σας ήταν τα πιο δυσάρεστα σε σχέση με το μάθημα;
- Τι θα θέλατε να ήταν διαφορετικό;
- Τι σας άρεσε ιδιαίτερα και θεωρείτε ότι ήταν πολύ χρήσιμο που έγινε με αυτόν τον τρόπο που έγινε;
- Από τις προηγούμενες παραμέτρους ποια είχε τα περισσότερα προβλήματα και ποια την μεγαλύτερη επιτυχία;

Ερώτηση 9η:

Αν με την παρούσα εμπειρία σας, γυρνούσαμε το χρόνο πίσω, και σας ζητούσαμε να επιλέξετε αν θα ξανασυμμετείχατε στο πρόγραμμα, τι θα κάνατε; Αν κάποιος φίλος σκεφτόταν να εμπλακεί σε ένα αντίστοιχο πρόγραμμα τι θα του λέγατε;

Σημείωση γι' αυτόν/-ή που παίρνει τη συνέντευξη:

Λέξη Κλειδί: Συνολική Αξιολόγηση του Προγράμματος

Βοηθητικές ή πρόσθετες ερωτήσεις:

- Θα μπορούσατε να αναφερθείτε στα σημαντικότερα και θετικότερα για σας στοιχεία και σημεία της εν λόγω διαδικασίας;
- Αν έπρεπε με 5 λέξεις να χαρακτηρίσετε το πρόγραμμα αυτό, ποιες θα ήταν αυτές;
- Αν θα έπρεπε να μας δώσετε 3 θετικά και 3 αρνητικά στοιχεία της διαδικασίας ποια θα ήταν; Θα θέλατε να αιτιολογήσετε τις επιλογές σας;
- Υπάρχει κάτι περαιτέρω που θα θέλατε να σχολιάσετε συνολικά για τον εν λόγω πρόγραμμα;

Ερώτηση 10η:

Αν σας ζητούσαμε μέσα σε δυο λεπτά να μας πείτε τη γνώμη σας για τα oligothesia σχολεία, τι θα μας λέγατε;

Σημείωση γι' αυτόν/-ή που παίρνει τη συνέντευξη:

Αφήστε τον/την ερωτώμενο/-η να μιλήσει χωρίς να τον/την διακόψετε. Βεβαιωθείτε ότι καταγράφεται σε video η απάντησή του/της.

Λέξη Κλειδί: Η γνώμη σας για τα oligothesia

Πρωτόκολλο ημι-δομημένης συνέντευξης (δεύτερη επίσκεψη)

Πληθυσμός στόχος: Εκπαιδευόμενοι (Δάσκαλοι ολιγοθέσιων σχολείων)

Α) Αν πρόκειται για δεύτερη επίσκεψη στο σχολείο ξεκινήστε με την ερώτηση:

Από την προηγούμενη φορά που συζητήσαμε (ή συζητήσατε με τους συναδέλφους μου), έχετε παρατηρήσει κάποια αλλαγή στο πρόγραμμα κατάρτισης – είτε προς το καλύτερο, είτε προς το χειρότερο; Μιλήστε μας γι' αυτήν.

Β) Προς όλους τους εκπαιδευτικούς κάνουμε την ακόλουθη ερώτηση:

Έχετε εφαρμόσει κάτι διαφορετικό κατά την εργασία σας (είτε διδασκαλία, είτε διοικητικά καθήκοντα) με αφορμή τα όσα διδαχθήκατε στο πρόγραμμα κατάρτισης;

Χρησιμοποίησατε το Excel;	Όχι	Ναι	Μιλήστε μας γι' αυτό!
Χρησιμοποίησατε το NetMeeting;			
Σχεδιάσατε ιστοσελίδες με το FrontPage;			
Δημιουργήσατε παρουσιάσεις με το PowerPoint;			
Εντάξατε γενικότερα τις ΤΠΕ περισσότερο στη δουλειά σας;			
Εφαρμόσατε το πρόγραμμα YOURA;			
Εφαρμόσατε γενικότερα κάποια νέα προσέγγιση διαθεματικού χαρακτήρα;			
Οργανώσατε / διαρρυθμίσατε διαφορετικά την αίθουσά σας;			
Οργανώσατε διαφορετικά το αναλυτικό πρόγραμμα;			
Αλλάξατε την προσέγγισή σας στη διδασκαλία των Φυσικών Επιστημών, εντάσσοντας πειράματα με απλά μέσα και υλικά;			
Οργανώσατε διαφορετικά τους μαθητές σας, είτε χωρίζοντάς τους σε ομάδες, είτε ενώνοντας ομάδες και διδάσκοντας προς ολόκληρη την τάξη;			
Δώσατε νέους δυναμικούς ρόλους στους μαθητές σας, εισάγοντας την αλληλοδιδασκαλία και την αυτόνομη μάθηση;			

Γ) Το μέρος αυτό της συνέντευξης αφορά μόνο στους εκπαιδευτικούς που επισκεπτόμαστε για πρώτη φορά.

Προσοχή: Στο τμήμα αυτό να μην είμαστε υπερβολικά εξαντλητικοί. Προσέξτε τις οδηγίες που ακολουθούν.

Οδηγίες για το Γ) μέρος

- 1) Η βασική ερώτηση σε κάθε σελίδα είναι η πρώτη (με έντονους πλαγιαστούς χαρακτήρες).
- 2) Με τη γενική αυτή ερώτηση προσπαθούμε να προκαλέσουμε τον/την ερωτώμενο/-η να μας δώσει απαντήσεις πάνω στις παραμέτρους που αναφέρονται στο βοηθητικό γκρι τετράγωνο.
- 3) Οι βοηθητικές ή πρόσθετες ερωτήσεις είναι προαιρετικές, εναλλακτικές της κύριας – ΔΕΝ ερωτώνται όλες. Μόνο όσες και όποτε τυχόν χρειάζεται, ώστε να καλυφθούν στο μέτρο του δυνατού οι παράμετροι.
- 4) Εάν δεν καταφέρουμε με τους παραπάνω τρόπους να πάρουμε απαντήσεις για κάθε παράμετρο, αναφερόμαστε ευθέως στην παράμετρο που μας ενδιαφέρει. Π.χ.: «Τι θα λέγατε ειδικά για τη χρησιμότητα του υλικού;»
- 5) Μην μένετε περισσότερο από 2-3 λεπτά σε κάθε ερώτηση – εκτός εάν επιμένει ο/η ερωτώμενος/-η. Γενικά στόχος μας είναι μέγιστη διάρκεια συνέντευξης 30 λεπτών.

Ερώτηση 1η:

Αν θα έπρεπε χαρακτηρίσετε το υλικό που διατίθεται στο δικτυακό τόπο του Προγράμματος Κατάρτισης του ΔΙΑΣ (δηλαδή την «πλατφόρμα του ΔΙΑ»), τι θα λέγατε;

Σημείωση γι' αυτόν/-ή που παίρνει τη συνέντευξη:

Λάβετε υπόψη σας ότι οι παράμετροι που ιδανικά θέλουμε να καλύψουμε αφορούν στα ακόλουθα:

- α. χρησιμότητα,
- β. δυσκολίες εφαρμογής,
- γ. επικαιρότητα του υλικού,
- δ. τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάστηκε το υλικό.

Λέξη Κλειδί: Υλικό ΔΙΑ

Βοηθητικές ή πρόσθετες ερωτήσεις:

- Τι ακριβώς εννοείτε με αυτό που λέτε; Θα θέλατε να μου δώσετε ένα παράδειγμα;
- Αν ήσασταν στη θέση αυτών που επέλεξαν ή εφάρμοσαν το υλικό, τι θα ήταν αυτό που θα είχατε κάνει διαφορετικά; Πώς πιστεύετε ότι αυτό που προτείνετε θα είχε βοηθήσει το πρόγραμμα; Γιατί αυτό που προτείνετε πιστεύετε ότι θα ήταν καλύτερο από αυτό που είχαν επιλέξει οι υπεύθυνοι του προγράμματος;
- Αν θα έπρεπε να διαλέξετε το καλύτερο μέρος του υλικού αλλά και το χειρότερο, ποια θα ήταν αυτά; Θέλετε να μας παρουσιάσετε του λόγους για τους οποίους επιλέξατε αυτά ;

Ερώτηση 2η:

Κατά τη γνώμη σας, ποιοι είναι οι λόγοι που οι υπεύθυνοι του προγράμματος ΔΙΑΣ αποφάσισαν να σας παρουσιάσουν στα μαθήματα τις συγκεκριμένες εφαρμογές λογισμικού (Excel, Netmeeting, Mentor); Ποια είναι η γνώμη σας για τις συγκεκριμένες επιλογές;

Σημείωση γι' αυτόν/-ή που παίρνει τη συνέντευξη:

Λάβετε υπόψη σας ότι οι παράμετροι που ιδανικά θέλουμε να καλύψουμε αφορούν στα ακόλουθα:

- α. σκοπιμότητα,
- β. καταλληλότητα για τα oligothesia σχολεία,
- γ. επάρκεια του μαθησιακού υλικού των προγραμμάτων (ΔΙΑΣ).

Λέξη Κλειδί: Λογισμικά

Βοηθητικές ή πρόσθετες ερωτήσεις:

- Πώς σκέφτεστε να χρησιμοποιήσετε, εντός και εκτός του σχολικού μαθήματος, αυτά που μάθατε;
- Σε ποιο βαθμό πιστεύετε ότι τα λογισμικά που επελέγησαν, εξυπηρετούν τους σκοπούς του προγράμματος ΔΙΑΣ;
- Αν είχατε τη δυνατότητα να συμμετέχετε στη διαδικασία επιλογής των λογισμικών, θα είχατε κάνει κάτι διαφορετικά; Αν ναι, τι; Μπορείτε να μας αναλύσετε λίγο περισσότερο τι εννοείτε με αυτό που λέτε;
- [Αν ο ερωτώμενος / η ερωτώμενη προτείνει άλλα λογισμικά, ζητάμε να

δώσει παραδείγματα που δείχνουν την ορθότητα της επιλογής τους σε σχέση με τους στόχους του προγράμματος.]

Ερώτηση 3η:

Σε ποιο βαθμό και με ποιον τρόπο οι μέθοδοι και οι στρατηγικές που προτάθηκαν στα μαθήματα για τη διδασκαλία σε τάξεις ολιγοθέσιου σχολείου θεωρείτε ότι είναι κατάλληλες; (π.χ. οργάνωση και διαρρύθμιση της τάξης);

Σημείωση γι' αυτόν/-ή που παίρνει τη συνέντευξη:

Λάβετε υπόψη σας ότι οι παράμετροι που ιδανικά θέλουμε να καλύψουμε αφορούν στα ακόλουθα:

- α. επικαιρότητα του μεθοδολογικού υλικού,
- β. καταλληλότητα για τα ολιγοθέσια σχολεία,
- γ. ποιότητα και χρησιμότητα διδακτικών εφαρμογών,
- δ. οργάνωση και παρουσίαση του πληροφοριακού υλικού.

Λέξη Κλειδί: Μεθοδολογία

Βοηθητικές ή πρόσθετες ερωτήσεις:

- Παρακαλώ δώστε μας ένα παράδειγμα εφαρμογής σε ένα μελλοντικό σας μάθημα κάποιου σημείου της μεθοδολογίας που διδαχθήκατε στο πρόγραμμα ΔΙΑΣ.
- Τι νομίζετε ότι δεν καλύφθηκε επαρκώς σε σχέση με ζητήματα διδακτικής μεθοδολογίας;
- Τι τυχόν θα εξαιρούσατε από όλα όσα σας διδάχθηκαν;
- Παρακαλούμε αναφέρατε τυχόν προβληματισμούς σας σχετικά με το εν λόγω ζήτημα.

Ερώτηση 4η:

Πώς θα χαρακτηρίζατε την παρουσίαση των διαθεματικών προσεγγίσεων που καλύφθηκαν στο πλαίσιο του Προγράμματος Κατάρτισης ΔΙΑΣ;

Σημείωση γι' αυτόν/-ή που παίρνει τη συνέντευξη:

Λάβετε υπόψη σας ότι οι παράμετροι που ιδανικά θέλουμε να καλύψουμε αφορούν στα ακόλουθα:

- α. ποιότητα και ποικιλία των διαθεματικών ενοτήτων και των υποδειγμάτων τους,
- β. καταλληλότητά τους για τα oligothésia σχολεία,
- γ. δομή,
- δ. σαφήνεια.

Λέξη Κλειδί: Διαθεματικές προσεγγίσεις

Βοηθητικές ή πρόσθετες ερωτήσεις:

- Υπάρχουν περαιτέρω σχόλια αναφορικά με τις διαθεματικές ενότητες;
- Πιστεύετε ότι υπάρχει κάποιο θεματικό πεδίο το οποίο δεν περιλαμβάνονταν στο πρόγραμμα αλλά θα ήταν πολύ χρήσιμο για τη διδασκαλία σε oligothésio σχολείο;
- Υπάρχουν πράγματα που θα είχατε κάνει διαφορετικά σχετικά με τις ενότητες των διαθεματικών προσεγγίσεων και τον τρόπο που σας παρουσιάστηκαν; Παρακαλώ αναλύστε, ή δώστε παραδείγματα.

Ερώτηση 5η:

Κεντρικό σημείο της διαδικασίας αποτέλεσε η χρήση νέων τεχνολογιών. Συνολικά πώς θα χαρακτηρίζατε αυτήν την εμπειρία; Μπορείτε να συνοψίσετε τα βασικά πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα της διαδικασίας σε τεχνικό επίπεδο;

Σημείωση γι' αυτόν/-ή που παίρνει τη συνέντευξη:

Λάβετε υπόψη σας ότι οι παράμετροι που ιδανικά θέλουμε να καλύψουμε αφορούν στα ακόλουθα:

- α. Περιβάλλον MENTOR: εγχειρίδιο χρήσης, αμεσότητα πρόσβασης και επίλυσης προβλημάτων, ευκολία χρήσης
- β. Πλατφόρμα ΔΙΑΣ: ευκολία πρόσβασης, φιλικότητα προς τον χρήστη, διάρθρωση περιεχομένου, αισθητική
- γ. προβλήματα ήχου και εικόνας
- δ. πρακτικότητα chat.

Λέξεις Κλειδιά: Τεχνικά στοιχεία, πλατφόρμα ΔΙΑΣ, MENTOR

Βοηθητικές ή πρόσθετες ερωτήσεις:

- Θα θέλατε να μας αναφέρετε ποια ήταν τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετωπίσατε σε σχέση με την τεχνολογία που χρησιμοποιήθηκε;

- Μπορείτε να μας δώσετε παραδείγματα προβλημάτων που τυχόν συναντήσατε και τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίστηκαν;
- Τι θα προτείνατε να γίνει προκειμένου να εξαλειφθούν αυτά τα προβλήματα;
- Αν έπρεπε να χρησιμοποιήσετε μια-δυο λέξεις για να περιγράψετε το τεχνολογικό μέρος του προγράμματος (ή την εμπειρία σας από αυτό) ποιες θα ήταν αυτές;

Ερώτηση 6η:

Περιγράψτε συνοπτικά το βαθμό οργάνωσης που θεωρείτε ότι υπήρχε κατά την υλοποίηση του προγράμματος, για κάθε έναν από τους δύο τομείς: μαθήματα και εκπαιδευτικό υλικό.

Σημείωση γι' αυτόν/-ή που παίρνει τη συνέντευξη:

Λέξη Κλειδί: Οργάνωση Προγράμματος

Βοηθητικές ή πρόσθετες ερωτήσεις:

- Θα θέλατε να μας αναφέρετε ποια ήταν τα βασικότερα προβλήματα οργάνωσης σε επίπεδο μαθημάτων και εκπαιδευτικού υλικού;
- Ποιες πιστεύετε ότι ήταν οι αιτίες για αυτά τα προβλήματα; Τι θα κάνατε διαφορετικά εσείς αν ήταν ευθύνη σας;

Ερώτηση 7η:

Περιγράψτε την εντύπωσή σας σχετικά με την επικοινωνία σας με τους υπεύθυνους του προγράμματος. Αναφερθείτε συνοπτικά σε τυχόν προβλήματα.

Σημείωση γι' αυτόν/-ή που παίρνει τη συνέντευξη:

Λάβετε υπόψη σας ότι οι παράμετροι που ιδανικά θέλουμε να καλύψουμε αφορούν στα ακόλουθα:

- α. ευκολία πρόσβασης στους υπεύθυνους,
- β. φιλικότητα και αμεσότητα επικοινωνίας,
- γ. συνέπεια και υπευθυνότητα,
- δ. επίλυση προβλημάτων,
- ε. καθοδήγηση και διευκρινίσεις.

Λέξη Κλειδί: Επικοινωνία με τους υπεύθυνους του ΔΙΑΣ

Βοηθητικές ή πρόσθετες ερωτήσεις:

- Μπορείτε να δώσετε αντιπροσωπευτικά παραδείγματα προβληματικής επικοινωνίας και επιτυχούς επικοινωνίας αντίστοιχα;
- Θα θέλατε να επιχειρήσετε μια ερμηνεία του επεισοδίου στο οποίο αναφερθήκατε; Θα μπορούσατε να αναλύσετε περισσότερο τη θέση σας πάνω σε αυτό το σημείο;

Ερώτηση 8η:

Αν έπρεπε να μας δώσετε συνοπτικούς χαρακτηρισμούς των δορυφορικών μαθημάτων ως προς όλα τα στοιχεία που συνθέτουν ένα τέτοιο μάθημα, τι θα λέγατε;

Σημείωση γι' αυτόν/-ή που παίρνει τη συνέντευξη:

Λάβετε υπόψη σας ότι οι παράμετροι που ιδανικά θέλουμε να καλύψουμε αφορούν στα ακόλουθα:

- α. σαφήνεια περιεχομένου,
- β. εμπειριστατωμένη παρουσίαση θέματος,
- γ. αισθητική διαφανειών,
- δ. κάλυψη ηλεκτρονικά διαθέσιμου υλικού,
- ε. διάρκεια μαθήματος / διάρκεια προγράμματος,
- στ. εκπαιδευτής: ετοιμότητα, μεταδοτικότητα, διάθεση κλπ.
- ζ. δυνατότητα συμμετοχής εκπαιδευόμενων .

Λέξη Κλειδί: Ικανοποίηση από τα δορυφορικά μαθήματα

Βοηθητικές ή πρόσθετες ερωτήσεις:

- Θα θέλατε να αναφερθείτε στα σημεία που για σας ήταν τα πιο δυσάρεστα σε σχέση με το μάθημα;
- Τι θα θέλατε να ήταν διαφορετικό;
- Τι σας άρεσε ιδιαίτερα και θεωρείτε ότι ήταν πολύ χρήσιμο που έγινε με αυτόν τον τρόπο που έγινε;
- Από τις προηγούμενες παραμέτρους ποια είχε τα περισσότερα προβλήματα και ποια την μεγαλύτερη επιτυχία;

Ερώτηση 9η:

Αν με την παρούσα εμπειρία σας, γυρνούσαμε το χρόνο πίσω, και σας ζητούσαμε να επιλέξετε αν θα ξανασυμμετείχατε στο πρόγραμμα, τι θα κάνατε; Αν κάποιος φίλος σκεφτόταν να εμπλακεί σε ένα αντίστοιχο πρόγραμμα τι θα του λέγατε;

Σημείωση γι' αυτόν/-ή που παίρνει τη συνέντευξη:

Λέξη Κλειδί: Συνολική Αξιολόγηση του Προγράμματος

Βοηθητικές ή πρόσθετες ερωτήσεις:

- Θα μπορούσατε να αναφερθείτε στα σημαντικότερα και θετικότερα για σας στοιχεία και σημεία της εν λόγω διαδικασίας;
- Αν έπρεπε με 5 λέξεις να χαρακτηρίσετε το πρόγραμμα αυτό, ποιες θα ήταν αυτές;
- Αν θα έπρεπε να μας δώσετε 3 θετικά και 3 αρνητικά στοιχεία της διαδικασίας ποια θα ήταν; Θα θέλατε να αιτιολογήσετε τις επιλογές σας;
- Υπάρχει κάτι περαιτέρω που θα θέλατε να σχολιάσετε συνολικά για τον εν λόγω πρόγραμμα;

Ερώτηση 10η:

Αν σας ζητούσαμε μέσα σε δυο λεπτά να μας πείτε τη γνώμη σας για τα oligothesia σχολεία, τι θα μας λέγατε;

Σημείωση γι' αυτόν/-ή που παίρνει τη συνέντευξη:

Αφήστε τον/την ερωτώμενο/-η να μιλήσει χωρίς να τον/την διακόψετε. Βεβαιωθείτε ότι καταγράφεται σε video η απάντησή του/της.

Λέξη Κλειδί: Η γνώμη σας για τα oligothesia

